

**T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN BİREYSEL
EMEKLİLİK SİSTEMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ**

Vahap Osman YİĞİT

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

DANIŞMAN

Doç. Dr. Levent ÇİNKO

İstanbul, Haziran 2018

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN BİREYSEL
EMEKLİLİK SİSTEMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Vahap Osman YİĞİT
142001130

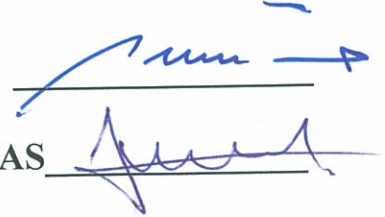
YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Tezin Enstitüye Teslim Edildiği Tarih :
Tezin Savunulduğu Tarih :

Tez Danışmanı: Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Levent ÇİNKO

Diğer Jüri Üyeleri: İstanbul Okan Üniversitesi
Prof. Dr. Halit Targan ÜNAL
İstanbul Okan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Turgay MÜNYAS

İstanbul, Haziran 2018

ÖNSÖZ

Tez konumun belirlenmesinde ve yapılmasında gerekli tavsiye ve yönlendirmeleri yapan ve desteğini hiç esirgemeyen danışmanım sayın Doç.Dr.Levent ÇİNKO'ya katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Bu süreçte bana her türlü desteği veren tüm aileme sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET.....	v
SUMMARY	vi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	vii
TABLO LİSTESİ	viii
ŞEKİL LİSTESİ.....	ix
BÖLÜM 1 GİRİŞ VE AMAÇ	1
1.1. PROBLEM DURUMU	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	2
1.3. ARAŞTIRMA PLANI.....	2
1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	3
BÖLÜM 2 BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ.....	4
2.1. GENEL HATLARIYLA BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ.....	4
2.2. BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNİN AMACI.....	5
2.3. BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNİN ÖZELLİKLERİ	6
2.4. BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNDE TARAFLAR	7
2.4.1. Emeklilik Şirketi	9
2.4.2. Katılımcı.....	9
2.4.3. Portföy Yöneticisi.....	9
2.4.4. Saklayıcı Kuruluş	9
2.4.5. Sermaye Piyasası Kurulu	10
2.4.6. Hazine Müsteşarlığı	10
2.4.7. Bireysel Emeklilik Danışma Kurulu	11
2.4.8. Emeklilik Gözetim Merkezi	11
2.4.9. Bireysel Emeklilik Araçları.....	12
2.5. BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNE KATILIM	12
2.5.1. Katılımcının Hak ve Yükümlülükleri	12
2.5.2. Emeklilik Şirketinin Hak ve Yükümlülükleri	13
2.5.3. Sistemden Ayrılma	14
2.6. BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNDEN BEKLENTİLER.....	14
2.6.1. Bireyleri İlgilendiren Beklentiler	15
2.6.2. Emeklilik Şirketlerini İlgilendiren Beklentiler.....	16
2.6.3. Devleti İlgilendiren Beklentiler	16
2.6.4. Piyasaları İlgilendiren Beklentiler.....	16

2.7. BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNE DEVLET KATKISI VE MAKROEKONOMİYE ETKİLERİ.....	17
2.7.1. Makro Ekonomiye Etkisi.....	17
2.7.2. Devlet Katkısı	21
2.8. EMEKLİLİK YATIRIM FONU ÇEŞİTLERİ.....	22
2.8.1. Gelir amaçlı Fonlar	23
2.8.2. Büyüme Amaçlı Fonlar.....	25
2.8.3. Para Piyasası Fonları.....	27
2.8.4. Kıymetli Madenler Fonları.....	27
2.8.5. İhtisaslaşmış Fonlar	28
2.8.6. Diğer Fonlar.....	30
BÖLÜM 3 BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNDE OTOMATİK KATILIM SİSTEMİ.....	32
3.1. OTOMATİK KATILIM SİSTEMİ HAKKINDA	32
3.2. OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNE GEÇİŞTE EMEKLİLİK DÖNEMİ TASARRUF AÇIĞININ ETKİSİ.....	33
3.3. ÖZEL EMEKLİLİK SİSTEMLERİNE OTOMATİK KATILIM	34
3.4. ETKİN BİR BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ İÇİN GEREKLİ KOŞULLAR	39
3.5. OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN AMACI.....	40
3.6. OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN KAPSAMI.....	40
3.7. BİREYSEL EMEKLİLİK VE OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN BENZER YÖNLERİ.....	41
3.8. BİREYSEL EMEKLİLİK VE OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN FARKLI YÖNLERİ.....	41
3.9. TÜRKİYE’DE OTOMATİK KATILIM SİSTEMİ	43
3.9.1. Türkiye’de Otomatik Katılım Sistemine Geçiş Çalışmaları	43
3.9.2. Otomatik Katılım Sistemine Geçmeden Önce Maliyetlerin Düşürülmesi Gerekliği.....	46
3.9.3. Katılımcıların Doğru ve Kolay Anlaşılır Şekilde Bilgilendirilmesi ...	47
3.9.4. Standart Fonlar	48
3.9.5. Çıkış Periyodunun Uzunluğu ve Sisteme Kayıt Süresi.....	50
3.9.6. İşveren Yükümlülükleri.....	51
3.9.7. Devlet Katkısı	53
3.9.8. Emeklilik Hakkı	53
3.10. Verilerle Otomatik Katılım Sisteminin İncelenmesi.....	55
BÖLÜM 4 OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNE ETKİSİ	61
4.1. TÜRKİYE’DE BİREYSEL EMEKLİLİK SEKTÖRÜNE OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN ETKİLERİ.....	61
4.1.1. Çalışanlara ve İşverenlere Etkisi	62
4.1.2. Emeklilik Şirketlerine Etkisi.....	64

4.2. OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNDE ÇALIŞANLARIN FON TUTARI ÜZERİNE ETKİSİ...	66
4.3. OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNDE KATKI PAYI TUTARI ÜZERİNE ETKİSİ.....	71
4.4. OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNDE SERTİFİKA SAYISI ÜZERİNE ETKİSİ	74
4.5. ŞİRKET BAZINDA BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ TEMEL GÖSTERGELERİ	77
BÖLÜM 5 SONUÇ.....	79
KAYNAKÇA	81
ÖZGEÇMİŞ.....	88

ÖZET

OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Bireysel emeklilik sistemi, ülke ekonomisinin ihtiyaç duyduğu tasarrufların sağlanmasında önemli rol üstlenmektedir. Bireysel emeklilik sistemi kapsamında, bireysel tasarruflar sistematik olarak toplanmakta ve ekonomiye aktarılmaktadır. Bununla beraber Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde bireysel emeklilik sistemine yönelik talep oldukça düşüktür.

Bu araştırmanın amacı otomatik katılım sisteminin bireysel emeklilik sistemi üzerindeki etkilerinin tespit edilmesi ve yorumlanmasıdır.

Türkiye’de bireysel emeklilik sistemine yönelik katılımın sınırlı olması ve bireysel emeklilik sistemine olan katılımın artırılması amacıyla otomatik katılım sistemine geçilmiştir. 2017 Ocak tarihi itibarıyla otomatik katılım sistemi uygulanmaya başlanmış ve kademeli olarak özel ve kamu sektör çalışanları bireysel emeklilik sistemine dahil edilmiştir. Otomatik katılım sistemiyle beraber birçok çalışan bireysel emeklilik sistemine dahil edilmiş ve bireysel emeklilik sistemi dahilinde toplanan fon oranlarında ciddi şekilde artış kaydedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tasarruf, Bireysel Emeklilik Sistemi, Otomatik Katılım Sistemi

Tarih :

SUMMARY

THE EFFECTS OF THE AUTOMATIC PARTICIPATION SYSTEM ON THE INDIVIDUAL PENSION SYSTEM

The individual pension system plays an important role in ensuring the savings needed by the country's economy. within the framework of the individual pension system, individual savings are systematically collected and transferred to the economy. However, in developing countries such as Turkey, the demand for the individual pension system is very low.

The purpose of this study is to determine and interpret the effects of the automatic participation system on the individual pension system.

In Turkey, the system of automatic participation has been started in order to limit the participation in the individual pension system and to increase the participation in the individual pension system. As of January 2017, automatic participation system was introduced and private and public sector employees were gradually included in the individual pension system. With the automatic participation system, many employees have been included in the individual pension system and there has been a significant increase in the funds collected within the individual pension system.

Anahtar Kelimeler: Savings, Individual Pension System, Automatic Participation System

Tarih :

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BİST	: Borsa İstanbul
EACA	: Otomatik Katılım Düzenlemesi
EGM	: Emeklilik Gözetim Merkezi
FTGK	: Fon Toplam Gider Kesintisi
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
IOPS	: Uluslararası Emeklilik Süpervizör Teşkilatı
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
TL	: Türk Lirası
US	: Birleşik Devletler

TABLO LİSTESİ

SAYFA NO

Tablo 1. 2017 -2057 Döneminde Emekli Olacak Bireyler İçin Gerekli Ek Tasarruf Miktarı.....	33
Tablo 2. Otomatik Katılım Programlarının Temel Özellikleri.....	36
Tablo 3. Bireysel Emeklilik ve Otomatik Katılım Sisteminin Farklı Yönleri.....	42
Tablo 4. İşveren Yükümlülükleri ve Yaptırımları.....	52
Tablo 5. Verilerle Otomatik Katılım Sistemi	55
Tablo 6. Çalışanlar İçin Otomatik Katılım Sisteminin Esasları	63
Tablo 7. Bireysel Emeklilik ve Otomatik Katılım Fon Tutarları	68
Tablo 8. Bireysel Emeklilik ve Otomatik Katılım Sistemi Katkı Payı Tutarları.....	71
Tablo 9. Otomatik Katılım Sistemi ve Bireysel Emeklilik Sistemi Sertifika Sayısı.	74
Tablo 10. Şubat 2018 İtibariyle Şirket Bazında İnceleme.....	77

ŞEKİL LİSTESİ

SAYFA NO

Şekil 1. Bireysel Emeklilik Sisteminin Tarafları	8
Şekil 2. Bireysel Emeklilik Sisteminden Beklentiler.....	15
Şekil 3. Bireysel Emeklilik Sisteminin Ekonomiye Olan Etkileri.....	19
Şekil 4. Gelir Amaçlı Fonlar	23
Şekil 5. Büyüme Amaçlı Fonlar.....	25
Şekil 6. Para Piyasası Fonları.....	27
Şekil 7. Kıymetli Madenler Fonları	28
Şekil 8. İhtisaslaşmış Fonlar	29
Şekil 9. Diğer Fonlar.....	31
Şekil 10. OECD Ülkelerinde Emeklilik Fonu Varlıkları (Milyar Dolar) - 2015.....	37
Şekil 11. OECD Ülkelerinde Emeklilik Fon Varlıklarının GSYİH'ye Oranı (%) - 2015.....	38
Şekil 12. Otomatik Katılım Sisteminde Sisteme Giriş Ve İşverenin Yükümlülükleri	45
Şekil 13. Otomatik Katılım Sistemi Emeklilik Hakkı	54
Şekil 14. Çalışan Sayısı	57
Şekil 15. Çalışanların Fon Tutarı (TL)	58
Şekil 16. Katkı Payı Tutarı (TL).....	59
Şekil 17. Sertifika Sayısı.....	60
Şekil 18. Toplam Yurtiçi Tasarruf Oranı (GSYH'daki Payı).....	66
Şekil 19. Otomatik Katılım Sistemi ve Bireysel Emeklilik Sistemi Toplam Fon Tutarı.....	70
Şekil 20. Otomatik Katılım Sistemi ve Bireysel Emeklilik Sistemi Toplam Katkı Payı Tutarı.....	73
Şekil 21. Otomatik Katılım Sistemi ve Bireysel Emeklilik Sistemi Toplam Sertifika Sayısı.....	76

BÖLÜM 1 GİRİŞ VE AMAÇ

Araştırmanın bu bölümünde problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın planı ve araştırmanın sınırlılıkları hakkında bilgilere yer verilmiştir.

1.1. PROBLEM DURUMU

Bireysel emeklilik, bireylerin tasarruflarını biriktirmeleri ve gelecek dönemde kendilerini maddi anlamda garanti altına almaları adına önemli bir sistem olarak görülmektedir. Bireysel emeklilik sistemi yalnızca bireye odaklı bir sistem değil aynı zamanda ulusal bir sistem olarak ifade edilebilir. Emeklilik sistemi kapsamında toplanmakta olan fonlar uzun vadede, devlet yatırımlarını desteklemektedir. Bireysel emeklilik sisteminin uzun vadede fon toplaması, ülkenin kısa dönemli finansmandan kaynaklı dalgalanmalar karşısında kriz yaşamasını önleyebilmektedir. Bu durum ekonomik dinamiklerin işleyebilmesinde bireysel emeklilik sisteminin önemini arttırmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde bireysel emeklilik sistemi yaygın olarak kullanılmaktadır. Bireysel emeklilik sistemine karşı olan talep yüksektir ve sistem doğru şekilde işlemektedir. Bununla beraber Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde bireysel tasarrufların sisteme aktarılmasında sıkıntılar yaşanmaktadır. Tasarruf sahiplerinin bireysel emekliliğe olumlu bakmamaları veya bireysel emeklilik hakkındaki bilgi yetersizlikleri, sisteme yönelik olumsuz bir tutumu beraberinde getirmektedir. Bu durum bireysel tasarrufların ulusal tasarrufa dönüşmesini engellemektedir. Bireyler tasarruflarını yastık altında değerlendirmekte ve ulusal ekonomiye katkı sağlamamaktadırlar. Bireysel tasarrufların ekonomiye aktarılmaması ise devlet yatırımlarının finansmanını sıkıntıya sokabilmekte ve bu durum ekonominin olumsuz yönde etkilenmesine sebebiyet verebilmektedir.

Türkiye’de bireysel tasarrufların ülke ekonomisine katılmasını sağlamak adına Ocak 2017 itibariyle otomatik katılım sistemine geçilmiştir. Otomatik katılım sistemi kapsamında özel ve kamu sektöründe çalışanların bireysel emeklilik sistemine dahil olmaları sağlanmıştır. Otomatik katılım sisteminin hayata geçirilmesiyle beraber birçok çalışan sisteme dahil olmuş ve birikimleri sisteme aktarılmıştır. Bu durum otomatik katılım sisteminin bireysel emeklilik sistemine önemli katkılar sağlamasına neden olabilmektedir. Otomatik katılım sistemi kapsamında çalışanların sisteme katılımlarının sağlanması ve devlet destekleri ile sistemde kalmalarının avantajlı hale getirilmesi, bireysel emeklilik sisteminin gelişmesinde önemli olarak görülmektedir.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı otomatik katılım sisteminin bireysel emeklilik sistemine olan katkısının incelenmesidir. Bu kapsamda araştırma metni dört bölümden oluşmaktadır.

1.3. ARAŞTIRMA PLANI

Araştırmanın birinci bölümünde araştırmaya giriş yapılarak amaca yer verilmiş ve araştırmada hangi konuların işleneceğiyle ilgili özet bilgiler sunulmuştur.

Araştırmanın ikinci bölümünde bireysel emeklilik sistemi hakkında bilgilere yer verilmiştir. Bireysel emeklilik sisteminin ne olduğu, sistemin nasıl işlediği ve tarafların hak ve yükümlülüklerinin neler olduğu gibi bilgiler sunulmuştur.

Araştırmanın üçüncü bölümünde bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılım sistemi üzerinde durulmuştur. Otomatik katılım sistemi hakkında genel bilgilere yer verilmiş ve Türkiye’de otomatik katılım sistemi detaylandırılmıştır. Türkiye’de otomatik katılım sistemine yönelik işleyiş, yükümlülükler ve emeklilik haklarına yönelik bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın son bölümü olan dördüncü bölümde ise otomatik katılım sisteminin bireysel emeklilik sistemine olan etkisi incelenmiştir. İnceleme ağırlıklı olarak güncel veriler üzerinden yürütülmüştür. Araştırma kapsamında ele alınan veriler Emeklilik Gözetim Merkezi tarafından yayınlanan verilerden oluşturulmuştur.

1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırmanın sınırlılıkları Őu Şekildedir:

Bu araştırmada yalnızca TŐrkiye’de uygulamaya koyulan otomatik katılım sistemi Őzerinden alıŐma detaylandırılmıştır.

Araştırmada Emeklilik GÖzetim Merkezi tarafından yayınlanan verilerden faydalanılmıŐtır.

BÖLÜM 2 BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ

Bireysel emeklilik sistemi, bireylerin emeklilik dönemlerinde rahat edebilmek adına emekliliğe kadar olan dönemde yaptıkları tasarrufları sisteme aktarmaları ve emeklilikte bu sistemden yararlanabilmeleri durumudur. Araştırmanın bu bölümünde bireysel emeklilik sistemi hakkında genel bilgilere yer verilmiştir.

2.1. GENEL HATLARIYLA BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ

Bireysel emeklilik sistemi bir insanın hayatındaki tüm çalışma süresince yapmış olduğu tasarrufları emeklilik döneminde kullanabilmesi ve emeklilik döneminde kendisinin geçimini sağlayabilmesini sağlayan özel bir sistemdir. Bireysel emeklilik sistemi, bireylerin ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. İnsan ihtiyaçları sınırsızdır. İnsan alt kademede yer alan ihtiyaçlarının giderilmesinin ardından her seferinde bir üst basamaktaki ihtiyacın giderilmesini ister. Bireysel emeklilik sistemi de insanların gelecekteki yaşamlarını garanti altına alma ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir.

Bireysel emeklilik sistemi sosyal güvenlik sisteminden farklı çalışmaktadır. Sosyal güvenlik sisteminin bireysel emeklilik sistemine göre olumsuz tarafları şu şekildedir (1):

- Sağlık hizmetlerindeki yükselmeler
- Kurdaki dalgalanmaların neden olduğu sonuçlar
- Enflasyon
- İşsizlik
- Kayıt dışı işçi çalıştırma
- Primlerin düşük verilmesi
- Cezalara getirilen aflar
- Erken yaşta emeklilik

- İşgücünün düşük seyretmesi
- Yönetici sayısının az olması
- Sigortasız işçi çalıştırmak
- Uzun vadeli fonların kısa vadeli yatırımlarda istenilen kazancı sunmaması

Yukarıda sayılan sorunlar kapsamında sosyal güvenlik sisteminin bazı problemlere neden olduğunu söylemek mümkündür. Bu sorunlar, bireylerin emeklilik dönemlerinde maaş kesintisi veya azlığı gibi çeşitli problemlere sebebiyet verebilmektedir.

Bu tür nedenlerden kaynaklı olarak emeklilik yaşı artmakta ve devlet tarafından katkı sağlanmamaktadır (2). Emeklilik hayatında insanların daha az sıkıntı çekmesi ve gençlik yıllarında yaptıkları çalışmaların bu zamana katkı sağlaması amacıyla sosyal güvenlik sistemi kapsamında emeklilik sigortası oluşturulmaktadır.

Ülkemizde kurulan sosyal güvenlik kurumlarından bazıları şunlardır:

- OYAK
- İLKSAN
- Özel Hayat Sigortaları
- BES

Türkiye’de sosyal güvenlik sisteminin kurulması 1940 senesine kadar uzanmaktadır. 2003 senesine gelinene kadar tek seçenekli bir sistem bulunmaktaydı. Bireysel emeklilik sisteminin ülkemize gelişi 27 Ekim 2003 tarihidir. Bu tarihten itibaren uygulanmaya başlamıştır (3).

2.2. BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNİN AMACI

Bireysel emeklilik sisteminin ortaya çıkmasındaki süreçte, insanların düzenli bir biçimde tasarruflarını sağlamak ve bu sayede emeklilik hayatlarında da zor durumda kalmalarını önlemektir. Emeklilik hayatına yönelik olarak yapılan tasarrufların sağlanması, emeklilik döneminde ek iş yapılmasıyla beraber refah seviyesinin yükselmesine büyük katkı sağlamaktadır. Emeklilik sistemi sadece bireysel fayda değil aynı zamanda makro ekonomik düzeyde fayda sağlamaktadır. Bireylerden toplanan tasarruflar ekonomik amaçlar için kullanılabilir (5).

Bireysel emeklilik sisteminin yaygınlaşmasının ardından bu konuda literatürde daha fazla bilgiyle karşılaşılmaya başlanmıştır. Ancak genel hatlarıyla bu sistemin amacı iki ana başlık altında toplanmaktadır (6):

Sosyal Amaçlar:

- Sosyal güvenlik garantisi sağlanarak, bunu sağlayan kurumsal bir yapının oluşmasını sağlamak
- Emeklilerin ekonomik düzene katılmasını sağlayarak, ülke ekonomisinin refah düzeyini yükseltmek
- İnsanların ek gelire sahip olmalarını sağlamak
- Tasarruflarda bulunmak isteyen insanlara yönelik olarak farklı bir imkan sunmak

Ekonomik amaçlar:

- Uzun süreli kaynak oluşumuna izin verilerek istihdamın artmasını sağlamak
- Ekonomik kalkınmaya katkıda bulunmak

Devletin borçlanması ve sosyal güvenlik sistemi arasında yer alan ilişki uzun vadeli bir süreci kapsamaktadır. Devlet sosyal güvenlik sistemi kapsamında tasarrufları toplar ve bunları ülkenin ekonomik ihtiyaçlarında kullanabilir. Sosyal güvenlik sistemleri reel faiz oranı ve ekonomik büyümeye etki edebilmektedir (7).

2.3. BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNİN ÖZELLİKLERİ

Bireysel emeklilik sistemi, makroekonomik istikrarın sağlanması için tasarrufların artması ve emeklilik yaşantısına geçildiğinde insanların yeterli bir gelire ulaşabilmesini sağlamaktadır. Bireysel emeklilik sistemi aynı zamanda ekonomide uzun vadeli bir fonun oluşmasına olanak vermektedir (8).

Bireysel emeklilik sistemi, sosyal güvenlik sisteminin bir parçası olmuştur. Bu parça aynı zamanda tamamlayıcı bir görev üstlenmektedir. Bu tanımlanmış destek altında sosyal güvenlik ve emeklilik sistemi arasındaki farkı ortaya koymaktadır. İnsanların

düzenli olarak yapmış oldukları tasarruflar, onların gelecek dönemlerinde refah seviyelerini yükseltir (9).

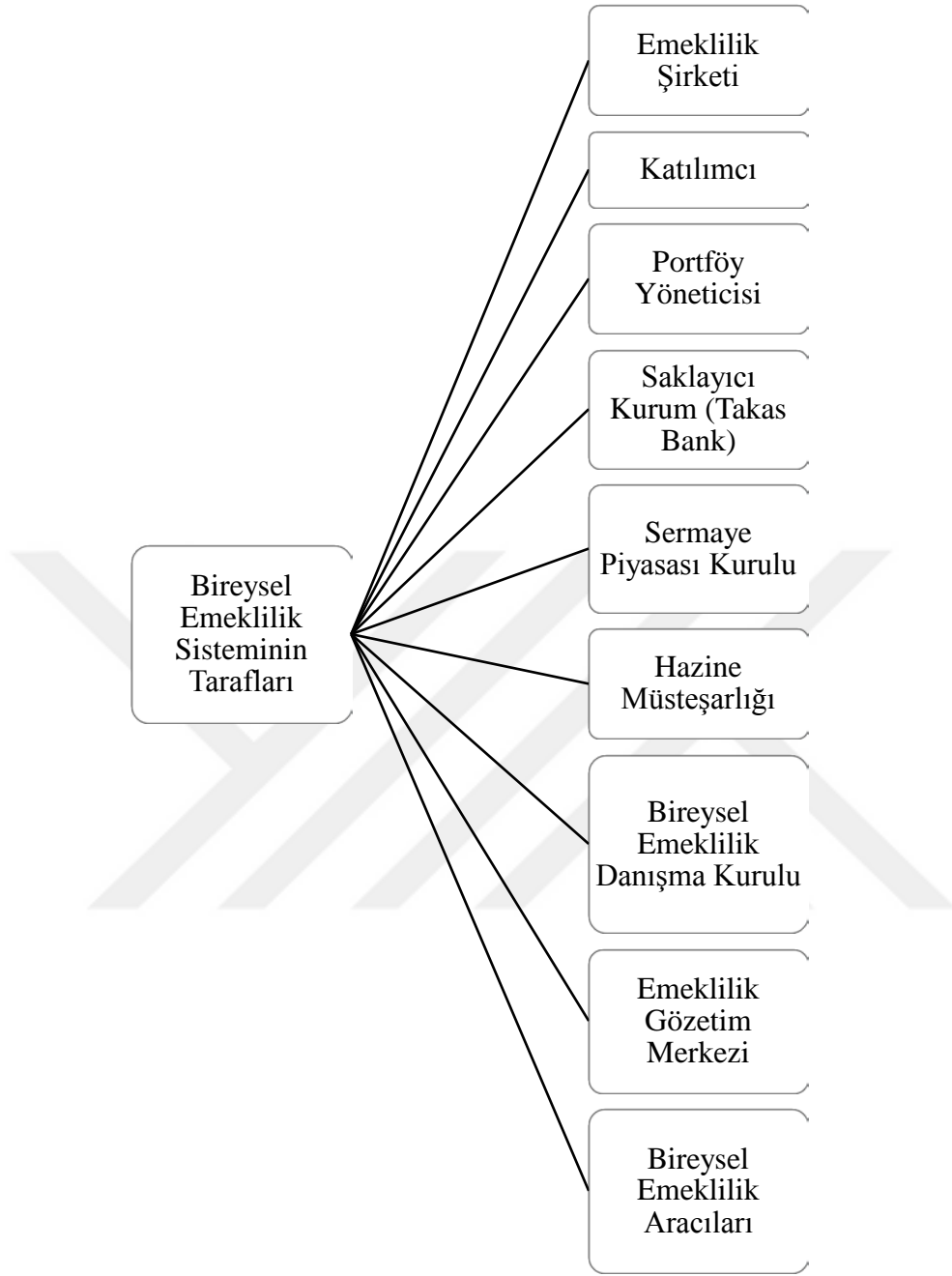
Ülkemizde yer alan bireysel emeklilik sisteminin barındırdığı özellikleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkün olmaktadır (10):

- Gönüllülük temellidir
- Vergilerle teşvik edilmektedir
- Planları bulunan özel emeklilik sistemi sunar
- Fon sağlama durumu mevcuttur

Bireysel emeklilik sistemine medeni hakkı olan bütün bireyler katılım sağlayabilmektedir. İnsanların işsiz olup olmadıkları, bir kuruma üye olmaları ya da çalışmalarını bu sistemden yararlanmalarına engel değildir. Katılımcı insanlar bireysel emeklilik sistemine giriş yaptığında emeklilik sözleşmesi imzarlarlar ve bu bir zorunluluktur. Sisteme dahil olma, devam etme ve sistemden ayrılma gibi nedenlerden dolayı bireyler, çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalabilmektedirler. Bu sorunlar özellikler sistemden erken ayrılma durumu söz konusu olduğunda katlanmaktadır (4).

2.4. BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNDE TARAFLAR

Bireysel emeklilik sistemi oldukça yaygın bir kullanım alanına sahiptir. İnsanlar her zaman geleceklerini garanti altına almak istemişlerdir. Bu nedenle de çalıştıkları sürelerde, ilerdeki yaşamları için tasarruf yaparlar. Emeklilik sistemi bu tasarrufun hem ülke ekonomisi içinde dönmesini sağlamakta hemde tasarrufun güvenliğini sağlamaktadır. Bireysel emeklilik sisteminin bir takım tarafları bulunmaktadır. Aşağıdaki şekilde bunu görmek mümkündür (11).

Şekil 1. Bireysel Emeklilik Sisteminin Tarafları

Kaynak: (12).

Bireysel emeklilik sisteminin birçok tarafı bulunmaktadır. Bunlara ait açıklamalar aşağıda alt başlıklar dahilinde verilmiştir.

2.4.1. Emeklilik Şirketi

4632 sayılı kanuna göre ülkemizde faaliyet gösterebilmektedirler. Bu tür şirketler en az 5 kişiden meydana gelen bir yönetim kuruluna sahiptirler. Kuruluş izinleri bakanlık tarafından çıkarılır. Her bir şirket anonim olarak kurulur ve emeklilik ibaresi yer almak zorundadır (13).

2.4.2. Katılımcı

Emeklilik sözleşmelerinde kendi isim ve hesabı olan kişi gerçek kişidir. Medeni hak kullanma hakkı bulunmalıdır. Sisteme katılmak isteyen her birey sözleşme yapmalıdır. Sisteme katılım sağlayan katılımcıdır (14).

2.4.3. Portföy Yöneticisi

Emeklilik sistemini kuran şirketin yatırım fonlarını yöneten kurumdur. Denetlemeleri ülkemizde Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından gerçekleştirilmektedir. Portföy yöneticileri fonları yönetirken bazı unsurları göz önünde bulundurmalıdırlar (13):

- Risk dağılımı
- Likidite
- Getiri

2.4.4. Saklayıcı Kuruluş

Yatırım fonları takas bankının güvencesinde tutulur. Burada saklanmasının asıl gayesi, bireylerin tasarruflarının güvenliğini sağlamak ve ortaya çıkabilecek olan bütün negatif durumlara karşı tedbir almaktadır (15).

Sermaye piyasası kurumunca uygun görülürse, bireysel emeklilik sisteminde yer alan bireylere ait olan belgelerin ve hesapların korunmasını sağlar. Takas bankının sorumlulukları aşağıda yer almaktadır (16):

- Fon varlıklarını saklamak
- Katılımcıların katılım belgelerini saklamak

- Birim pay ve portföy hesaplamalarını yapmak
- Pay sayısını hesaplamak
- Hesaptan gerçekleştirilen işlemlerin kontrolünü sağlamak
- Şirketin fon bilgilerinin sanal ortamda takip edebilmesine yardımcı olur
- Hesaplara giriş ve çıkışları inceler

2.4.5. Sermaye Piyasası Kurulu

Bireysel emeklilik sistemini kontrolü altında bulunduran devlet kurumu olarak açıklamak mümkündür. Firmalar, işleyişlerine dair bütün bilgileri sermaye piyasası kuruluna bildirmelidirler. Gerekli olan belgeler müsteşarlık tarafından belirlenir ve sermaye piyasası kuruluna sunulur (17).

Sermaye piyasası tüzel bir kişi olarak ülkemizde Ankara da bulunmaktadır. Ülkemizde kurumun üyeleri bakanlar kurulu tarafından belirlenmektedir. Başkanı da dahil ederek yedi kişinin bulunduğu bir gruptur. Sermaye kurulunun esas amaçlarına aşağıda yer verilmiştir (18):

- Piyasanın etkinlik şartlarını oluşturur
- Fon kullanımında bulunan şirketlerin piyasadan faydalanabilmesini sağlarlar
- Birikimde bulunan katılımcıların hak ve faydalarını gözetirler
- Adaletin olduğu bir piyasanın oluşumunu sağlarlar
- Etkin bir piyasa modelinin oluşmasına katkı sağlarlar

2.4.6. Hazine Müsteşarlığı

Hazine müsteşarlığı bireysel emeklilik söz konusu olduğunda ruhsat, izin ve şirketlerin incelenmesi gibi işlerin halledilmesinden sorumludur. Emeklilik şirketinin denetiminden sorumludur. Bireysel emekliliğe ait olan müdür ve yardımcılarının atanmaları da hazine müsteşarlığı tarafından gerçekleştirilmektedir. Aynı zamanda aracılardan meslek ilkelerinin belirlenmesini sağlar (19).

2.4.7. Bireysel Emeklilik Danışma Kurulu

Mevzuat düzenlemeleri ve bireysel emeklilik sistemiyle alakalı olan işlemlerin yürütülmesini sağlayan kurumdur. Bireysel emeklilik danışma kurulu en az bir genel müdürü ve en az bir tane temsilciyi barındırmak zorundadır (14). Bireysel emeklilik danışma kurulu, düzenlemelerden ve bu düzenlemelerin devamlılığında sorumludur.

Bireysel emeklilik kurulunun izlemesi gerekli olan politikaları saptar ve bu politikaların gerçekleşmesi için gereken ortamın sağlanmasını sağlar. Üç ayda bir toplanılır. Kimi durumlarda diğer kamu kurum ve kuruluşlarında da destek alınabilir (5).

2.4.8. Emeklilik Gözetim Merkezi

Katılımcıları ve kamuoyununun konu hakkında bilinçlenmesini sağlamak, etkinliklerini izlemek ve bu izlemleri yetkili kurumlara ileten, raporlayan kurumlardır. Sermeye piyasası kurulunu ve müsteşarlığı da bu kurum denetimi altında bulundurmaktadır (6).

Ülkemizde bu kurumun ana yeri İstanbul'dur. Bireysel emeklilik sisteminde bazı görevler üstlenir (14):

- Güvenilir, temiz ve düzenli bir biçimde işlerini yapmalarını sağlayabilmek
- Verilerin oluşturulması
- Günlük elektronik alanda gözetim sağlamak
- Rapor tutma
- Gizlilik ilkelerine göre hakaret etmek ve edilmesini sağlamak
- Analitik sorgulamalar da bulunmak
- İlgili kurumlara yönelik gözetimlerde bulunmak
- Gerekli müdahalelerin yapılmasını sağlamak

2.4.9. Bireysel Emeklilik Aracıları

Bireysel emeklilik aracıları bir kuruma bağılı olarak çalışmamaktadırlar. Ancak hazine müsteşarlığının siciline kayıtlı olmalıdır. Bireysel emeklilik aracılarının yapmış olduğu etkinlikler hazine müsteşarlığınca saptanmaktadır (20).

Bireysel emeklilik söz konusu olduğunda, önemli parçalardan bir tanesi de aracılarıdır. Aracılar sözleşmelerin oluşturulmasında görev yapmakta ve tarafların sözleşmede yer alan sorumlulukları gerçekleştirmelerini sağlamaktadır. Bireysel emeklilik sisteminde aracı olmak için taşınması gerekli olan bazı esaslar bulunmaktadır. Aşağıda maddeler halinde bu esaslara yer verilmiştir (21)

Sistemdeki önemli aktörlerden bir tanesidir. Sözleşmeye bağılıdır, sözleşmelere aracılık ederler ve belli bir şirket için çalışırlar. Bireysel emekliliğe aracılık eden bu kurumlar sistemin tanınması, pazarlanmasını da sağlamaktadırlar (21).

Aracı olabilmek için bazı şartların oluşması gerekmektedir:

- Lisanstan ya da ön lisanstan mezun olmuş olmak
- Sınavda başarı sağlamak
- Müflis olmamak
- Mesleki bir ahlaksızlıkta bulunmamış olmak
- Gerekli eğitimleri almış olmak

2.5. BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNE KATILIM

Bireysel emeklilik sistemine katılım gösterme, esneklik sözleşmesinin imzalanmasının ardından başlar. Bu sözleşmede fahri sağlanabilir ve tüm emeklilik sürecini içine alan kısımlar için yapılan bir anlaşmadır (13).

2.5.1. Katılımcının Hak ve Yükümlülükleri

Bireysel emeklilik sisteminde katılımcıların sahip olmuş olduğu bazı sorumluluklar bulunur ve bu sorumluluklar aşağıda ki gibi sıralanabilir (22):

- Katkı payının verilmesine ara verilerek zaman tanınabilir
- Emekli olunmadan da sistemden ayrılabilme

- Emekli olma hakkı
- Emekliliğe hak kazanmasının ardından birikimlerini ödemeye devam edebilir
- Yılda 6 kere fon dağılım oranını değiştirebilir
- Yılda en fazla 4 defa emeklilik planını değiştirebilir
- Bireysel emeklilik hesabında yer alan birikimini, başka firmalardan aktarılmış olan kısımların alınmaması kaydıyla, firmaya en az 2 yıl anlaşmalı kalma koşulu ile; başka firmadan aktarımla düzenlenmiş sözleşmeleri var ise onları da firmayla en az 1 sene anlaşmalı kalmak şartı ile başka bir emeklilik şirketine geçiş yapabilirler.

2.5.2. Emeklilik Şirketinin Hak ve Yükümlülükleri

Emeklilik şirketleri, emeklilik tarihine yaklaştığında, en az bir ay önceden emekliliğin tarihinin geldiğini haber vermek zorunludur. Eğer ki emekliliği gelen kişi, birikmişini çekmek isterse 7 iş günü içerisinde bu ödemenin yapılması gerekmektedir.

Şirket bireysel emeklilik faaliyetlerinin getirdiği bir takım giderlerin karşılanabilmesi için yeterli düzeyde kesintide bulunabilir. Belirtilen bazı koşulların sağlanması şartıyla kesintilerin yapılabildiği durumlar (13):

- Aidat
- İşletim gideri
- Yönetim gideri

Katılımcılar eğer ki emeklilik süresi gelmeden sistemden ayrılırlarsa, sözleşme kurallarına göre parayı kendisi yatırmaya devam edebilir. 7 iş günü içerisinde eğer ki ödeme de bulunmazsa uygulanan temerrüt faizi son aylık gelirin iki katından az olmamalıdır. Firmalar giderlerini karşılayabilmek adına bazı gider kesintileri yapar. Bu gider kesintileri tasarruf sahiplerinden tahsil edilmektedir. Bu durum tasarruf sahibinin sistemden erken ayrılmasının bir bedeli olarak görülmektedir (22).

2.5.3. Sistemden Ayrılma

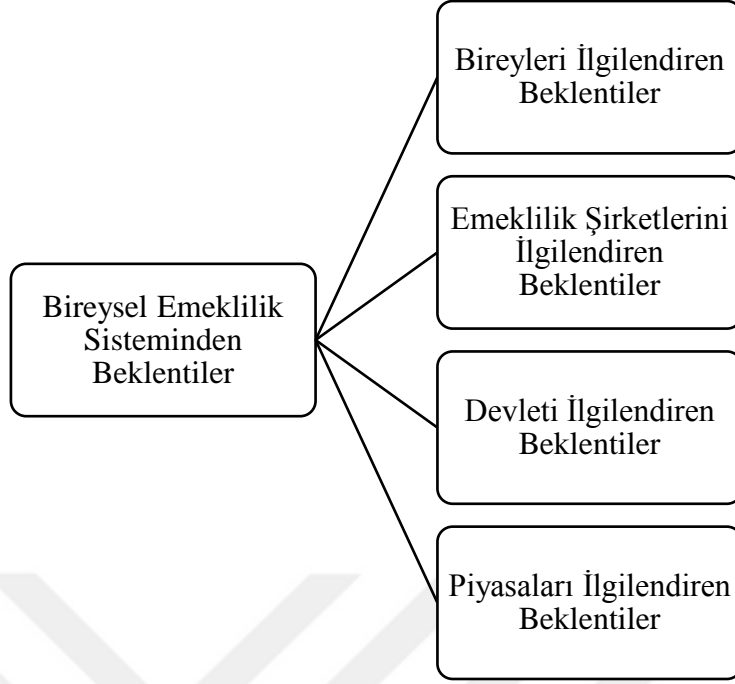
Katılımcılar kimi durumlarda sistemden ayrılma kararı alabilmektedirler bu tür durumlarda 10 yıl önce ve sonra şeklinde bir ayırım yapılmaktadır (23). Eğer ki katılımcı;

- 10 seneden daha az sistemde kalmışsa %15
- 10 seneden fazla sistemde kalmışsa %10
- Hastalık ya da ölüm nedeniyle ayrılmışsa %5 oranında stopaj kesintisine maruz kalmaktadır.

Eğer ki giriş aidatı taksitli biçimde ya da erteleme biçiminde yapılmışsa, sistemden ayrılma durumunda ya da başka bir firmaya geçme durumunda, kalan taksitler ya da ertelenen tutar birikimlerden düşülebilmektedir.

2.6. BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNDEN BEKLENTİLER

Bireysel emeklilik sisteminden beklentiler, direkt beklentiler veya dolaylı beklentiler olarak ikiye ayrılmaktadır. Direkt beklentiler; sistemde birikmiş olan tasarruflarından yaralanan para ve sermaye piyasaları olan faydalara ilişkin beklentilerdir. Dolaylı beklentiler ise: tasarrufların artmasıyla birlikte ekonominin pozitif yönde ilerleme kaydetmesi durumudur (5).

Şekil 2. Bireysel Emeklilik Sisteminden Beklentiler

Kaynak: (5).

Bireysel emeklilik sistemine yönelik farklı kesimlerine farklı beklentileri söz konusu olabilmektedir. Aşağıda alt başlıklar dahilinde farklı kesimlerin bireysel emeklilik sistemine yönelik beklentileri açıklanmıştır.

2.6.1. Bireyleri İlgilendiren Beklentiler

Bireyleri alakadar eden beklentilerin en başında emeklilikle alakalı olan beklentiler yer almaktadır. Emeklilik sistemine katılan bireylerin güvenliği, vergiden muhaf olmaları, esnek emeklilik olanakları bulunmaktadır. Emekli olmadan vefat durumu gerçekleşirse ailesi ek bir gelire sahip olma imkanı bulmaktadır (5).

Bireysel emeklilik isteminde yer alan bireyler ve bu bireylerin kanunen mirasçıları bir beklenti içinde bulunmaktadırlar. Ancak katılımcı, mirasçılarından daha fazla bu durumdan etkilendiği için, onun için daha fazla önem taşımaktadır. Katılımcı emeklilik süresince almış olduğu toplu miktardaki paralar ve maaş ile hayatının ilerleyen dönemlerini refah içinde yaşamak istemektedir (22).

2.6.2. Emeklilik Şirketlerini İlgilendiren Beklentiler

Bireysel emeklilik sisteminde gönüllülük vardır bu nedenle şirketler kendi karlarını göz önünde buludurlar. Bu nedenle de kar ya da zarar durumlarını planlarlar ve gereken önlemleri alma ihtiyacı duyarlar. Aynı zamanda emeklilik firmaları vergi muafiyeti oranlarının yükselmesini beklerler (22).

Emeklilik firmaları teşvik edebilmek amacıyla; farklı farklı emeklilik planları oluşturmaktadır, bunun yanısıra gider kesintilerini azaltmakta ve giriş aidatlarında muaf tutma gibi faaliyetlerde bulunmaktadır (24).

Bireysel beklentilerde en fazla olanı, teşviklerin artırılması yönünde olanlardır. Emeklilik firmalara katılımcıların bu beklentilerini arttırmak için sunulan planları çeşitlendirmektedir, bazı giderlerin kısılması gibi teşvik edici faaliyetlerde bulunmaktadırlar (5).

2.6.3. Devleti İlgilendiren Beklentiler

Bireysel emeklilik sisteminde devleti alakadar eden beklentilerin en üstünde katılımın fazla olması ve arttırılan fonların ekonomiyi pozitif açılardan etkilemesidir. Fonlar ne kadar fazlaysa devlet bütçesindeki borçların ödenmesi o kadar kolaylaştırmaktadır ve aynı zamanda yatırım yapmak içinde finansman oluşturmaktadır (22).

Bireysel emeklilik sisteminde yer alan fonlar devlete kaynaklık etmektedirler. Uzun vadeli fonlar sayesinde gerek kamu gerekse de özel borçlanımlarda faiz dalgalanmasının düşmesi beklenir. Devlet emeklilik sisteminde yer alan sorunlara karşı daha duyarlıdır. Bunun için bazı yasal düzenlemeler de yapabilmektedir (24).

2.6.4. Piyasaları İlgilendiren Beklentiler

Emekliliğe hak kazanabilmek adına en az 10 yıl prim ödemiş olmak ve 56 yaş koşulu göz önüne alındığında 10 yıl boyunca katkı payı yapmış olmaları lazımdır. Biriken fonlar piyasa içerisinde dönerek faizlerdeki dalgalanmaların önüne geçmektedir. Böylece olumsuz sonuçlarla karşılaşılırsa bile absorbe edebilecektir (5). Uzun süreli tasarrufların ekonomiye geçmesi, semaye piyasasının olumlu yönde etkilenmesine

olanak sağlayacaktır. Tasarrufların çoğaltılması, fon kaynağının sağlanmasına olanak verecektir. Fonlarında mali sistem içerisinde yerini almasının ardından finansal piyasalar genişleyecek ve ilerleme kaydedecektir. Makroekonomik olarak emeklilik sistemi uzun vadede devlet ekonomisine katkı sağlamaktadır. Ülke ekonomisinin canlanmasına ve para akışının sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Bireysel emeklilik sisteminin verimliliğe etkisi ne kadar çoksa ve o kadar piyasaların hareketleneceği söylenebilir (22).

2.7. BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNE DEVLET KATKISI VE MAKROEKONOMİYE ETKİLERİ

Bireysel emeklilik firmaları, bireylerin tasarruflarını toplayarak, onların tasarruflarından fonlar oluşmasını sağlamakta ve bu sayede de ekonominin hizmetine sunmaktadır. Dünya çapında bireysel emeklilik fonları sayesinde uzun dönemli tasarrufların sermaye piyasasına geçmesi ve verimli yatırım alanları oluşturulmasıyla birlikte, piyasa etkinliği yükseltilmektedir (25).

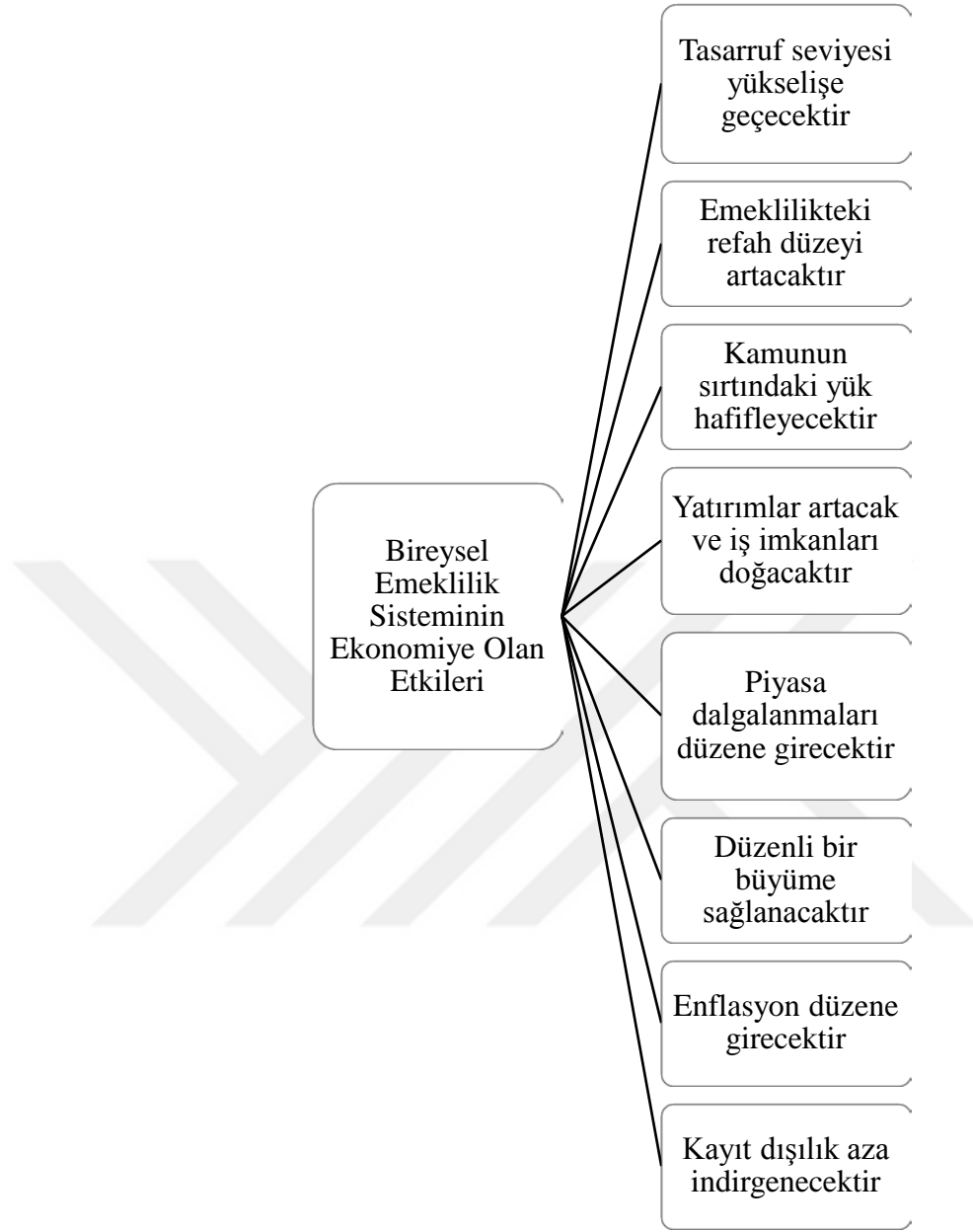
2.7.1. Makro Ekonomiye Etkisi

Bireysel emeklilik sistemi aslında fon açığının kapanmasına yardımcı olmaktadır. Devletin bütçesine katkı sağlayarak ve aynı zamanda piyasada para akışını hareketlendirerek, ülke ekonomisine etki etmektedir. İnsanlar hem mikro bazda artılar kazanırken aynı zamanda makro bazda hareketlenmelerin olmasını sağlamaktadır (26).

- Bireysel Emeklilik Sisteminin Makroekonomik Etkileri
 - Gelir Maksimizasyonu
 - Fonlardan elde edilen gelir refahı artıracaktır.
 - Tasarruf Eğilimi
 - Tasarrufların artmasını sağlayan etkidir.
 - İstihdam
 - Altyapı ve uzun dönemli yatırımlar sayesinde iş sayısını arttıracaktır.

- Bütçe Açığı Etkisi
 - Tasarruflar Artar
 - Kamu İhtiyaçları İçin Fon Oluşturulur
 - Emeklilik Gelirindeki Refah Düzeyi Artar
 - Enflasyonu Düzenler
- Sermaye Piyasalarına Etki Eder
 - Piyasaların derinleşmesini sağlar. Fonlar dengeli büyümenin anahtarcısı olacaktır.
- İş Gücü Piyasasını Yeniden Düzenler
 - Piyasaların büyümesi ve daha fazla gelir getirmesi düzenin yenilenmesini sağlayacaktır.
- Vergiden Avantaj Sağlar
 - Vergisel kesintiye uğramadan değerlendirilen fonlar daha fazla kamu gelirinin oluşmasına imkan verecektir.
- Rekabet Avantajı Sağlar
 - Dinamizm, etkinlik ve verimlilik sağlayacaktır.
- Kayıt Dışılığı Önler
 - Sistemde kontrollerin fazla olması ve şeffaflık sayesinde kayıt dışılık önenebilecektir.

Bireysel emeklilik sistemi sadece sosyal güvenlik sisteminin bir tamamlayıcısı olmaktan çıkıp aynı zamanda sisteminde bir tamamlayıcısı konumuna gelmiştir. Ekonominin hızla gelişmesi ve dengeli bir biçimde bunun sağlanabilmesi için bireysel emeklilik sisteminin düzgün biçimde işlemesi gerekmektedir. İnsanların tasarrufları toplanarak yatırıma dönüştürülmesi ülke ekonomisi ve makroekonomik anlamda oldukça önemli bir dengenin yakalanmasını sağlamaktadır (12).

Şekil 3. Bireysel Emeklilik Sisteminin Ekonomiye Olan Etkileri

Kaynak: (6).

Tasarruflar uzun dönemde kazan elde etmenin bir anahtarı olmaktadır. Yatırılan fonların biriktirilmesiyle birlikte finansal piyasalar derinlik kazanmakta, gelişmekte ve büyümektedir. Tasarrufların artırılması için bir yolda aslında vergi teşvikinin olmasıdır. İnsanlar mikro temelden bakıldığında kendi çıkarlarını göz önüne alırlar ve bu nedenle de vergiden muaf olmak ya da daha az vergi vermek onların karları açısından önemli bir unsurdur (27).

Ülkemizdeki özel tasarruflar sayesinde bireysel emeklilik sistemine olan katılımlarda artış görülebilmektedir. Aşağıda bunlar verilmiştir (28):

- İnsanlar düzenli ve yüksek gelire sahiplerde tasarrufta bulunabilirler
- İnsanlar, emeklilik zamanında daha rahat yaşayabilmek adına tasarrufta bulunabilirler
- Harcamalarından kısarak tasarruf yapabilirler
- Çalışanlar açısından zorunlu tutulursa, tasarruf sağlanabilir
- Tüketim eğilimi azaltılabilir
- Ekonomik büyümenin sağlanmasıyla birlikte artan gelir sayesinde tasarruflar artabilmektedir.

Türkiye’de iç tasarrufların az olmasının en büyük sebebi halkın tasarruf oranının düşük olmasıdır. Bunun içinde bu oranın artırılması gerekmektedir. Yastık altın değeriminin hayattan çıkarılması gerekmektedir. Aynı zamanda kadınların iş gücünde daha aktif olarak çalışmaya başlamasıyla birlikte tasarrufların artabileceği düşünülmektedir. Türkiye de bir çok nedenden dolayı insanlar tasarruf yapmamaktadır (29):

- Faaliyet giderlerinin fazlalığı
- Sistemden erken ayrılma
- Devlet desteğinin yetersiz olması
- Gönüllülük esasının olması
- İşletim giderlerinin fazlalığı

Ülkemizdeki bireysel emeklilik sisteminin faydaları arasında aynı zamanda bireysel yatırımların kurumsal yatırımlara dönüşebilmesidir. Önceki zamanlarda menkul kıymetler ve yatırım fonları bu işi görsede artık günümüzde bireysel emeklilik sistemi sayesinde ilerlemektedir. Hem sermaye piyasasının gelişmesini sağlarken aynı zamanda uzun dönemli kaynak oluşumunu sağlamaktadır (30). Bireysel emeklilik sisteminin piyasalara olan tesirlerine bakıldığında şunlar dikkat çekmektedir (31):

- Kurumsal yatırımlar artar ve gelişir
- Piyasaların gelişmesi sağlanır

- Uzun vadeli yatırımların niteliği ve sayısı artar
- Menkul kıymetlerde var olan riskler indirgenir
- Finansal yenilikler sağlanabilmiş olur

Bireysel emeklilik sonları , uzun dönemli geri dönüşler sunduğu için, piyasa içerisinde uzun vadeli kurumların oluşmasına imkan sağlamaktadır. Fonların bu amacı kısa dönemli alım satım davranışlarından meydana gelen dalgalanmaları önlemek, spekülasyonların azaltmaktadır ve bu sayede piyasanın daha dengeli olmasını sağlamaktadır. Her geçen gün artan bireysel emeklilik fonları sayesinde, piyasanın dengesi daha da sağlamlaşmakta, istihdam artmakta, üretim çoğalmakta ve ekonomik büyüme gerçekleşmektedir. Bireysel emeklilik fonları bireyleri tasarrufa itirmekte, insanlar gelirlerinden arta kalan kısmıyla tasarrufta bulunmaktadırlar. Bu sayede de tasarruf hacmi artmakta ve enflasyonda kontrol altına alınabilmektedir (32). Bireysel emeklilik sistemi sayesinde ekonomi gelişmekte, istikrar artmaktadır.

2.7.2. Devlet Katkısı

Bireysel emeklilik sisteminde devlet katkısından bahsedildiğinde, ülkemizde 2013 yılının haziranında yayınlanmış olsada aslında sistem ocak itibari ile uygulanmaya geçmiştir. Bu sisteme devletin katkı sağlamasının esas nedeni devletin bireysel emeklilik sistemine dair bazı esasları düzenlemek istemesidir (23):

- Ödenecek olan devlet katkısının hesaplanması
- Ödenmesi
- Yatırıma yönlendirilebilmesi
- Haksız tutarlar ve haksız ödemelere karşı önlem alınması
- Haksız tutarların iadesine
- Haksız tutarların mahsup edilmesine
- Devlet katkısına ilişkin diğer işlemler ile ilgili düzenlemeler

Bireysel emeklilik sistemi aynı zamanda bir yatırımdırda bunun esas nedeni ise belli bir zamandan sonra ve belli bir emekten sonra geri dönüşünün olması yatmaktadır. Aynı zamanda toplanan tasarrufların devlet bütçesine katkısı da göz önüne alınırsa, devletin yapmış olduğu yatırımların niteliğini ve sayısını arttıracığı için bu anlamda bir

yatırım sağlamış olmaktadır. Devlet kamu gereksinimleri için kullandığı kaynak ve fonlar içinde en az %30 iç borçlanma, %15 oranı da en fazla dış borçlanma yapabilme oranıdır. Bu devletin koymuş olduğu bir sınırlamadır (5).

Devlet katkısı, devletin katılımcılar adına yapmış olduğu %25'lik bir ödemeyi içermektedir. 1 ocak 2013 itibari ile uygulamaya geçmiştir. Ülkemizde, Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı olan, kişisel veya bir grup emeklilik sözleşmeleriyle katkı payı veren her bir birey, devletin bu imkanından yararlanabilmektedir (23).

Devlet katkısı, katkı payı ödemeleri içerisinde farklı bir konumda bulunur, öyleki hangi yatırım aracına yönlendirileceğine müsteşarlık karar verir. Bireylerin devlet desteğinden ne kadar faydalanabileceği, sistemde kalma süreleriyle ilişkilidir. Devlet desteğinden yararlanma yüzdeleri aşağıdaki gibidir (33):

- 3 seneden fazla %15
- 6 seneden fazla %35
- 10 seneden fazla %60
- Emekliliğe hak kazandıktan sonra ölüm ya da maluliyet durumlarının oluşması durumunda ise devlet katkısı %100 olmaktadır.

Devlet desteğinin uygulanmasının ardından, daha önceleri sağlanan indirimler bir daha uygulanmamıştır. İndirimlerin yerine devlet desteği getirilmiştir. Devlet desteği ile bireysel emeklilik sistemine olan yönelin artırılmaya çalışılmıştır (34).

2.8. EMEKLİLİK YATIRIM FONU ÇEŞİTLERİ

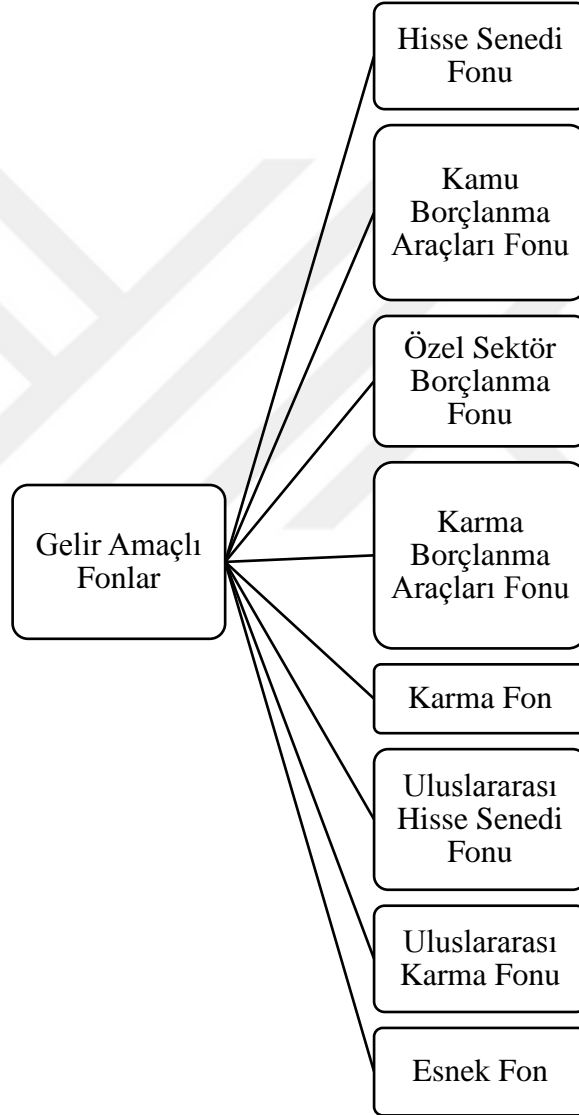
Bireysel emeklilik sistemi günümüzde git gide yaygınlaşan bir yapıyı barındırmaktadır. Oldukça fazla faydası ve katkısı bulunan bu sistemin gerek ekonomik çapta hem de kişisel bazdaki faydaları yukarıdaki bölümlerde yer almaktadır. Emeklilik yatırım fonları da 6'ya ayrılmaktadır bunlar:

- Gelir amaçlı Fonlar
- Büyüme Amaçlı Fonlar
- Para Piyasası Fonları
- Kıymetli Madenler Fonları
- İhtisaslaşmış Fonlar

- Diğer Fonlar

2.8.1. Gelir amaçlı Fonlar

Gelir amaçlı fonlardan bahsedildiğinde, varlıklara olan yatırımlardan bahsedilmektedir. Bu yatırım sayesinde faiz ve temettü geliri, kira sertifikası gelirleri kazanılmaktadır (35). Aşağıdaki şekilde gelir amaçlı fonlara yer verilmiştir.

Şekil 4. Gelir Amaçlı Fonlar

Kaynak: (17).

Hisse Senedi Fonu

Temettü gelirinin kazanılmasını amaçlayan fonlar olarak açıklamak mümkündür. Fiyat dalgalanması oldukça azdır, hisse senetlerine yapılan fonlardır.

Kamu Borçlanma Araçları Fonu

%80 oranında en az ters repo dahil olmak üzere devletin iç borçlanma senetlerine yönelik olarak yatırılan fonlardır.

Özel Sektör Borçlanma Fonu

%80 oranında en az özel sektör borçlanması araçlarına yönelik olarak yapılan yatırım fonu türü olarak açıklamak mümkündür.

Karma Borçlanma Araçları Fonu

%80 oranında en az kamu ya da özel sektörün borçlanma araçlarına yapılan yatırım fonlarıdır.

Karma Fon

%80 oranında en az hisse senedine yatırılan ve bu yatırımdan faiz geliri beklenen fon türü şeklinde açıklamak mümkündür.

Uluslararası Hisse Senedi Fonu

En az %80 oranında fon portföyünün yabancı hisse senetlerine yatırılması ve kar elde edilmesidir.

Uluslararası Karma Fonu

En az %80 oranında yabancı hisse senetlerine ve onların borçlanma araçlarına yatırım yapılmasıdır.

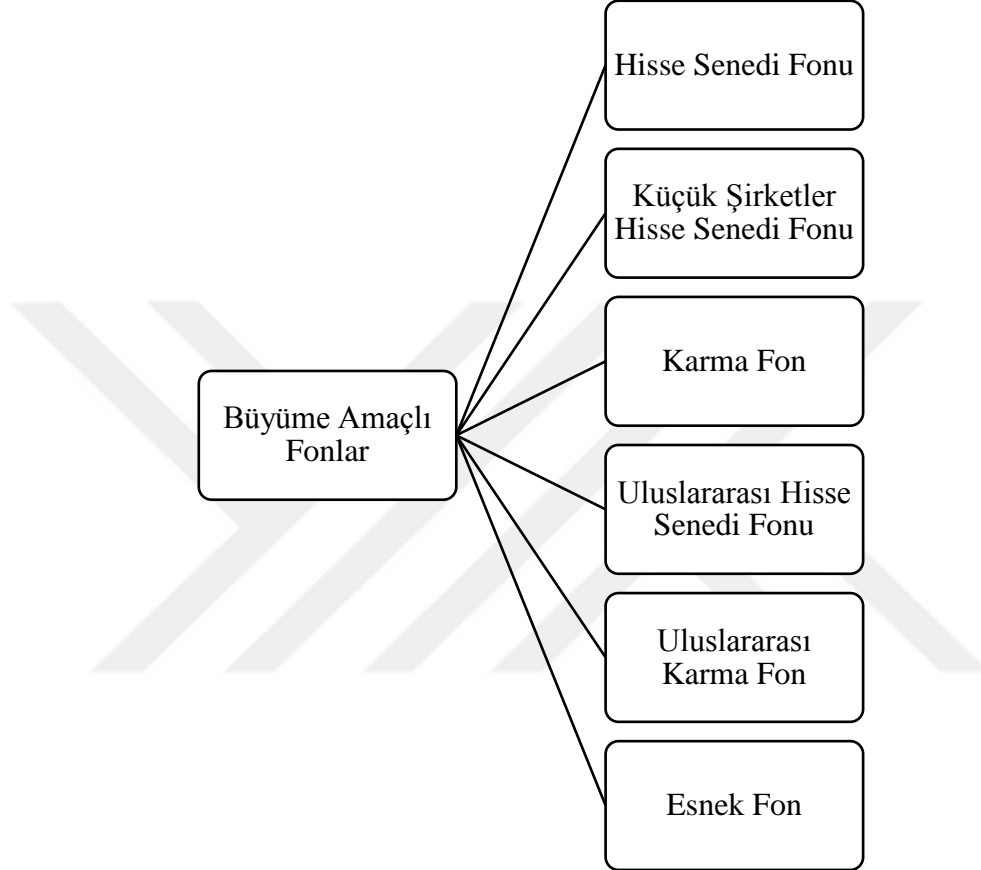
Esnek fon

Değişen piyasa şartlarında sermaye kazancı sağlamaya yönelik olarak yatırım yapılarak kar elde etmeyi amaçlayan fon türüdür. Varlık dağılımlarının nasıl olacağı öncesinden bilinmemektedir.

Esnek fonu oluşturan yatırım araçları ve uygulamalarına ilişkin olarak çıkarılan “28586 Sayılı Emeklilik Yatırım Fonlarının Kuruluş ve Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelik”te yer alan fon portföyünün aşağıda yer alan yatırım araçları ve uygulamalarından meydana geldiği söylenmektedir.

2.8.2. Büyüme Amaçlı Fonlar

Yatırım yapılacak olan varlıkların, kazanılacak olan sermaye kazancına ağırlık kazandırılarak saptandığı fonlardır. Büyüme amaçlı fonlar aşağıdaki şekilde yer almaktadır.

Şekil 5. Büyüme Amaçlı Fonlar

Kaynak: (14).

Hisse Senedi Fonu

Hisse senedi fonlarında %80 oranında olan bir yatırım borsada bulunan firmalara verilir. Bu kısımda amaç sermaye kazancı sağlamaktır.

Küçük Şirketler Hisse Senedi Fonu

Hisse senedi fonunun oldukça büyük bir kısmı ki bu oran %80'i bulmaktadır, küçük ya da gelişmekte olan firmaların hisse senetlerine verilir. Burda da amaç sermaye kazancı sağlayabilmektir.

Karma Fon

Fon portföyünün %20'sinden daha düşük değer olmayacak şekilde ayarlanarak, fon portföyünün en azından %80 lik kısmını hisse senedine ve borçlanma araçlarını verilmesidir. Bu kısımda da yine amaç sermaye kazancı elde edebilmektir.

Uluslararası Hisse Senedi Fonu

Fon portföyünün tamamına yakın kısmının yabancı hisse senetlerine verilmesi durumudur. Hedef, sermaye kazancı sağlamaktır.

Uluslararası Karma Fon

Fon portföyünü %20'sinden daha az olmayacak biçimde, en azından %80 ile yabancı hisse senedi ve yabancı borçlanma araçlarına verilmesini açıklar. Sermaye kazancı elde etmek asıl amaçtır.

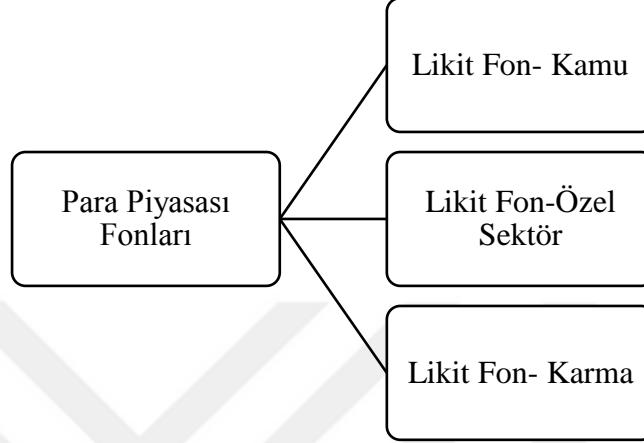
Esnek Fon

Para ve sermaye piyasalarına yatırılanların miktarı ve dengesi sermaye piyasası tarafından belirlenmektedir. Sermaye kazancı sağlayabilmek burda da asıl amaç olarak söylenebilmektedir. Fon portföyünün değişen piyasa koşullarında birçok araca yatırmak mümkündür (21):

- Nakit,
- Vadeli Ve Vadesiz Mevduat,
- Borçlanma Araçları (Ters Repo Dâhil)
- Hisse Senetleri,
- Kıymetli Madenlere
- Gayrimenkule Dayalı Varlıklar
- Repo İşlemleri
- Vadeli İşlemler
- Ödeme Süresi Sözleşmeleri,
- Borsa Para Piyasası İşlemleri
- Yatırım Fonu Katılma Belgelerine

2.8.3. Para Piyasası Fonları

Fon portföyünde 3 ay ya da daha az kalmış aynı zamanda likiditesi yüksek varlıklardan oluşturulan fonlar olarak söylemek mümkündür (6).

Şekil 6. Para Piyasası Fonları

Kaynak: (6).

Likit Fon- Kamu

Fon portföyünün bu defa tamamının iç borçlanma senetlerine yatırılmasıdır. Bu kısımda ters repo da dahildir.

Likit Fon-Özel Sektör

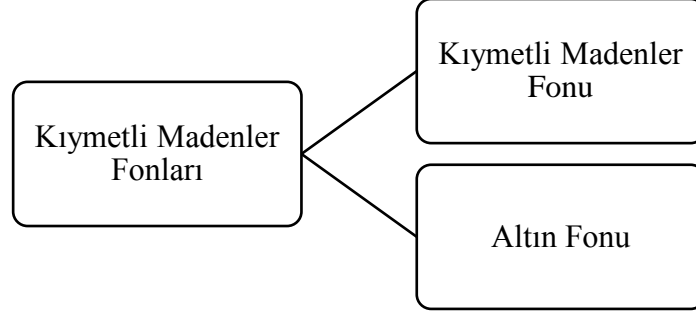
Portföyün tamamının özel sektörün borçlanma araçlarına yatırıldığı fon çeşidini açıklamak için kullanılır.

Likit Fon- Karma

Kamu ya da özel sektörde borçlanma araçlarına verilen fon çeşidini anlatmak amacıyla kullanılmaktadır.

2.8.4. Kıymetli Madenler Fonları

Bu fon türünde önemli olan en az %80'i kıymetli maden ya da altına dayanan varlıklardan meydana gelmesidir (14).

Şekil 7. Kıymetli Madenler Fonları

Kaynak: (14).

Kıymetli Madenler Fonu

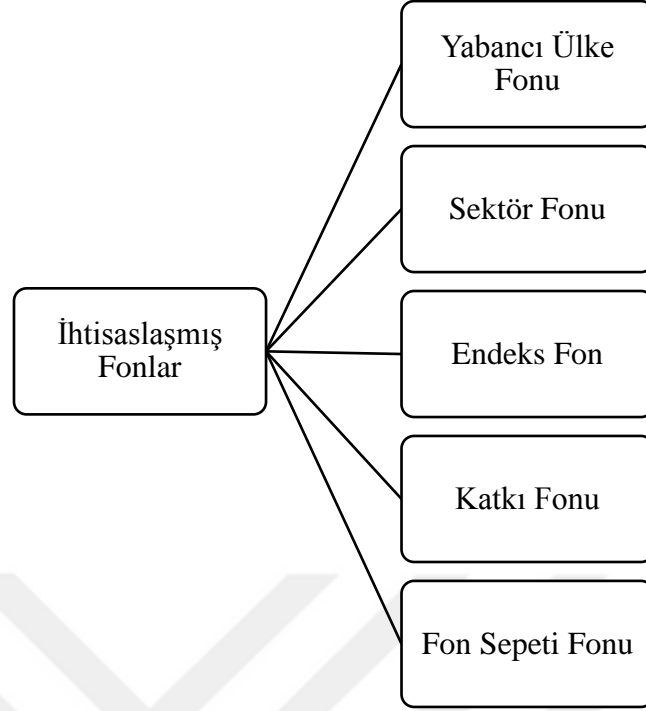
Uluslararası borsalarda alım satımı yapılan altın ya da kıymetli madenlere yapılan yatırımlara ait olan fon türüdür.

Altın Fonu

Uluslararası borsalarda işleme tabii tutulan ve altına bağlı olan varlıklara yatırım yapılan fon türü olarak açıklanabilmektedir.

2.8.5. İhtisaslaşmış Fonlar

Diğer fonlarda altın, likidite, gelir gibi etkenlerin içinde barındırdığı durumlardan etkilenen fonlar yer almaktaydı. Günümüz piyasasında tasarruf etme araçlarının bu denli artmasının esas nedenlerinden bir tanesi olan emeklilik sisteminin de sayesinde piyasa da bir çok fon türü bulunmakta ve piyasayı hareketlendirmektedirler. Bu fon türünde coğrafi konum, ülke ve sektör gibi unların etkili olmasıyla meydana gelen fonlar yer almaktadır (6).

Şekil 8. İhtisaslaşmış Fonlar

Kaynak: (6).

Yabancı Ülke Fonu

Kökeni olan firmaların yapmış olduğu ihraç para araçlarına yapılan yatırımları anlatmak için kullanılmaktadır.

Sektör Fonu

Fon portföyünün en azından %80'lik bir kısmının belli bir sektörde var olan şirketlerin hisse senedine yatırılan fonu anlatmak için kullanılır.

Endeks Fon

SPK tarafından uygun görüldüğü takdirde varlıkların fon portföyünün oldukça büyük kısmı yatırılan ve endeksteeki artışın boyutu kadar kazan sağlayan fon türü olarak açıklamak mümkündür.

Katkı Fonu

Katkı fonları katılımcıların devlet tarafından ödenen devlet katkılarının yatırıma yönelmesi şeklinde oluşturulan ve portföy dağılımı belli koşullar altında gerçekleştirilen fon türüdür.

Fon Sepeti Fonu

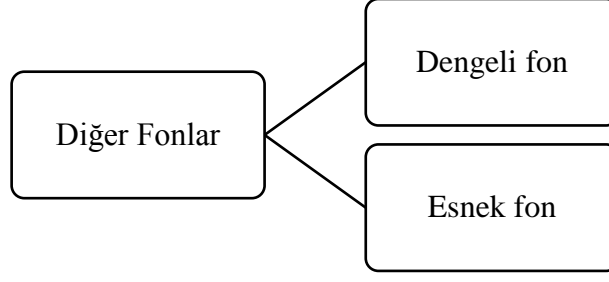
Fon sepeti fonu %80 lik portföyün ve daha fazlasının borsa ve fonun katılma paylarına yatırılan fonlar olarak açıklanmaktadır.

2.8.6. Diğer Fonlar

Kamunun sosyal güvenliğinin yetersizliğinden doğan açıkta emeklilik fonları hayatımıza girmiştir. İnsanlar hayatları boyunca çalışmakta ve belirli tasarruflarda bulunmaktadır. Yıllar sonra yaşlandıklarında ise bu çalışmalarının bir bedeli olarak daha refah bir hayat sürmek istemektedirler. Bu nedenle de emeklilik yatırım fonları insan hayatındaki yerini almıştır. Emeklilik yatırım fonları insanların tasarruflarının değerlendirilmesinde oldukça büyük bir yer edinmektedir. Birikimlerini geleceğine saklarken aynı zamanda şuanki yaşamda da ekonomiye katkı sağlamaktadırlar. Emeklilik fonları insan hayatında ve sosyal yaşamda döngünün sağlanabilmesi için gerekli bir konuma ulaşmıştır (17).

Emeklilik sistemleri yatırım fonları kapsamında ekonomik düzende bir döngünün sağlanmasını ve yastık altı adı verilen geleneksel yöntemin son bulması için oluşturulmuştur. Biriktirilen para aynı zamanda ekonomide bir döngü sağlamak ve ekonominin canlanmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Bu rol aynı zamanda beklentilerin karşılandığı, belli tarafların ve koşulların olduğu bir oyunun parçası olarak oluşturulmuştur.

Yukarıda yer alan bir çok fon türünün dışında bir yer alan fonlara diğer fonlar başlığı altında toplamak mümkündür. Diğer fonlar, yukarı da verilen fon türleri içerisinde alınmayan ve daha farklı başlıklar altında incelenen fonlardan meydana gelmektedir. Aşağıdaki şekilde diğer fonların ikiye ayrıldığını görmek mümkündür.

Şekil 9. Diğer Fonlar

Kaynak: (17).

Dengeli fon

Fon portföyünün tamamını, karmalarından oluşturarak faiz geliri elde kazanmayı sağlamak hedefi olan fon türüdür.

Esnek fon

Varlıkların tamamını piyasanın koşullarını göz önüne alarak ya da belli bir kısmını yatırıp temettü ve faiz geliri almayı amaçlayan yatırım fonu türüdür.

Esnek ve dengeli fonlar özetlenirse, portföy dağılımları daha öncesinden saptanamayan, fon portföyü yönetici tarafından piyasa şartlarına bakılarak mevzuatta bulunan esas şartlara uygun şekilde ayarlanan ve oluşturulan fonlardır (36).

BÖLÜM 3 BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNDE OTOMATİK KATILIM SİSTEMİ

Araştırmanın bu bölümünde bireysel emeklilik sistemi kapsamında otomatik katılım sistemi incelenmiştir. Türkiye’de 2017 Ocak ayı itibariyle otomatik katılım sistemine geçiş yapılmıştır. Otomatik katılım sisteminin bireysel emeklilik sistemine olan etkisine geçilmeden önce otomatik katılım sistemi hakkında genel çerçeveye bu bölümde yer verilmiştir.

3.1. OTOMATİK KATILIM SİSTEMİ HAKKINDA

Otomatik katılım uygulaması 45 yaşının altında yer alan ve özel ya da kamu sektöründe çalışan ya da çalışmaya başlayacak olan bireylerin, otomatik biçimde bireysel emeklilik sistemine dahil edilmesi sürecidir.

Otomatik katılım sistemine dahil olan bütün çalışanların, her ay prime esas kazançlarının ya da emeklilik keseneğine esas aylıklarının en az yüzde üçüne karşılık olan miktar, otomatik katılım payına aktarılmaktadır. Çalışanlar bu sistemde bulunmaya devam ettikçe devlet katkısı gibi birçok avantajdan da yararlanma fırsatı kazanacaklardır. Sistem gönüllülük esasına dayalıdır. Çalışanlar bu sistemden çıkmak isterlerse 2 aylık bir süreçte bir kesintiye maruz kalmadan uygulamadan çıkabilirler (37,38).

Otomatik katılım aslında tasarrufu bireysel ve ulusal anlamda yaygınlaştırmayı amaçlarken aynı zamanda ekonomiye uzun vadeli kaynak temin etmeyi amaçlamaktadır. Bireysel ve ulusal anlamda yapılan tasarruflar, devletin ihtiyaç duyduğu fonu sağlamasında önemli bir araç olarak görülebilmektedir.

3.2. OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNE GEÇİŞTE EMEKLİLİK DÖNEMİ TASARRUF AÇIĞININ ETKİSİ

Emeklilik Dönemi Tasarruf Açığı araştırmasının sonucunda Türkiye’de emeklilik döneminde insanların var olan yaşam standartlarını sürdürmek için ne derece de birikim yapmalarının lazım olduğunu belirlemektedir. 2010 senesinde ülkemizde yapılmış olan araştırmada da 2011-2051 seneleri arasında yer alan dönemde emekli olacak olan insanların emeklilik birikimlerinin karşılanabilmesi için 91 milyar Euro kadar bir ek tasarrufta bulunabilmiş olmaları gerekmektedir. 2017-2057 senelerinde ise 125,2 milyar Euroluk bir tasarrufun yapılması gerekmektedir. Araştırma kapsamında yer alan türkiye tasarruf açığı sıralamasında 17 ülke içinde 5. Sırada bulunmaktadır. Genç bir nüfusun bulunması açığın kapanmasına yardımcı bir etken olsada, 2057 senesinde nüfusun %40’nın 60 yaş üstü olacağı da bir gerçektir (39,40)

Tablo 1. 2017 -2057 Döneminde Emekli Olacak Bireyler İçin Gerekli Ek Tasarruf Miktarı

Ülkeler	Ülke Başı Yıllık Emeklilik Tasarruf Açığı (Milyar Euro)	Kişi Başı Yıllık Emeklilik Tasarruf Açığı (Bin Euro)
Almanya	461	12
İngiltere	365	13
Fransa	241	7
İspanya	192	12
Türkiye	125	3
İtalya	99	4
Polonya	65	4
İrlanda	28	12
Litvanya	5	4

Kaynak: (41).

Türkiyede yurtiçinde yer alan tasarruf oranlarının az olması tasarruf oranlarının yükseltilmesi için stratejiler geliştirilmesi çalışmaları başlamıştır. Bu amaçlar doğrultusunda da önemli bir biriktirme aracı olan bireysel emeklilik sistemine, otomatik katılımının da katılmasıyla birlikte ivme kazanmıştır. Ve bu ivmenin daha da artması beklenmektedir.

3.3. ÖZEL EMEKLİLİK SİSTEMLERİNDE OTOMATİK KATILIM

Otomatik katılım sisteminin temel amacı özel emeklilik sistemlerine katılımda düzenli bir sistemin oluşturulmasının sağlanmasıdır. Özellikle özel emeklilik sistemine olan talebin az olduğu ülkelerde, otomatik katılım sistemi sayesinde, özel emeklilik sistemlerine önemli düzeyde fon sağlanabilmektedir. Bununla beraber gelişmiş ülkelerde otomatik katılım sistemi köklü ve oldukça yaygın bir sistemdir.

Dünyada ilk defa otomatik katılım sisteminin uygulandığı yer Amerika'dır. Ve sisteme katılım ilk aşamada %37 civarındayken günümüzde %86 düzeylerine ulaşmayı başarmıştır (42). Otomatik katılım sistemi gelişmiş ülkelerde yeni bir uygulama değildir. Gelişmiş ülkelerde otomatik katılım sistemi köklü bir geçmişe sahiptir. Otomatik katılımın gerçekleştirildiği gelişmiş düzeydeki ülkelerde emeklilik sistemine doğru olan tasarruf akışları sürekli olarak artmaktadır.

Gelişmiş olan bazı ülkelerde otomatik katılım ile emeklilik sistemine katılımın çok yüksek miktarlara ulaştığı bilinmektedir. Bazı gelişmiş ülkelerdeki otomatik katılım sistemleri şu şekildedir:

- Avustralya – SuperAn-nuation
- Amerika - US Thrift Savings
- YeniZellanda - KiwiSaver
- İngiltere – NEST

Gelişmiş ülkelerden farklı olarak Şili’de gelişmiş ülkelerdeki oranlara ulaşmış ve gelişmiş ülkeler arasında GSYİH’ya oranla en büyük emeklilik fonuna sahip olan ülke olmayı başarmıştır (42).

Yeni Zelanda’da otomatik katılım sistemi uygulamış ve oldukça iyi bir başarı sağlamıştır. %8 tasarruf oranına sahipken %20 civarında bir orana çıkmayı başarmıştır (43). Özel emeklilik fonlarına otomatik katılımın sağlandığı ülkelerde, bireylerin işe başlamalarının ardından fona belli bir tutarda katkı payı ödeme zorunluluğu konulmuştur. Kimi ülkelerde yalnızca çalışanlar kimi ülkelerde ise hem çalışanlar hemde işverenler fona katkı sağlamak zorundadır. Kamu tarafından oluşturulan emeklilik fonlarına nazaran, katılımcılara emeklilik dönemlerinde belli bir tutarın ödenmesi garantilenmemektedir ve insanlar fonlarının boyutuna bakarak gelir elde edebilmektedirler.

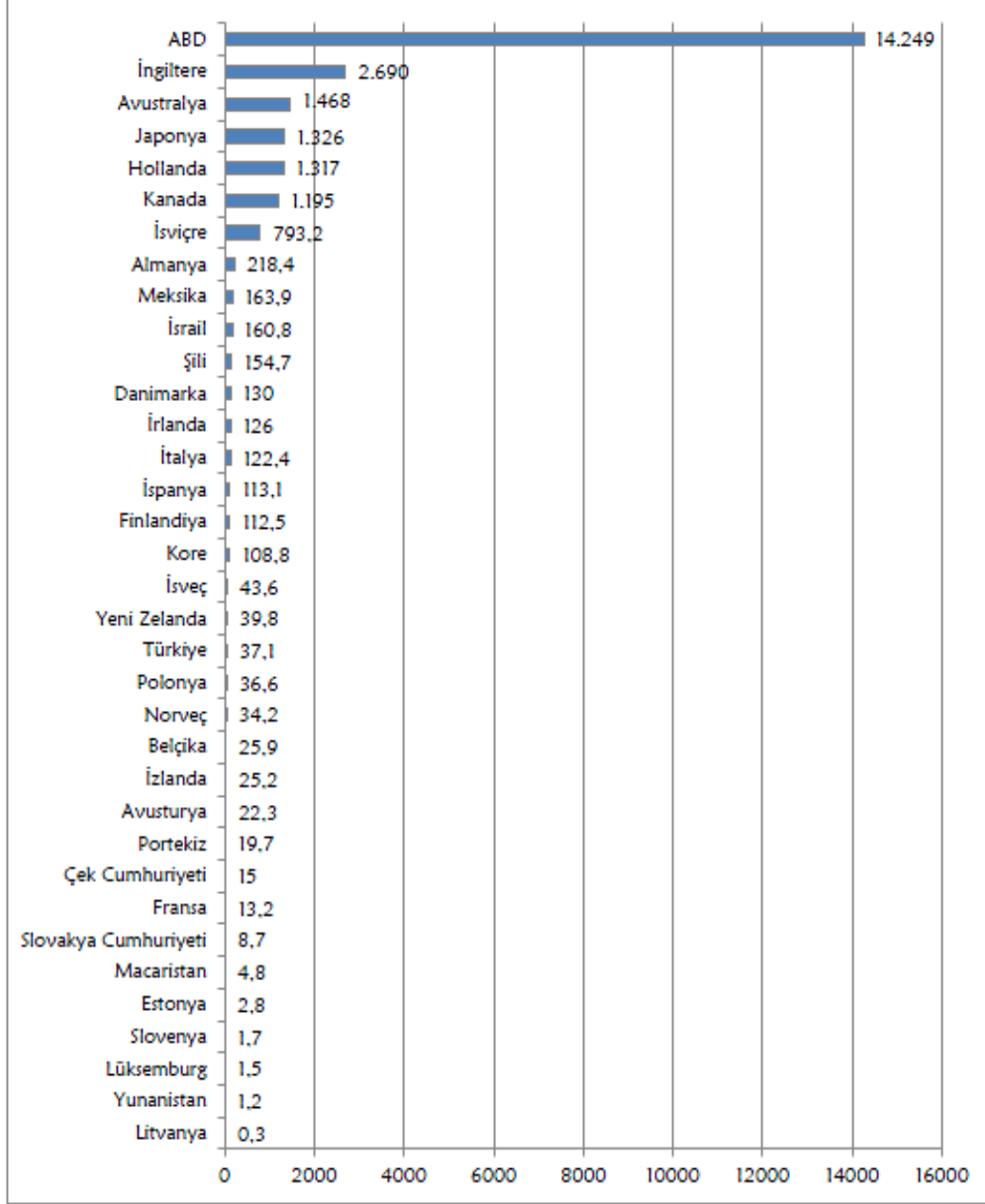
Tablo 2. Otomatik Katılım Programlarının Temel Özellikleri

Ülke	Uygulama yılı	Hedef nüfus	İptal etme	Katkı oranı	Maddi teşvikler	Katkı payına ara vermek
Şili	2012-2015	Vergi sınıfı belli olan serbest çalışan bireyler	Her yıl iptal etmek mümkündür.	%10	Yok	İzin yok
İtalya	2007	2017 senesinin ilk yarısında özel sektörde yer alan işçiler sonrasında ise yeni istihdam olan işçiler	6 ay içerisinde iptal edilebilmektedir.	Brüt maaşın %6,9'u	Gönüllü olarak emeklilik planına katılan bireylerle aynı orandadır.	İzin yok
Yeni Zelanda	2007	Yeni çalışanlar	2-8 hafta içerisinde iptal etmek mümkündür.	Çalışan %3 İşveren katkısı %3 (en az)	Hükümet, 521.43 NZD tutarında, bireysel hesabı 1.000 NZD ile başlatmaktadır	Bir senelik üyeliğin tamamlanmasından sonra, en az 3 ay en fazla 5 yıl katkıda bulunmayabilirler.
İngiltere	2012	22 yaş ve devlet emeklilik yaşı	Her zaman iptal edilebilmektedir.	%8	Vergi indirimi ve devlet katkısı	İstenildiği zaman katkı kesilebilir.
ABD	1998	1 yıllık hizmet vermiş olan ve 22 yaşından büyük çalışanlar	90 gün içerisinde iptal edilebilmektedir.	EACA 401 (k) planlarında, çalışanlar katkı oranlarına kendileri karar verir.	Vergi teşvikleri	İzin yok

Kaynak:

(44).

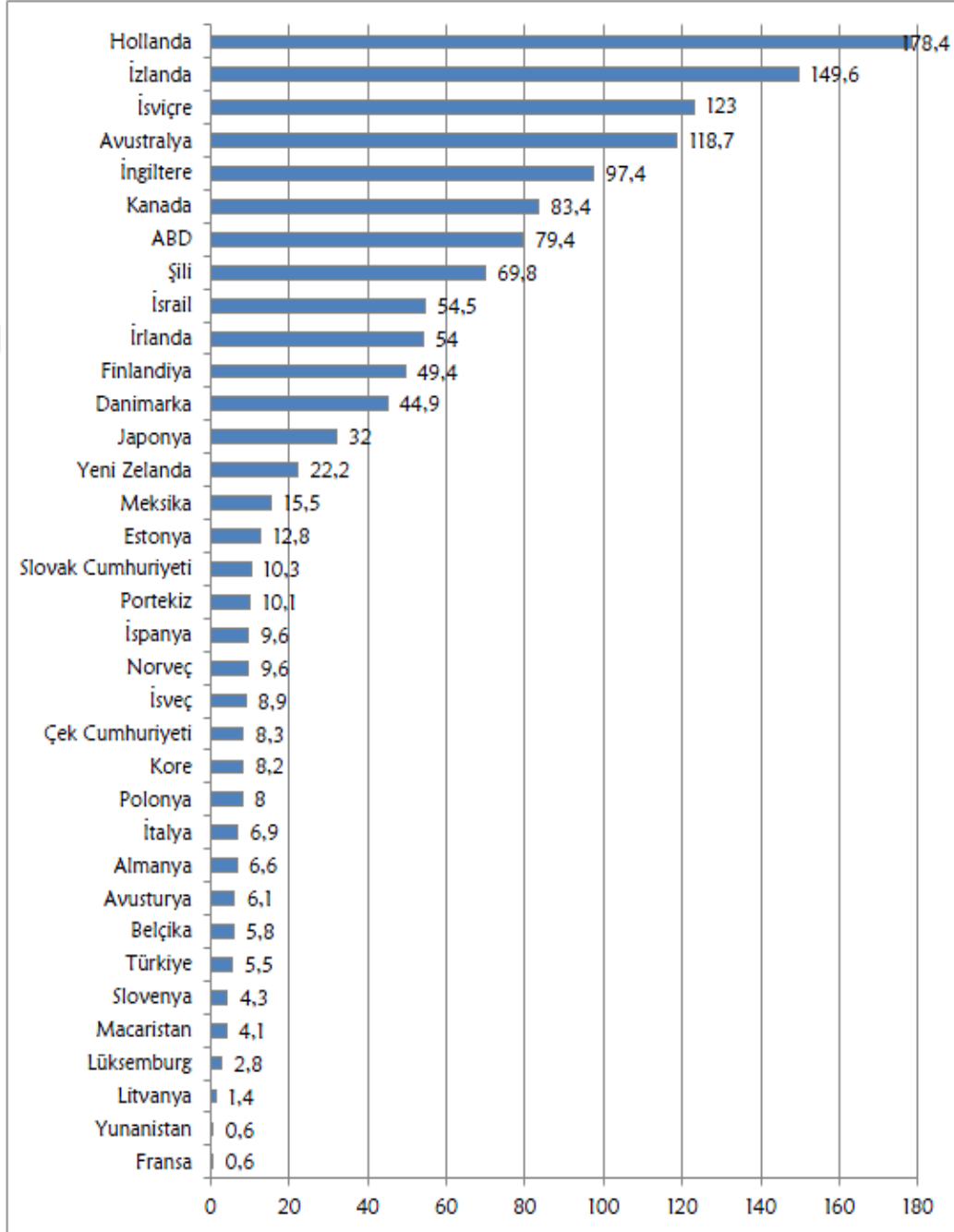
Özel emeklilik fonuna ait olan varlıklar 2015 senesinde dünya çapında 38 trilyon dolara kadar yükselmiştir. Amerika Birleşik Devletleri birinci sırada yer alırken onu İngiltere daha sonrasında Avustralya takip etmektedir. Ülkemizin 37,1 milyar dolarlık emeklilik fonu varlığı bulunmaktadır ve 35 OECD ülkesinin bulunduğu listede 20. Sırayı oluşturmaktadır.

Şekil 10. OECD Ülkelerinde Emeklilik Fonu Varlıkları (Milyar Dolar) - 2015

Kaynak: (45).

Emeklilik fonlarının GSYH'ye olan oranı incelendiğinde bu sefer liste biraz farklılık göstermektedir. İlk sıra bu sefer Hollandanın olurken sonrasında onu İzlanda, İsviçre ve Avusturya gibi ülkeler takip etmektedir. Ülkemizde bu oran yalnızca %5,5 civarındadır aynı zamanda 35 ülkenin içinde bulunduğu listede 29. Olarak yer almaktadır.

Şekil 11. OECD Ülkelerinde Emeklilik Fon Varlıklarının GSYİH'ye Oranı (%)

- 2015

Kaynak: (45).

3.4. ETKİN BİR BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ İÇİN GEREKLİ KOŞULLAR

Bireysel emeklilik sistemlerinde yer alan her bir katılımcı bu sistemden birçok beklentiye sahiptir. Aynı zamanda katılımlımcıların bu istek ve beklentilerine karşılık olarak kimi koşulların oluşması gerekmektedir. Bu koşulların oluşmaması durumunda bu beklentilerin karşılanması da mümkün olmayacaktır. Emeklilik sisteminin daha düzgün işlemesi ve her bir katılımcının bu sistemde yer alırken tatmin olmasını sağlamak için koşulların olgunlaştırılması gerekmektedir (46):

- Siyasi devamlılığın ve düzenliliğin oluşturulması
- Ekonomide devamlılığın ve düzenliliğin sağlanması
- Grup emeklilik planlamalarının yapılması
- Sisteme güvenin sağlanması
- Toplumsal bilinçlenmenin sağlanması
- Vergisel teşviklerde bulunulması
- Fonların düzenlenmesi ve uygunlaştırılması
- Ödeme planları yapılarak, ödemelerin kolaylaşmasının sağlanması
- Vergilerin ertelenmesi
- Vergi katkılarının sağlanması

Bütün bu koşulların sağlanması durumunda emeklilik sisteminde düzenin ve devamlılığın sağlanması mümkün olacaktır. Bu sayede daha etkin bir yapıya kavuşan emeklilik sistemi, kazandırdığı avantajları arttırmış olacaktır. İnsanlar daha fazla bireysel emeklilik sistemine geçmek isteyecek ve emeklilik sistemi kendini de aynı zamanda beslemiş olacaktır. Ekonmiye bu sayede daha fazla insanın rol oynaması sağlanabilecektir. Bu da ülke ekonomilerini etkileyecek ve refah düzeyinin artmasını sağlayacaktır. Daha önce yukarıda yer verilen bir çok avantajı bu sayede daha verimli biçimde gözlenlenebilecektir aynı zamanda, daha fazla katılımın sağlanmasıyla beraber kendini güçlendirecek ve daha başarılı bir sistem haline gelecektir (47).

3.5. OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN AMACI

Otomatik katılım sistemi, kamu ya da özel sektör farketmeksizin bütün çalışanları içine alan ve 45 yaşın altında olan çalışanların otomatik biçimde bireysel emeklilik sisteminin bir parçası yapılmasıdır. Sistemdeki esas amaç çalışma süreci boyunca faizsiz emeklilik fırsatı vermesidir. Bu nedenle de çalışanların gelecekteki hayatlarını bir nevi güvence altına alır ve insanların yaşlılık döneminde de refah içerisinde yaşamalarını amaçlar (37). Emeklilik sisteminin bir üst boyuta taşınması olarak düşünülebilir. Bu sistem sayesinde insanlar çalıştıkları süre boyunca biriktirmiş olacaklardır ve bunu yaparken otomatik bir sistem onlara yardımcı olacaktır (38).

3.6. OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN KAPSAMI

Otomatik katılım sisteminde %25 seviyesinde bir devlet katkısının olduğu bilinmektedir. Sistemde yalnızca bir kez devlet katkısının yanı sıra 1000 TL tutarında para hesaba geçirilmektedir. Otomatik katılım kurumlara herhangi bir mali etkiye neden olmaz yalnızca belirli bazı sorumlulukları ortaya çıkarır.

Otomatik katılım sisteminde bazı avantajları bulunmaktadır:

- %25 Devlet Katkısı
- 1000TL'lik Başlangıç Katkısı
- Emeklilikte Maaşın Yanında %5 Katkı
- Düzenli Tasarruf İmkânı
- Birikimin Değerlenmesi
- Emeklilikte Rahatlık
- Güvenli Sistem Yapısı
- Şeffaf Sistem Yapısı

3.7. BİREYSEL EMEKLİLİK VE OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN BENZER YÖNLERİ

Bireysel emeklilik ve otomatik katılım sistemi birbirlerine benzeyen yönleri barındırırlar. Bu benzerlikleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Müşteri emekliliğinde SGK maaşının yanı sıra emeklilik geliri elde etmesidir
- Düzenli birikime teşvik eder
- Getiriler fonlara dayanmaktadır
- Devlet katkısının hepsinin alınabilmesi için sistemden emekli olabilmek gerekir. Sistemde en azından 10 yıl geçirmiş olup aynı zamanda 56 yaşının üstünde olunmalıdır.
- Devlet katkısı ikisinde de %25'lik bir dilimdir.
- İkisinde de vefat gibi durumlarda devlet katkısının hepsi geçerlilik kazanmaktadır.

3.8. BİREYSEL EMEKLİLİK VE OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN FARKLI YÖNLERİ

Bireysel emeklilik ve otomatik katılım sisteminin benzer yönlerinin yanı sıra onları birbirinden ayıran yönleri de bulunmaktadır. Bu yönler aşağıda ki gibidir:

Tablo 3. Bireysel Emeklilik ve Otomatik Katılım Sisteminin Farklı Yönleri

Bireysel emeklilik sistemi	Otomatik katılım sistemi
Gönüllülük esastır. Müşteri kendi isteğiyle katılabilmektedir.	Sistemlere katılım otomatik olarak gerçekleşmektedir ancak istenildiği zaman çıkış hakkı tanınmaktadır. Aynı zamanda bireysel bir giriş yapmak söz konusu değildir.
Giriş yapmak için belirli bir yaş sınırı bulunmamaktadır.	Sisteme girişin gerçekleşmesi için 45 yaşının altında olunması gerekmektedir.
Birikim yaparken aynı zamanda çalışmak istediği kurum hakkında tercih hakkı bulunur.	İşveren çalışılacak olan kurumu kendisi seçmektedir.
Ödemeler askari tutarının altına düşmeden, istenilen miktarda katılımcı tarafından belirlenebilmektedir.	Ödemeler %3 ya da daha fazla olacak biçimde bir oranda oluşturulmaktadır. Her maaşa göre farklılık gösterir bu nednele de sabit bir tutardan bahsetmek mümkün değildir.
Bireysel emeklilik sisteminde katkı payı ödemeleri müşterilerinin saptayacağı aylık, 3 aylık, 6 aylık ya da yıllık biçimlerde ayarlanmaktadır.	Katkı payı ödemeleri yalnızca aylık biçimde yapılmaktadır.
Bireysel emeklilik sisteminde işveren katkısı vardır.	İşveren katkısı bulunmaz.
Kesintiler yapılabilmektedir: <ul style="list-style-type: none">• Giriş Aidatı• Yönetim Gider Kesintisi• Ara Verme Kesintisi• Fon İşletim Gider Kesintisi• Çıkışa Ertilenmiş Giriş Aidatı	Yalnızca fon işletim gideri kesintisi söz konusudur.
Tek bir seferde süresiz biçimde ara verme izni tanınmaktadır. Fakat sözleşmede ara verildiği zaman bir kesinti yapıldığından bahsediliyorsa bu kesinti alınır.	Tek seferde 3 aylık bir süre zarfında ara verme işlemi tanımlanmaktadır. Herhangi bir kesinti bulunmamaktadır.
Bireysel emeklilik sisteminde ödemeler katılımcıların isedikleri herhangi bir ödeme aracı ile yapılabilmektedir.	Yalnızca maaştan kesinti sağlanmaktadır.
Herhangi bir fonu seçmede zorlama yoktur.	İsteyen faizli isteyen faizsiz fon seçebilmektedir.
Bireysel emeklilik planında yer alan fonlardan yararlanılabilir.	Planında yer alan fonlar kullanılır.
Devletin sunduğu %25'lik katkının dışında bir katkı bulunmaz.	Devlet 1000tl lik ikinci ay sonunda bir katkı sağlayacaktır. Aynı zamanda %5 oranında ek devlet katkısı ise emekli aylığına aktarılacaktır.

3.9. TÜRKİYE'DE OTOMATİK KATILIM SİSTEMİ

3.9.1. Türkiye'de Otomatik Katılım Sistemine Geçiş Çalışmaları

Otomatik katılım yöntemi pazarlama ile satış giderlerini düşürmek ve özel emekliliğe katılımı artırmak için uygulanan yöntemlerden bir tanesidir. Bu yöntem özellikle Avustralya, İngiltere gibi gelişmiş ülkelerde özellikle tercih edilen yöntemlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır (55). Bu sistemin temelinde özel emeklilik sisteme dahil olan kişi sayısını artırmak için işe yeni başlayanların patronlar tarafından BES'e kayıt ettirilmesi bulunmaktadır. Fakat çalışan isterse sistemden çıkabilmektedir.

Paklına özel bireysel emekliliğe katılımın tabana yayılması için otomatik katılım metodunun en etkili yöntemlerden biri olduğunu ifade etmektedir. Yapısal açıdan bireylerin işe başlamalarıyla sisteme girmeleri ile kendi istekleri doğrultusunda sisteme girmeleri ve istedikleri zaman çıkabilmeleri arasında iktisadi bir açıdan fark bulunmamaktadır. Ancak bu durum davranış kalıplarının farklılaştırılması açısından çok önemli olmaktadır (56).

Rinaldi gönüllük esasına dayalı bireysel emeklilik uygulamaları ile zorunluluğa dayalı bireysel emeklilik uygulamaları içerisinde otomatik katılım uygulamalarının kullanılması gerektiğini söylemekte ve bu yöntemin bir orta yol olduğunu ifade etmektedir (57). Bireylerin, uzun dönemli yatırım yapma konusundaki arzularının az ve iktisat ve finans bilgilerinin yeterli olmadığı göz önünde bulundurulursa, otomatik katılım sistemi söz konusu sorunların aşılması açısından etkili bir yöntem olmaktadır (56). Dünyada otomatik katılım yöntemini uygulayan ülkelerde özel emekliliğe katılımının arttığı görülmektedir. Bununla alakalı olarak Yeni Zelanda'da 2006 senesinde 65 yaş altı çalışan nüfusun %20'sinin özel emeklilik sistemine dahil olduğu, 2013 senesinde otomatik katılım sistemine girişle bu oranın %64,5'e yükseldiği örneği gösterilebilecektir. Bununla birlikte bu sisteme ülkeler içinde olan İtalya'da sağlanan teşviklere rağmen katılım düşük olmuştur. İtalya'da 2006 senesinde özel emeklilik sistemindeki çalışanların oranı %8,5 iken, otomatik katılım sistemi sonrasında 2013 yılında bu oran sadece %15,9'a çıkabilmiştir (57).

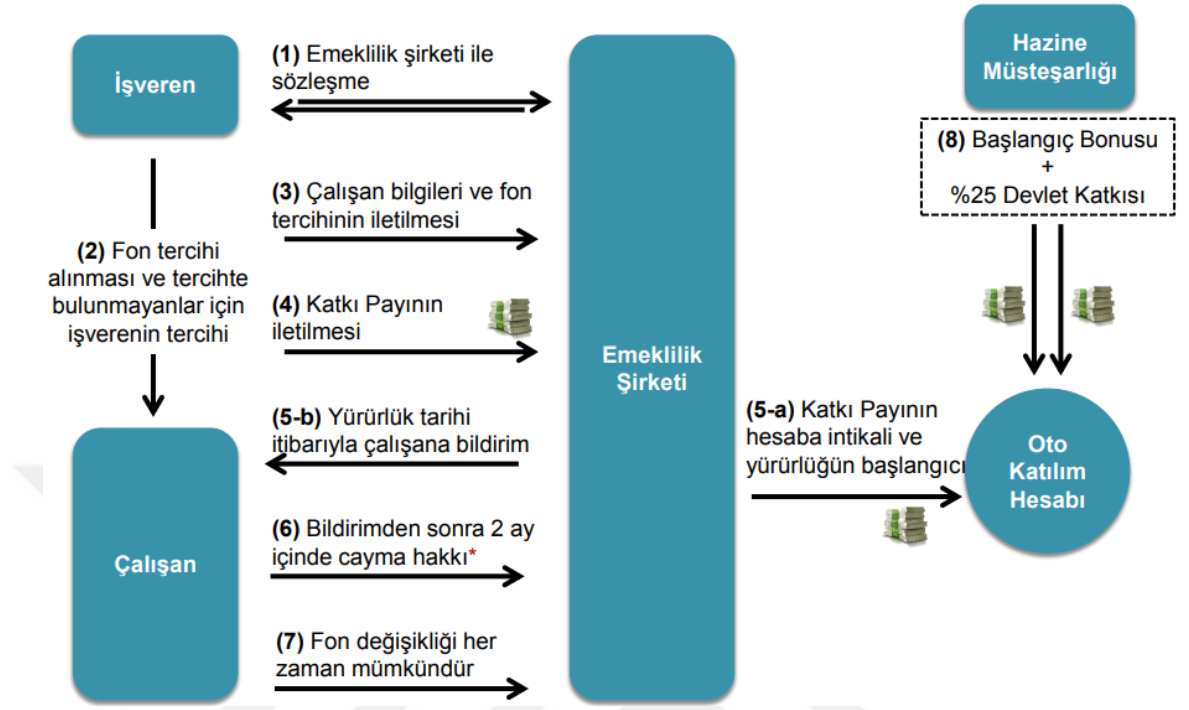
Türkiye’de otomatik katılım yöntemi, emeklilik şirketleri ve kamu tarafından bir arzu edilen bir yöntem olması sebebiyle bir pilot uygulamayla birlikte uygulanmaya başlamıştır. Söz konusu pilot uygulamada her ay için asgari 50 TL’lik işveren katkısı olabilecektir. Bununla birlikte gerekli altyapıyı sağlayabilen ve en az 50 çalışana sahip işverenlerle pilot uygulama başlamıştır. İşveren katkılarının düzenli devam edebilmesi için alt yapının işveren tarafından oluşturulması, işe yeni başlayanlar için bilgilendirici dokümanların oluşturulması, çalışanların sistemdeki süreklilik oranlarının ölçülmesi ile işveren katkılarının çalışanların sistemde kalmaları üzerindeki etkileri gibi faktörleri belirlemek ve faktörlerden yararlanarak otomatik katılım sisteminde sağlanacak yararların tespiti açısından pilot uygulama yapılmıştır (58).

Dönemin Ekonomiden Sorumlu Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek pilot uygulamayla ilgili olarak “Bursa, İstanbul ve Tekirdağ illerinden toplam 7 işveren ve 604 çalışan ile yapıldığı, proje kapsamında çalışanların, işverenleri tarafından otomatik olarak, anlaşma yapılan emeklilik şirketi aracılığıyla, BES’e dahil edildiği ve çalışanlara bireysel emeklilik mevzuatına uygun olarak 60 gün içinde sistemden ayrılma imkanı verildiği, söz konusu süre sonunda 604 çalışandan yalnızca 4’ünün sistemden ayrıldığı, % 99’unun ise sistemde kalmayı tercih ettiği” ifade etmiştir (59).

Otomatik katılım sistemini kullanmaya başlayan ülkelerde bireysel emeklilik sistemindeki katılım sisteminde artışlar yaşanmaktadır. Bu sebepten dolayı bu ülkelerde yasal düzenlemeler artmakta ve sistemin kontrol ve denetim faaliyetleri artırılmaktadır. Bununla beraber emeklilik şirketleri, saklamacı kurumlar, yatırım danışmanları ve fon yöneticileri üzerindeki gözetim ve denetim faaliyetleri de artış göstermektedir. Sistemdeki kesinti oranlarının azaltılması adına bazı ek önlemler alındığı da görülmektedir (56).

Türkiye’de de otomatik katılım metodunun kullanılmasıyla alakalı olarak var olan maliyetlerin düşürülmesi yerinde olacaktır. Ayrıca katılımcıların düzgün bilgilendirilmesi, katılımcı adaylarının maliyeti düşük olan seçenekler arasında kıyaslama yaparak tercihte bulunabilmesine olanak sağlanması ve bir tercihte bulunmamış katılımcılar için yatırımların aktarılacağı standart fonlarla ilgili olarak yenilikler yapılması gerekmektedir.

Otomatik katılım sisteminde sisteme giriş ve işverenin yükümlülükleri aşağıdaki şekilde verilmiştir.

Şekil 12. Otomatik Katılım Sisteminde Sisteme Giriş Ve İşverenin Yükümlülükleri

Kaynak: (54).

Otomatik katılım sisteminde çalışan ve işveren arasında görüşme yapılarak fon tercihinde bulunulabilmektedir. Bununla beraber fon tercihi yapmayan çalışanlar için işveren tercih edebilmektedir. Otomatik katılım başlatıldıktan sonra iki aylık zaman içinde çalışanların cayma hakları söz konusudur. Çalışanlar iki aylık zaman içinde cayma haklarını kullanabilirler ve bu cayma karşılığında katkı payları değer kaybetmez. Bununla beraber daha sonraki zamanlarda cayma hakkını kullanan çalışanların katkı paylarında kesintiler olacaktır. otomatik katılım sisteminin en önemli avantajı ise başlangıç bonusu ve ilerleyen dönemlerde devlet katkısının söz konusu olması olarak görülmektedir. Bu açıdan çalışanların tercih edebilecekleri bir bireysel emeklilik sistemi olarak görülmektedir.

3.9.2. Otomatik Katılım Sistemine Geçmeden Önce Maliyetlerin Düşürülmesi Gerekliliği

Türkiye’de çalışan sayısı yaklaşık 27 milyonken, bireysel emeklilik sistemindeki katılımcı sayısı 6 milyon civarlarındadır. Bu durum otomatik katılım sistemi sayesinde bireysel emeklilik sisteminin büyük bir büyüme potansiyelinin olduğunu ortaya koymaktadır. Fakat var olan maliyeti yüksek olan yapıyla otomatik katılım sistemine geçilmesi, otomatik sisteme girecek kesimden daha fazla kesinti yapılmasına neden olacaktır. Bu durum ise emeklilik birikiminin azalmasına sebep olacaktır.

Dünyada otomatik katılımı beraber kesintilerin azaltılmasıyla ilgili en yakın örneklerden biri İngiltere’dir. İngiltere’de 2012 senesinde yapılan değişiklikle birlikte otomatik katılım sürecine geçilmiştir. Sistem çalışana, işverene ve vergiye yönelik teşviklerle birlikte belli bir yapıya oturtulmuştur. Bu açıdan yapıda 2012 yılından sonra ücret yüksekliği ve çalışan sayısı kriterlerini sağlayanlara katılım zorunlu hale getirilmiştir. 2018 yılıyla birlikte ise her çalışan ve işverenin katılacağı bir sistem oluşturulması planlanmıştır. Süreçte alım satım maliyetleri dışında tüm kesintilerin %0,75 olarak düzenlenmesi söz konusu olmuştur (60). Fakat piyasada emeklilik şirketleri arasındaki rekabet sebebiyle uygulamada bu tutarın altında rakamlar görülmüştür. Uygulamanın başladığı 2012 senesinde ortalama olarak kesintilerin %0,51 olduğu gözlemlenmiştir (61). Uygulamanın başlamadığı dönemdeki kesintilerin ortalama %1,5 olduğu düşünüldüğünde, otomatik katılım sisteminin maliyetleri düşürdüğü oldukça açıktır.

Otomatik katılım sistemine geçiş yapılabilmesi için katılımcıların ve işverenlerin desteğinin alınması gerekmektedir. Bu desteği alınabilmesi için ise yüksek maliyetlerin azaltılması ve “III.2 Kesintileri Azaltmak İçin Kullanılacak Yöntemler” adlı bölümde yer alan yöntemlerin kullanılması gerekmektedir. Bunların sağlanmaması durumunda ise sistemin tabana yayılabilmesi için gereken şartlar sağlanamayacaktır. Bununla alakalı olarak Yeni Zelanda’da otomatik katılım süreci başlamadan önce devletin, işverenleri ve katılımcıları sistemin düşük maliyetli olacağına ikna etmeye yönelik çalışmalar yapması örnek olarak gösterilebilecektir (62).

3.9.3. Katılımcıların Doğru ve Kolay Anlaşılır Şekilde Bilgilendirilmesi

Fon hesaplarında farklı detayların bulunması, emeklilik fonlarından değişik isimler altında ve değişik zamanlarda kesintiler yapılması gibi sebeplerle fonların maliyetleri açısından kıyaslanması oldukça zordur (63). Bununla birlikte sayıları emeklilik fonu sayısından fazla olan ve emeklilik fonlarına yönlendirilmiş olan emeklilik planlarıyla alakalı kıyaslama yapılabilmesi çok daha zor bir olmaktadır. Bununla alakalı olarak 31 Aralık 2014 tarihinde 241 tane emeklilik fonu bulunmaktayken, söz konusu fonların kullanılmasıyla birlikte ortaya konan planların sayısı 973 olduğunun ifade edilmesi mümkündür (64).

Yasal düzenlemelere ve mevzuata göre katılımcılar, sisteme dahil olurken, fona girmeden evvel, belli dönemlerde ve emeklilik süreci gelirken bazı bilgiler alabilseler de, mevcut tüm giderleri ön planda tutan, yakın zamanları kapsayan reel getiri ortalamalarını veya iktisadi tahminlere dayalı olarak reel getirileri hesaplayan ve bunları kıyaslayan bir bilgilendirme sistemi içinde yer almamaktadırlar. Bununla birlikte mevzuata göre, katılımcılara belli dönemlerde gönderilmekte olan hesap bildirim cetvellerinde içinde de yüklenilmek olan maliyetleri kümülatif veya dönemsel olarak gösteren bir bilgi de yer almamaktadır (65).

Sisteme girişte, olası giderler ile gelirlerin hesaplanması açısından hazırlanan “muhtemel birikim tablosu” oldukça bilgilendirici bir belgedir. Bu belge ise “Bireysel Emeklilik Sisteminde Kullanılacak Birikim ve Geri Ödeme Tablolarına İlişkin Genelge” ile düzenlenmektedir. Söz konusu genelgeye göre muhtemel birikim tablolarında bulunan hesaplamalarda yararlanılacak net reel getiri oranı, yalnızca fon işletim gideri kesintisinin çıkartılmasıyla hesaplanmaktadır.

Uygulamada bu konuyla alakalı olarak önemli örneklerden biri, bir plan katılımcısı veya ortalama bir fonu temsilde edecek biçimde, sabit bir getiri oranının kabul edilmesi, var olan maliyet ile giderlerin, yapılan plan sonunda ortaya çıkacak birikim tutarını ne ölçüde azaltacağını ortaya koyan “standart gider göstergesi” dir (62). IOPS'nin hazırlamış olduğu 2011 raporunda Türkiye’de de bu yöntemin kullanıldığı ifade edilmiştir. Fakat hesaplama yalnızca EGM'nin 2010 yılı raporunda FİGK ve YGK rakamları gözetilerek yapılmıştır. Fakat fon bazında hesaplama yapılması söz konusu

değildir. Devam eden süreçte sektörel bir değerlendirme yapılamamıştır. EGM tarafından hazırlanan 2010 yılı raporunda “masraf kesinti oranı” adıyla anılan standart gider göstergesi şu şekilde ifade edilmiştir (64):

$$\text{Masraf Kesinti Oranı} = (\text{Kesintisiz Birikim} - \text{Kesintili Birikim}) / (\text{Kesintisiz Birikim})$$

BES’te 2010 senesi için geçerli olan %4’lük ortalama yönetim kesintisi ile %2,28’lik yıllık fon işletim gideri kesintisinden yararlanıldığında 20 yıllık “masraf kesinti oranı” %27,5 olarak hesaplanmaktadır. Bununla birlikte %2 ortalama kesinti oranı üzerinden yapılan hesaplamada ise 40 yıl sonunda toplam masraf kesinti oranı %39,59 olmaktadır.

Uzun vadede katılımcıların katılmak durumunda oldukları tüm giderleri uzun dönemde göz önünde bulunduran ve katılımcılara diğer planlarla kıyaslama olanağı tanıyan bir bilgilendirme sisteminin zorunlu tutulmasıyla birlikte oluşturulacak bir sistemin varlığı en önemli düzenleme olacaktır.

3.9.4. Standart Fonlar

Dünyada katılımcıların birikimlerini değerlendirebilecekleri fonlarla alakalı olarak farklı uygulamalara rastlanmaktadır. Bu uygulamalar kapsamında katılımcılara farklı risk tiplerine göre farklı getiri tercihlerinin sağlanması önemli olmaktadır. Katılımcılar İsveç’de 76 fon, Şili’de 5 fon, Yeni Zelanda’da 36 fon, ABD’de kamu çalışanları için geçerli sistemde 9 fon arasından seçim yapılmaktadır. Fakat çok sayıda seçeneğin bulunmasının seçim yapmayı güçleştirdiği görülmektedir. Örneğin İsveç’de 76 fon olmasına rağmen çalışanların %90’ından fazlasının seçim yapamadıkları için standart fona yönlendirildikleri gözlemlenmektedir. Bununla birlikte ABD’de kamu çalışanlarının %60’ının 9 fon içerisinde bir fon tercih ettikleri görülmüştür (66).

Yazıcı bireysel emeklilik sistemine katılanların algısı ölçmek adına 1014 kişi üzerinde bir anket çalışması yapılmıştır. Buna göre Türkiye’deki katılımcıların %72,5’in mevcut ekonomik şartlara bağlı olarak fon dağılımında bir değişiklik yapmadığı gözlemlenmiştir. Bununla birlikte hangi fon ödeme yapıldığını bilenlerinin oranının %44 olduğu tespit edilmiştir. Fon tercihinde bulunan katılımcı oranının ise %29 dolaylarında olduğu görülmüştür (67). IOPS tarafından yapılmış bir çalışmada ise, katılımcıların genel olarak onlara tanıtılan standart fonlarla süreci devam ettirdikleri ve bu fonla emekli oldukları ifade edilmiştir (62).

Sisteme kendi istekleri doğrultusunda giren yatırımcıların bile süreçlere ve kararlara katılımlarının düşük olduğu göz önünde bulundurulduğunda, otomatik katılım ile birlikte sisteme giren kişilerin yatırım süreçlerine ve kararlarına katılacaklarını düşünmek pek yerinde olmayacaktır. Ancak bu süreçleri ve kararları takip eden katılımcıların olmayacağı anlamına gelmemektedir. Bu olgular, sisteme otomatik olarak katılanların dahil oldukları standart ve diğer fonlarla alakalı olarak kontrol ve denetimlerin yapılması gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Yazıcı, Türkiye’de sistem dahil olma sürecinde bir fon tercihi bulunmamış bireylerin katkılarının genel olarak, özel sektör ve sabit getirili kamu borçlanma araçlarıyla TL cinsinden mevduattan meydana gelen standart emeklilik fonlarında değerlendirilmesi gerektiğinin ifade etmektedir. Bununla birlikte ise fonlarıyla alakalı seçimde bulunmayan katılımcıların fonlarının “yaşam döngüsü fonları” altında da değerlendirilebileceğini söylemektedir. Yaşam döngüsü fonlarında ise emeklilik tarihiyle alakalı hedeflere yaklaşıldıkça daha az risk içeren öğelerin tercih edilmesi gerektiği belirtilmektedir (67). Riskin düşürülmesi açısından ise, portföyde likit kıymetler ile sabit getirili enstrümanların artırılması gerekmekte, bununla birlikte risk içeren hisse senedi gibi yatırım araçlarının azaltılması gerekmektedir (68). Bu açıdan otomatik katılım sistemiyle sisteme girecek olan fonların düzgün bir şekilde ekonomiye kazandırılması için, katılımcı fonlarının katılımcıların yaşlarıyla orantılı bir biçimde gelir sağlayacak biçimde oluşturulması ve bunu gözeterek alt yapının oluşması gerekmektedir (42). Günümüzdeki uygulamalar kapsamında dünyada, standart fonlar açısından yaşam döngüsü fonlarının uygun olduğu ifade edilmektedir. Ancak Gallagher ve Ryan yaptıkları çalışmada, hisse senedi ağırlıklı fonların diğerlerine kıyasla daha fazla getiri sağladıkları ifade etmiş ve yaşam döngüsü fonlarının sağladıkları getiriler sebebiyle onları eleştirmiştir (66).

Türkiye’de 25 Kasım 2015 tarihli Emeklilik Planı Hakkında Genelge’de standart fonların, bireysel emeklilik sisteme girip herhangi bir fon tercihi bulunmayan katılımcıların yönlendirilecekleri fonlar oldukları ifade edilmiştir. Bununla birlikte standart fon portföyünde en az %60 oranında Hazine tarafından ihraç edilen ürünlerin olması gerektiği ifade edilmiştir. Bununla birlikte Genelge’de portföyün “en fazla % 40’ının Türk Lirası cinsinden mevduat, katılma hesabı, ters repo, Takasbank para piyasası işlemleri, borsada işlem görmesi kaydıyla bankalar veya yatırım yapılabilir

seviyede derecelendirme notuna sahip olan diğer ihraççılar tarafından ihraç edilen borçlanma araçları, kira sertifikalarında ya da BIST 100 endeksindeki” veya BIST katılım endeksindeki hisse senetlerinde yatırıma yönlendirilebileceği, hisse senetlerinde değerlendirilecek tutarın ise fon portföyünün % 30’unu aşamayacağı” ifade edilmiştir.

Katılımcılarının büyük bölümünün plan oluşturulmasının ardından değişikliğe gitmediği ya da yatırımlarıyla alakalı başka bir tercihte bulunmadıkları göz önüne alınırsa, yatırımcının emekliliğe kalan süresini, yaşını ve farklı getiri ile riskleri ön planda tutan standart fonların kurulması oldukça yararlı olacaktır. Bu sebeple Emeklilik Planı Hakkında Genelge kapsamında yer alan bir tanesi faizsiz enstrümanları tercih eden katılımcılar için geçerli olan en fazla iki tane standart fon kısıtlaması yeterli olmayacaktır. Bu açıdan katılımcıların yaşlarını, emekliliklerine kalan süreyi ve yüklenmek istedikleri riski kapsayan standart fonların oluşturulması gerekmektedir.

Standart emeklilik fonlarında hisse senetleriyle ilgili olarak %30’luk bir kısıtlama bulunmaktadır. Bu kısıtlama da eleştirilebilecek konular içerisinde yer almaktadır. Bunun nedeni, standart fonlarda katılımcıların TL cinsinden borçlanma araçlarına yöneltmesi ile artan fon yönetim giderlerinin olduğu şartlarda katılımcıların temin edebildikleri reel getiri miktarının azalmasıdır. Türkiye’de BIST’te hisse senetlerine yatırım yapılmamasına ilişkin görüş bulunmaktaysa bile katılımcıların yabancı şirketlerin hisse senetlerine yatırım yapabilmelerinin sağlanması yerinde olabilecektir. Bu sayede uzun dönemde TL’de ortaya çıkan risklerin de denetim altına alınması mümkün olacaktır.

Bununla birlikte 25.05.2015 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanmış olan yönetmeliğe göre, 2016 yılı itibariyle standart fonlarla alakalı FTGK oranının en fazla %1,91 olabileceği kararlaştırılmıştır. Bu sebepten dolayı ücretlendirme sisteminde bir değişim olmaksızın otomatik katılım sistemine dahil olunması halinde, katılımcıların giriş aidatı, YGK ve ertelenen giriş aidatı, fon tercihi yapamama ile bununla birlikte en fazla %1,91 oranına yakın bir FTGK’ye maruz kalmaları söz konusu olacaktır.

3.9.5. Çıkış Periyodunun Uzunluğu ve Sisteme Kayıt Süresi

Otomatik katılım sisteminin yayılmasının nedeni, katılımcıların genel olarak bireysel emeklilik sisteminde olduğu gibi uzun dönemli olarak herhangi değişikliğe gitmemeleri veya herhangi bir eylemde bulunmamalarıdır. Bu açıdan otomatik olarak sisteme

kaydedilmelerine ve sistemden çıkma hakkı onlara tanınmış olmasına rağmen, sistemden çıkma hakkından yararlanmamaları ifade etmektedir. Fakat dünyada Yeni Zelanda, Şili, İngiltere, Avustralya gibi ülkelerde otomatik katılım sistemi süreci devam ettirilmesine rağmen, patronları tarafından sisteme kaydedilen çalışanların sistemden ayrılma süreçleriyle ilgili oranlar değişik nitelikler sergilemektedir. Bununla ilgili olarak İtalya'da 65 yaşın altındaki çalışan nüfusun %15,9'u sisteme kayıtlıyken, Yeni Zelanda'da çalışan kesimin %64,5'inin sistem kayıtlı olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Burada İtalya'da sistemden çıkmak için 6 ay, Yeni Zelanda da ise 6 hafta olmasının etkili olduğunu ifade etmek mümkündür (42). Fakat Şili'de bu sürenin 3 yıl olmasına rağmen Şili'de sistemdeki çalışan oranının İtalya'daki orandan fazla olması sürenin tek faktör olmadığını ortaya koymaktadır (69).

Otomatik kayıt sisteminde, işe yeni girenlerin sisteme katılımın sağlanması işverenlerin sorumluluğu altındadır. Kayıt işleminin işe girişin ardından belli süre içinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. İngiltere'de bu süre işe girilmesinin ardından 6 haftalık süre olarak tespit edilmiştir. Söz konusu bu süre içinde kayıt işlemlerinin yapılması ve katılımcıya yarar sağlayacak unsurların anlatılması gerekmektedir.

3.9.6. İşveren Yükümlülükleri

Otomatik katılım sistemi işverene çeşitli yükümlülükler ve yaptırımlar uygulamaktadır. Sistemin doğru ve tarafsız şekilde işleyebilmesinde işveren yükümlülükleri önemli olarak görülmektedir. Aşağıdaki tabloda otomatik katılım sistemi kapsamında işveren yükümlülükleri ve işveren yaptırımları yer almaktadır.

Tablo 4. İşveren Yükümlülükleri ve Yaptırımları

İşveren Yükümlülükleri	<p>Emeklilik şirketinin seçimi: 5510 sayılı Kanununun 12 nci maddesi kapsamındaki her işveren, çalışanları adına, bir emeklilik şirketi ile sözleşme yapmakla yükümlüdür. Şirket seçiminde, hizmet kalitesi, kesinti ve diğer hususlar göz önünde bulundurarak tercihte bulunulmalıdır.</p> <p>Fonların Seçimi: İşveren, sisteme giriş esnasında çalışandan faizli/faizsiz fon tercihini alır, tercihte bulunmayan çalışanları için söz konusu tercihi yapar.</p> <p>Katkı payının ödenmesi: İşveren, katkı payını çalışanın ücretinden kesip emeklilik şirketine aktarmakla yükümlüdür. Maaş ödemelerini Maliye Bakanlığınca işletilen Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi kullanarak yapan Kamu Kurumları aynı sistemi kullanarak katkı payı ödemelerini gerçekleştirebilecektir.</p> <p>Devir İmkani: İşveren operasyonel gereklilikleri dikkate alarak, şirket seçimi ve katkı payının kesilmesi hariç diğer yükümlülüklerinin icrasını emeklilik şirketine bırakabilir.</p>
İşveren Yaptırımları	<p>İşverenin bu yükümlülüklere uymaması halinde, her bir ihlal için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yüz Türk Lirası idari para cezası uygulanır.</p> <p>İşveren katkı payını emeklilik şirketine eksik, geç aktarması veya aktarmaması durumunda, çalışanın birikiminde oluşan parasal kaybından sorumludur.</p>

Kaynak: (54).

Otomatik katılım sisteminin etkin bir şekilde işleminde, işverenlerin yerine getirmeyi kabul ettikleri yükümlülükleri doğru şekilde yapmaları önem kazanmaktadır. Sistem, işveren yükümlülüklerinin etkin şekilde yerine getirilebilmesini sağlamak adına işverene çeşitli yaptırımlar uygulamaktadır.

3.9.7. Devlet Katkısı

Otomatik katılım sisteminin, çalışanlara sağlamış olduğu en önemli avantajlardan biride devlet katkısıdır. Otomatik katılım sisteminde caymanın engellenmesi adına devlet katkısının önemli olarak görüldüğünü söylemek mümkündür. Otomatik katılım sistemi kapsamında çalışanlara sağlanmakta olan devlet katkısının nitelikleri şu şekilde sıralanmaktadır (54):

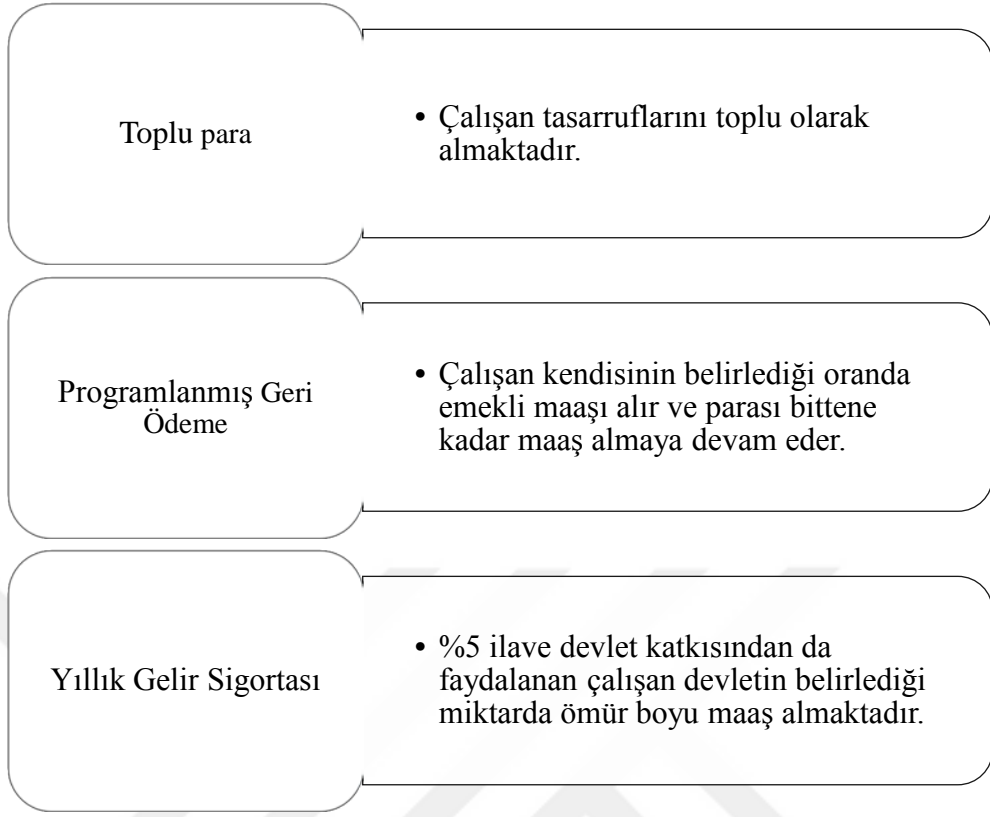
- Devlet katkısının, katkı payının %25 oranında olması
- Sisteme dahil olduktan sonra 2 aylık süre içinde cayma hakkını kullanmayanlar için 1000TL ilave devlet katkısının verilmesi
- Emeklilik dönemi itibariyle tasarruflarını yıllık gelir sigortası kapsamında almayı seçen çalışanlara özel olarak %5 ilave devlet katkısının sunulması.

Devlet katkısının çeşitli süreler ve nitelikler kapsamında farklı şekillerde verilmesi, çalışanların sistemde kalmayı tercih etmelerini sağlamak adına dizayn edilmiştir.

3.9.8. Emeklilik Hakkı

Otomatik katılım sistemi kapsamında en az 10 yıllık süre boyunca sistemde bulunan ve 56 yaşını tamamlamış olan bireyler emekli olmaya hak kazanmışlardır. sistemden emekli olarak ayrılan çalışanlar devletin sunmuş olduğu %25'lik katkı payından ve 1000TL tutarındaki devlet katkısından faydalanabilmektedirler (54).

Emeklilik hakkı kazanmış olan çalışanlar sistemden üç ayrı şekilde ayrılabilirler. Bunlar aşağıdaki şekilde verilmiştir.

Şekil 13. Otomatik Katılım Sistemi Emeklilik Hakkı

Kaynak: (54).

Otomatik katılım sistemi kapsamında çalışanlar üç farklı şekilde emekli olabilmektedirler. Emekli olan çalışan sistemden ayrılmakta ve sistemde kaldığı süre boyunca biriktirdiği tasarruflarını istediği şekilde kullanabilmektedir. Çalışan tüm birikimini toplu olarak alabildiği gibi aynı zamanda istediği oranda belli bir zaman diliminde maaş şeklinde veya devletin belirlediği oranda ömür boyu maaş şeklinde alabilmektedir.

3.10. Verilerle Otomatik Katılım Sisteminin İncelenmesi

Otomatik Katılım Sistemine geçişle beraber bireysel emeklilik şirketlerinin piyasadaki mevcut durumlarında önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Emeklilik şirketleri otomatik katılım sistemiyle beraber önemli oranlarda tasarruf imkanına sahip olmuşlardır. Bu durum emeklilik şirketlerinin de büyümesine ve ekonomiye katkı sağlamasına olanak vermiştir. Aşağıdaki tabloda otomatik katılım sistemine ait veriler 1 yıllık süreç dahilinde incelenmiştir.

Tablo 5. Verilerle Otomatik Katılım Sistemi

Tarih	Emeklilik Şirketi	Çalışan Sayısı	Çalışanların Fon Tutarı (TL)	Katkı Payı Tutarı (TL)	Sertifika Sayısı
13.01.2017	Sektör Toplamı	18.060	3.301.003	3.291.403	18.060
03.02.2017	Sektör Toplamı	496.953	62.449.771	64.671.309	505.543
03.03.2017	Sektör Toplamı	794.938	89.718.325	91.380.051	796.160
07.04.2017	Sektör Toplamı	687.337	138.318.105	141.153.139	690.651
05.05.2017	Sektör Toplamı	2.725.737	331.898.826	342.885.766	2.736.440
12.05.2017	Sektör Toplamı	2.994.164	375.452.889	377.518.675	3.012.927
19.05.2017	Sektör Toplamı	2.892.673	441.621.638	436.084.500	2.904.921
26.05.2017	Sektör Toplamı	2.774.114	448.234.142	444.259.716	2.787.322
31.05.2017	Sektör Toplamı	2.676.536	441.858.988	444.513.484	2.689.927
02.06.2017	Sektör Toplamı	2.647.255	459.458.502	463.300.711	2.662.078
09.06.2017	Sektör Toplamı	2.607.375	496.709.208	499.596.628	2.622.794
16.06.2017	Sektör Toplamı	2.575.698	534.131.184	574.098.823	2.594.056
23.06.2017	Sektör Toplamı	2.522.172	593.084.796	586.466.171	2.542.258
30.06.2017	Sektör Toplamı	2.515.627	600.136.238	598.912.877	2.537.218
07.07.2017	Sektör Toplamı	2.555.681	650.394.513	650.229.593	2.579.469
14.07.2017	Sektör Toplamı	2.575.585	680.541.556	672.183.772	2.601.212
21.07.2017	Sektör Toplamı	2.584.265	763.685.350	755.346.007	2.612.693
28.07.2017	Sektör Toplamı	2.583.147	777.662.807	761.132.576	2.612.620
31.07.2017	Sektör Toplamı	2.625.041	781.070.852	777.891.234	2.655.731
04.08.2017	Sektör Toplamı	2.850.617	828.066.098	824.992.063	2.884.886
11.08.2017	Sektör Toplamı	3.208.285	887.295.031	881.304.250	3.249.015
18.08.2017	Sektör Toplamı	3.273.366	982.722.985	974.365.291	3.322.118
25.08.2017	Sektör Toplamı	3.259.418	997.333.744	982.598.658	3.314.514
31.08.2017	Sektör Toplamı	3.283.856	1.029.027.189	1.012.791.879	3.342.699
01.09.2017	Sektör Toplamı	3.287.860	1.029.027.539	1.013.665.380	3.343.318
08.09.2017	Sektör Toplamı	3.287.317	1.064.373.353	1.049.662.033	3.345.452
15.09.2017	Sektör Toplamı	3.292.123	1.102.454.307	1.100.541.267	3.355.524
22.09.2017	Sektör Toplamı	3.284.546	1.189.542.309	1.160.835.876	3.348.172
29.09.2017	Sektör Toplamı	3.272.249	1.203.287.281	1.176.462.879	3.338.120
30.09.2017	Sektör Toplamı	3.276.116	1.203.298.320	1.179.092.988	3.342.209
06.10.2017	Sektör Toplamı	3.312.095	1.254.538.700	1.230.902.126	3.382.286

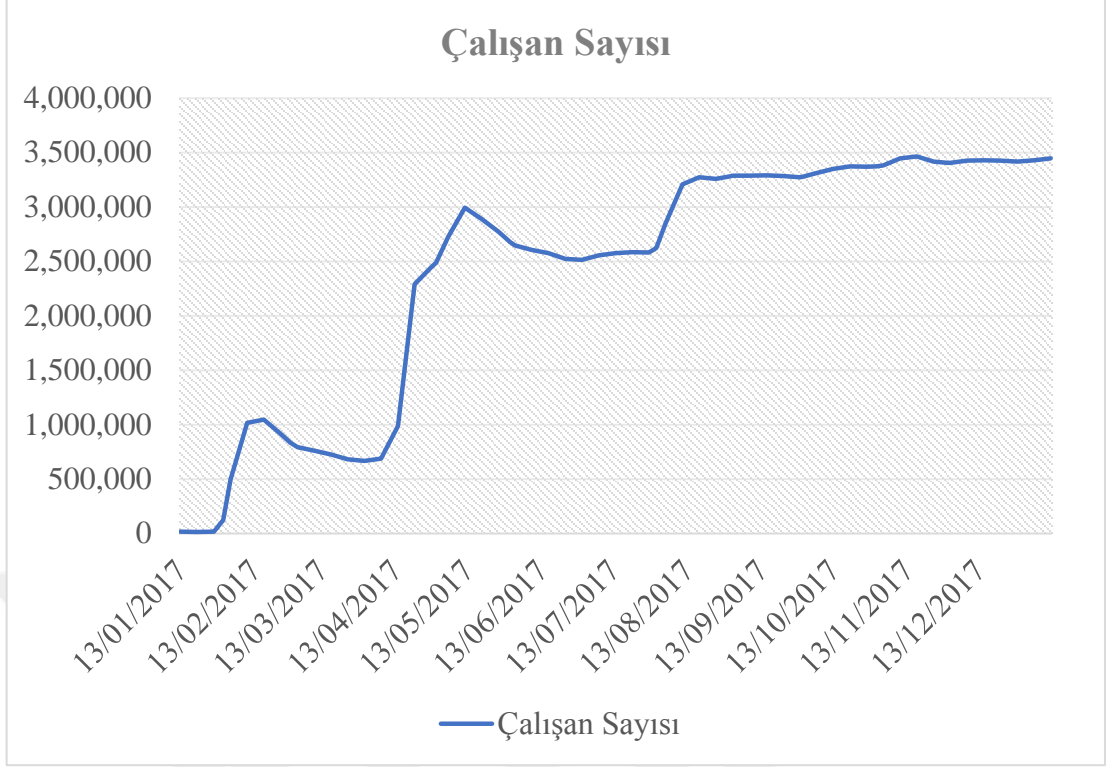
13.10.2017	Sektör Toplamı	3.350.558	1.300.851.180	1.267.428.909	3.425.162
20.10.2017	Sektör Toplamı	3.373.490	1.385.923.186	1.344.890.946	3.455.656
27.10.2017	Sektör Toplamı	3.371.203	1.401.187.218	1.354.022.919	3.456.247
31.10.2017	Sektör Toplamı	3.374.242	1.404.691.189	1.363.510.899	3.459.593
03.11.2017	Sektör Toplamı	3.383.127	1.434.080.611	1.391.693.442	3.471.867
10.11.2017	Sektör Toplamı	3.446.139	1.487.499.380	1.442.204.395	3.539.584
17.11.2017	Sektör Toplamı	3.464.391	1.571.629.419	1.519.960.386	3.563.968
24.11.2017	Sektör Toplamı	3.419.096	1.600.158.390	1.541.339.109	3.511.792
30.11.2017	Sektör Toplamı	3.405.829	1.604.614.352	1.550.752.154	3.492.651
01.12.2017	Sektör Toplamı	3.405.229	1.613.463.599	1.565.015.469	3.491.004
08.12.2017	Sektör Toplamı	3.425.335	1.670.644.116	1.607.405.639	3.507.540
15.12.2017	Sektör Toplamı	3.429.875	1.699.097.899	1.646.508.660	3.513.006
22.12.2017	Sektör Toplamı	3.425.676	1.780.301.910	1.704.747.634	3.505.870
29.12.2017	Sektör Toplamı	3.417.003	1.793.068.070	1.722.891.787	3.497.574
05.01.2018	Sektör Toplamı	3.430.211	1.831.107.457	1.763.030.401	3.511.956
12.01.2018	Sektör Toplamı	3.446.368	1.882.363.323	1.797.659.392	3.528.414

Kaynak: (53).

Otomatik katılım sistemine geçişle beraber son 1 yıllık süreçte çalışan sayısı, çalışanların fon tutarı, katkı payı tutarı ve sertifika sayılarında önemli artış kaydedildiği görülmektedir. Bu durum bireysel emeklilik şirketlerinin gelişim göstermesi adına önemli bir durum olarak ifade edilebilir.

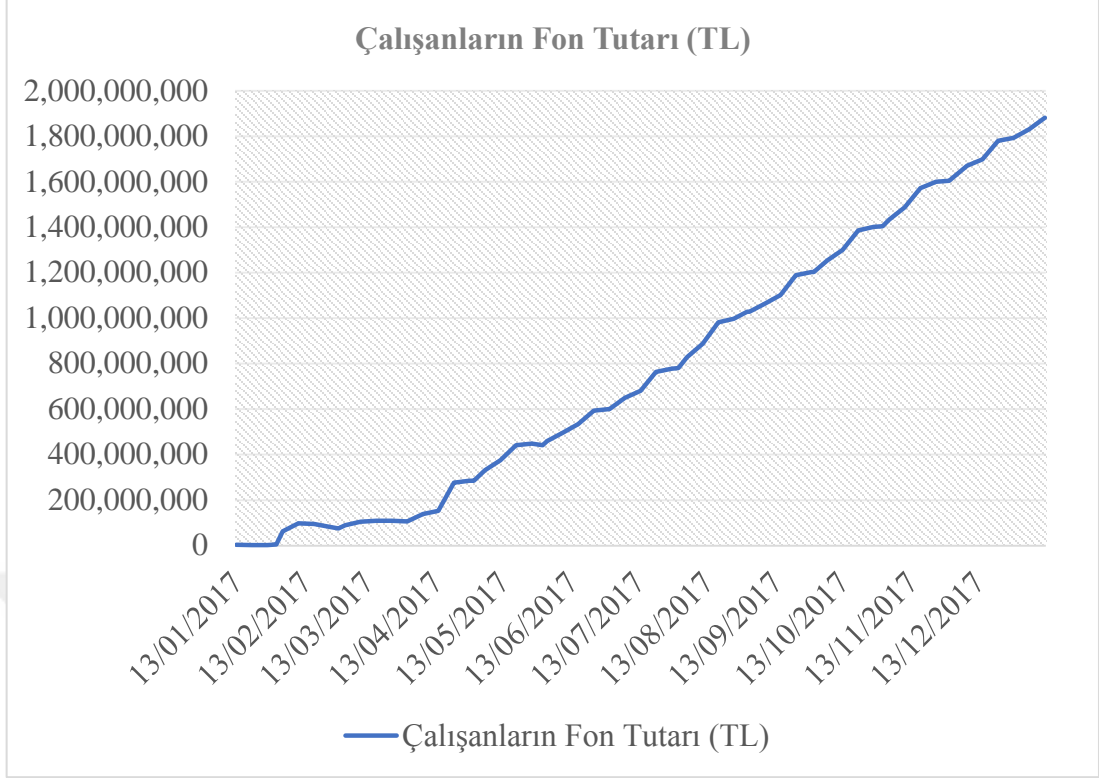
Otomatik katılım sistemiyle beraber sertifika sayısı 1 yılın sonunda 3.5 milyonu geçmiştir. Ayrıca katkı sapı yıl sonunda 2 milyar TL' düzeyine yaklaşmıştır. Bu durum otomatik katılım sisteminin bireysel emeklilik sistemine önemli katkılar sağlamaktadır.

Aşağıdaki şekillerde çalışan sayısı, çalışanların fon tutarı, katkı payı tutarı ve sertifika sayısına ilişkin veriler ayrı ayrı gösterilerek, bir yıl içinde meydana gelen artış daha net şekilde görülmektedir.

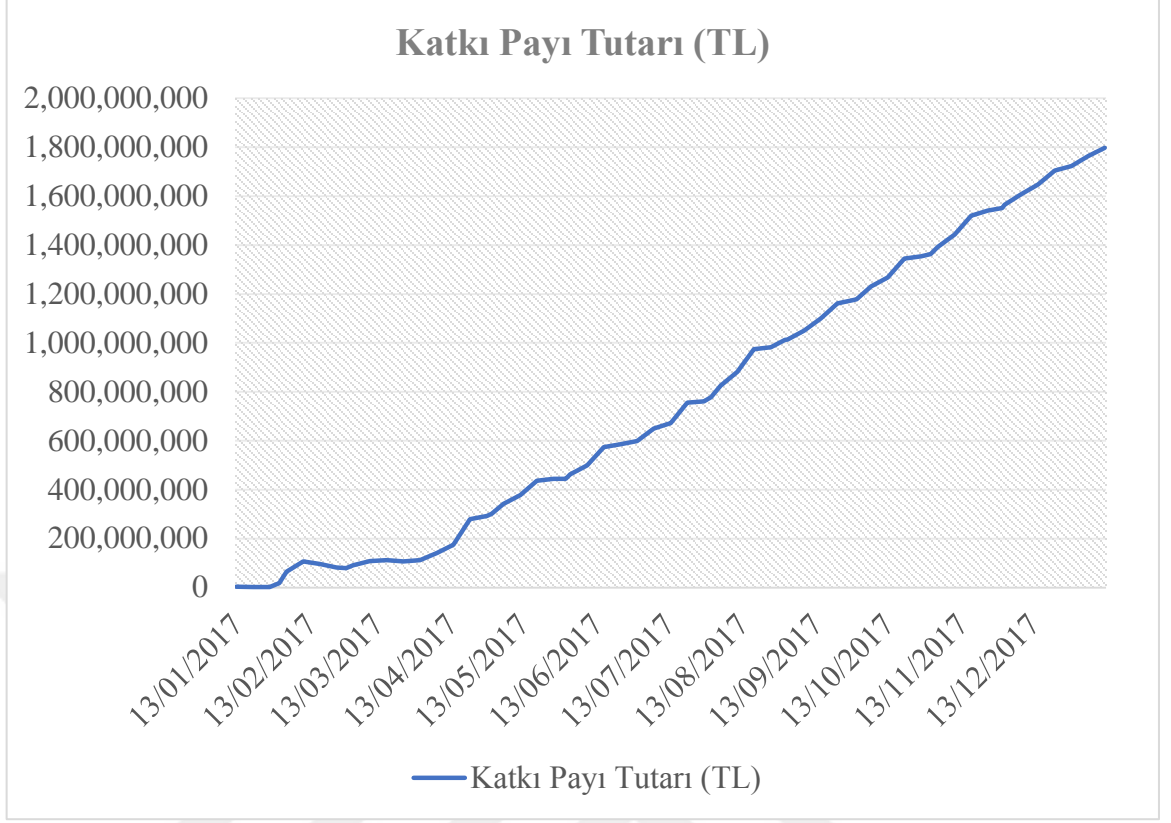
Şekil 14. Çalışan Sayısı

Çalışan sayısı, ilgili şirkette otomatik katılım sertifikasına sahip olan çalışan adedini ifade etmektedir. Çalışanın birden fazla şirkette otomatik katılım sertifikası varsa her şirket kapsamında çalışan sayısına konu olmaktadır. 1 yıllık süre içinde otomatik katılım sertifikasına sahip çalışan sayısının önemli düzeyde arttığı görülmüştür. Bununla beraber Ağustos 2017 tarihinden itibaren artış hızının azaldığı görülmektedir. 1.aşama ve 2.aşama kapsamında sisteme dahil olan çalışanların bir kısmı Mart ve Haziran aylarında sistemi terk etmiştir. Bu durum otomatik katılım sistemine dahil olan çalışan sayısında düşüşe neden olmuş olsa da, sisteme 3 milyondan fazla çalışan katılmıştır.

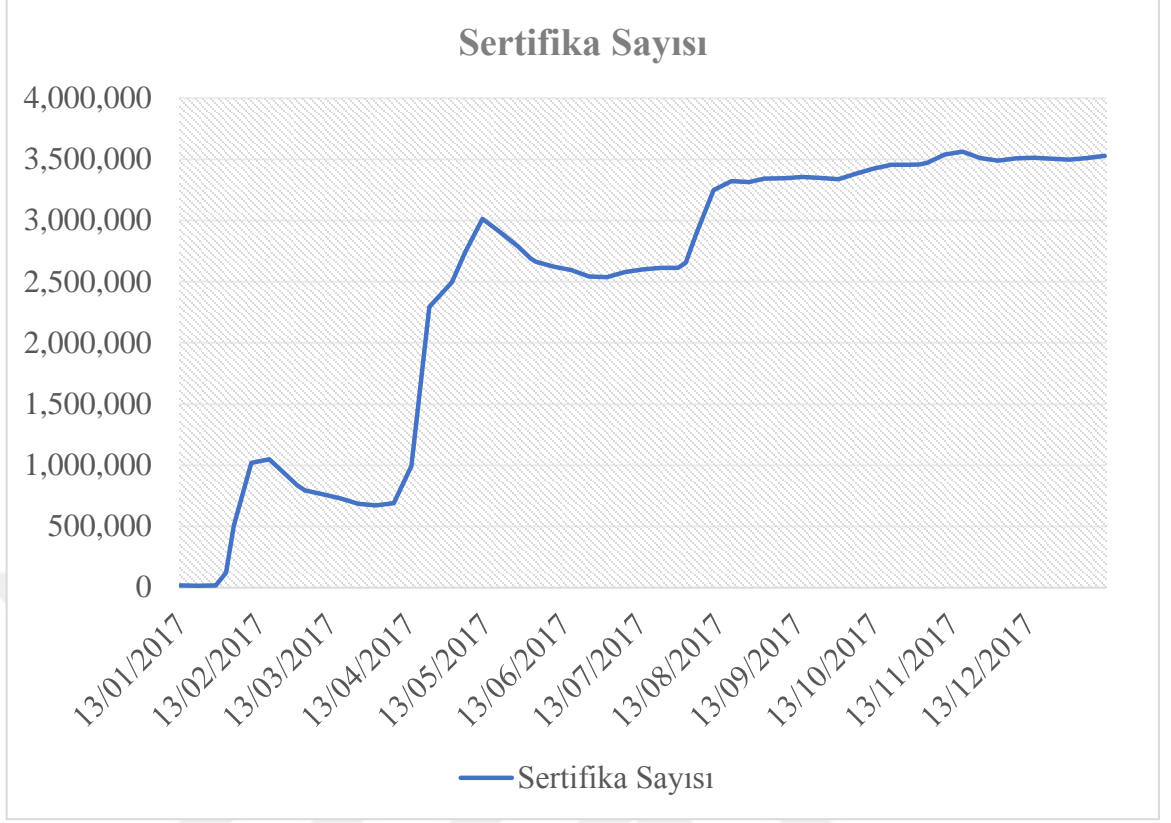
Şekil 15. Çalışanların Fon Tutarı (TL)

Çalışanların otomatik katılım sistemine yönelik fon tutarları incelendiğinde, düzenli bir artışın olduğunu söylemek mümkündür. Otomatik katılım sistemiyle beraber fon tutarında 1 senelik dönem içinde 1.882.363.323TL'ye ulaşılmıştır. Ocak 2017 itibariyle sisteme yeni geçişte 3.301.003TL olan fon tutarında 1 sene sonunda önemli bir artış kaydedilmiştir. Bu durum otomatik katılım sistemiyle beraber çalışanlardan toplanan fon tutarının önemli düzeyde arttığını göstermektedir.

Şekil 16. Katkı Payı Tutarı (TL)

Çalışanların otomatik katılım sistemine yönelik katkı payı tutarları incelendiğinde, düzenli bir artışın olduğunu söylemek mümkündür. Otomatik katılım sistemiyle beraber katkı payı tutarında 1 senelik dönem içinde 1.797.569.392TL'ye ulaşılmıştır. Ocak 2017 itibariyle sisteme yeni geçişte 3.291.403TL olan katkı payı tutarında 1 sene sonunda önemli bir artış kaydedilmiştir. Bu durum otomatik katılım sistemiyle beraber katkı payı tutarının önemli düzeyde arttığını göstermektedir.

Şekil 17. Sertifika Sayısı

Otomatik katılım sistemine yönelik sertifika sayısı incelendiğinde, sisteme geçişle beraber ilk 2 ay önemli bir artış kaydedilmiş ve 1.000.000 seviyesine ulaşılmıştır. Bununla beraber sistemden ayrılanlarla beraber sertifika sayısında bir düşüş yaşanmıştır. Nisan ayında otomatik katılım sisteminde ikinci aşamaya geçilmiş ve bu geçişle beraber sertifika sayısında önemli bir artış kaydedilmiştir. Özellikle Nisan ayı itibariyle yaklaşık 1,3 milyon memurun otomatik katılım sistemine geçişiyle beraber sertifika sayısı artmıştır. Haziran ayıyla beraber sistemden ayrılanlarla birlikte sertifika sayısında da azalma kaydedilmiştir.

BÖLÜM 4 OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNE ETKİSİ

Araştırmanın bu bölümünde Otomatik Katılım Sisteminin bireysel emeklilik sistemine olan etkisi incelenmiştir. İnceleme çalışan sayısı, çalışanların fon tutarı, katkı payı tutarı ve sertifika sayısı üzerinden yapılmıştır.

4.1. TÜRKİYE'DE BİREYSEL EMEKLİLİK SEKTÖRÜNE OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN ETKİLERİ

Otomatik katılım sistemine 2017 senesi itibari ile geçiş yapılmıştır. Uygulamada mavi kartı bulunan ya da türk vatandaşı olan, 45 yaşın altında olan ve ücret karşılığında çalışanlar, ayarlanacak olan bir emeklilik planına dahil olacaklardır. Çalışanların katkı payı, prime esas kazancın yüzde üçlük bir kısmına denk gelen tutar olacaktır. Çalışanların emeklilik planına dahil olduğu bilgisi kendisine ulaştığı andan itibaren iki aylık süreç başlar ve bu süreçte sözleşmeden vazgeçme hakkı oluşur. Devlet katkısının olduğu sistemde, çalışanların cayma hakkını tercih etmediği bir durum oluşursa bir kerelik 1000TL lik ilave katkı sağlanmaktadır. Emeklilik hakkını elde etmiş olan katılımcı, hesabına aktarılan birikimi en az 10 yıl vadeli, yıllık gelir sigortası bağlamında almak isterse, kendisine birikimin %5'lik kısmı kadar devlet ek katkı ödemesi sağlamaktadır.

IMF (Uluslar arası Para Fonu) ölçümlerine bakılarak ülkemiz gelecek 5 senelik zaman zarfında %15'lik tasarruf oranları yüzünden yerinde sayacaktır. Tasarrufların milli gelirle olan ilişkisi yıllara göre tahminleri şu şekildedir (48):

- 2019 senesinde %15.42
- 2020 senesinde %14.95
- 2021 senesinde %14,64

- 2022 senesinde %14.55
- 2023 senesinde %14.59

Ülkemizdeki tasarruf oranları diğer ülkelerdeki tasarruf oranlarıyla kıyaslandığında Türkiye'nin oldukça uzun bir yolunun olduğu görülmektedir. Dünyada oldukça yaygın olan otomatik katılım sisteminin ülkemizde de uygulanmaya başlamasıyla birlikte tasarruf oranları artmıştır. Aynı zamanda bu çalışma dönemindeki refah seviyesinin emeklilik döneminde de devam ettirilmesinin özendirilmesiyle sağlanmaktadır (49).

Özel emeklilik sistemine katılımın sağlanabilmesi için birçok ülkede uygulanan otomatik katılım sisteminin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Ülkemizde otomatik katılıma geçiş sürecinde bazı sorunlar bulunmaktaydı. Mesela maliyetlerin azaltılması bu durumda önemli hususlardan bir tanesidir. Mevcut olan yapının üzerine otomatik sistemin getirilmesi mümkün değildi. Var olan giderler nedeniyle hem çalışanların hem de işverenlerin sisteme olumlu bakması pek mümkün değildir. Bu nedenle de zorunlu ya da otomatik katılım sistemini kullananan ülkelerden ihale alma yöntemi tercih edilerek pilot bir çalışma gerçekleştirmek mümkündür.

4.1.1. Çalışanlara ve İşverenlere Etkisi

Otomatik katılım sistemine 2017 senesi itibari ile geçiş yapılmıştır. Uygulamada mavi kartı bulunan ya da Türk vatandaşı olan, 45 yaşın altında olan ve ücret karşılığında çalışanlar, ayarlanacak olan bir emeklilik planına dahil olacaklardır. Aşağıda yer verilen tabloda çalışanlar için otomatik katılım sisteminin esasları gösterilmektedir.

Tablo 6. Çalışanlar İçin Otomatik Katılım Sisteminin Esasları

	Çalışanlar
Kapsam	Türk vatandaşlığına sahip olan ya da mavi kartlı olup aynı zamanda 45 yaşının altında bulunan bütün 4a ve 4c kapsamındaki çalışanlar ve yeni işe başlayacak olan çalışanlar için geçerlidir.
Katkı Payı Tutarı	Prime esas kazancın %3'lük bölümüne karşılık gelen tutara eşit olacaktır.
Ek Devlet Katkısı ve Başlangıç İlave Devlet Katkısı	%25 devlet katkısı 1000 TL başlangıç ilave devlet katkısı
Emeklilik Döneminde Ek Devlet Katkısı	Emekliliği alma hakkı kazanan katılımcılar birikimlerini toplu biçimde oluşturmayıp en azından 10 senelik bir süreçte gelir sigortası yaptırmaları şartıyla birikimlerinin %5'i kadar devlet katkısı kazanacaklardır.
Devlet Katkısı ve Başlangıç İlave Devlet Katkısı Hak etme Süreleri	0-3 sene %0 3-6 sene %15 6-10 sene %34 10 sene-emeklilik öncesinde %60 Emeklilik dönemi %100
Devlet Katkısı Hesaplama	Otomatik katılım kapsamında yer alan sözleşmeler için devlet katkısının üst sınırı ile bireysel emeklilikte yer alan limitler birbirinden farklı olarak hesaplanmaktadır. Mesela 2016 senesinde otomatik katılım kapsamı dışındaki 4.941 TL devlet katkısı hesaplanır aynı zamanda otomatik katılım kapsamı içinde 4.941 TL devlet katkısı hesaplanır.
Daha Önce Sisteme Dahil Olanlar	Sisteme daha öncesinden dahil olan katılımcılar otomatik katılım ile yepyeni bir sözleşme oluşturulacaktır.

Cayma Hakkı	Çalışanın emeklilik sisteminin içerisinde yer alma hakkı kazandığı bilgisi kendisine iletildiği zamana müteakip iki aylık süreçte herhangi bir kayıp yaşamaksızın sözleşmeden vazgeçebilmektedir.
Ek Katkı Payı Ödemesi	Çalışanın ücretinden kesilen pay dışında katkı payı verilmez.
Kesintiler	Otomatik katılımda giriş ya da çıkış durumunda herhangi bir aidat veya ücret alınmamaktadır. Sistemde yer alındığı süreç boyunca emeklilik hesaplarında yer alan birikimleri üstünden Fon İşletim Gider Kesintisi (FIGK) dışında bir kesinti yapılması söz konusu olmamaktadır.

Kaynak: (23).

Bireysel emeklilik katkı payları çalışanın ücretinden kesinti biçiminde emeklilik firmalarına geçeceğinden fazladan bir maliyete sebebiyet vermeyecektir. Fakat firmalara bazı operasyonel sorumluluklar getireceği de bilinmektedir (49). İşverenler, katkı payını ücretlerden alarak emeklilik şirketlerine aktarmakla yükümlüdürler. İşverenler yükümlülüklerine uymaması durumunda her bir ihlal için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca 100TL'lik bir idari para cezasına çarptırılmaktadır. Bunun yanı sıra emeklilik sistemine aktarılmayan, eksik aktarılan ya da geç aktarılan paylardan da çalışan değil işveren sorumlu tutulmaktadır (50).

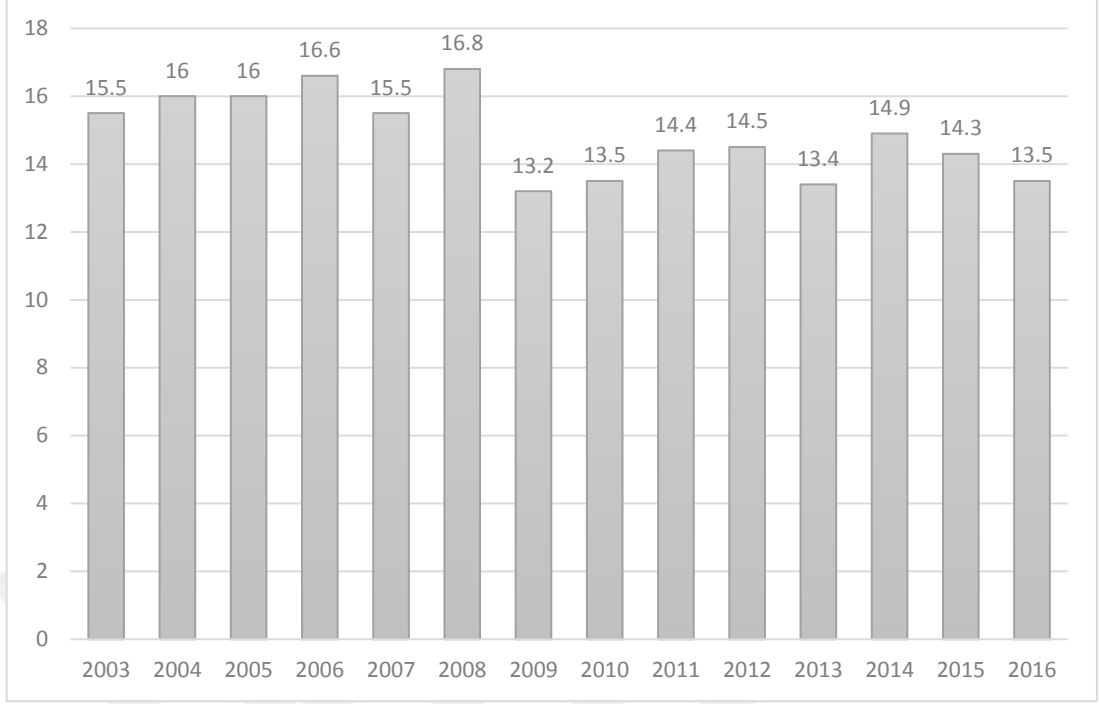
4.1.2. Emeklilik Şirketlerine Etkisi

Ülkemizde yer alan ücretli çalışanların sayısını 18 milyon olduğu ve 45 yaşın altında bulunan ücretli çalışan 13 milyon bireyin 1 ocak 2017 senesinden sonra kademeli biçimde otomatik katılım sistemine geçirilmesi sağlanmıştır. Aynı zamanda 800 bin kişinin de sistem içerisine katılmasının sağlanması gerekmiştir. 2016 senesinde 6.540.899 katılımcı bulunmaktaydı. Yıllar geçtikçe katılımcının artması beklendi.

2003 senesinde ilk emeklilik planlarının tasarlanması ardından başlayan Bireysel Emeklilik Sisteminde katılımcıların fon tutarları büyüyen bir grafik sergilemiştir. 18 Kasım 2016'da 51 Milyar TL'yi aşan katılım uygulamanın başlamasından sonraki 10 yıllık süreçte 100 milyar TL'yi bulması gerektiği tahmin edilmektedir.

Bireysel emeklilik sisteminde yer alan fonlar ülkelerin tasarruf hacminin artmasına yardımcı olmaktadır. Sistemin bulunmadığı yerlerde, küçük tasarruflar yastık altı yöntemi ile saklanırken, büyük yatırımları yön verecek fonların birikimi mümkün olmamaktadır. Küçük tasarruflar toplanarak, kayıt altına alınan Bireysel Emeklilik Sisteminde, zaman içerisinde büyük yatırım fonlarının meydana gelmesine olanak sağlanmaktadır. Bireysel emeklilik sistemi sayesinde piyasaların derinleşmesi sağlanmaktadır. İnsanların ufak tefek yatırımları zaman içerisinde büyüyerek oldukça büyük mevvalara ulaşmakta ve ülke ekonomisini etkileyebilecek boyutlara ulaşmaktadır. Böylece kısa dönemli dalgalanmaların azaltılması ve zaman içerisinde daha dengeli bir piyasanın oluşmasının sağlanması gerçekleştirilecektir. Sermaye piyasalarında ki bu dalgalanmaların azaltılması ve dengelenmesi sayesinde krizlerde ortaya çıkabilecek hasarların azaltılması sağlanacaktır. Finansal istikrarın oluşmasını sağlayacaktır.

Ülkemiz ekonomisinin yüksek oranlı ve devam ettirilebilir şekilde gelişmesini üretim etmenlerinin verimli bir biçimde kullanılması, beşeri ve fiziki sermaye birikiminin hız kazanmasına ve teknolojik ilerlemelerin hızına bağlıdır. Büyüme ve gelişmenin kaynaklarının güvenilir ve devamlı olması ve bu gelişmenin potansiyeli yüksek kaynaklara yönltilmesi, sürdürülebilir gelişmenin anahtarıdır. Gerek makroekonomik kırılmalıkların önüne geçilmesi gerekse de hızlı büyümenin sağlanması ve devamlılığı için gerekli olan finansman kaynaklarının kolaylaşması için tasarrufların artırılması gerekmektedir (51).

Şekil 18. Toplam Yurtiçi Tasarruf Oranı (GSYH'daki Payı)

Kaynak (51).

Katılımın gönüllük gerektirdiği fakat devlet desteği ile özendirilken Bireysel Emeklilik Sistemine ek olarak otomatik katılım sistemi oluşturulmuş ve uygulamaya geçirilmiştir. Otomatik katılım sistemi 2026 senesinde gelindiğinde 100 milyar TL'lik tasarrufun ülke ekonomisinde yerini alacağı düşünülmüş ve oluşturulmuştur (52).

4.2. OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNDE ÇALIŞANLARIN FON TUTARI ÜZERİNE ETKİSİ

Bireysel emeklilik sistemi kapsamında toplanmakta olan fonlar ülkenin tasarruflarını önemli düzeyde etkilemektedir. Bireysel emeklilik sistemi kapsamında toplanmakta olan fonlar, ülkelerin ekonomilerine önemli oranlarda destek vermektedirler. Bununla beraber emeklilik sistemi henüz oturmamış olan ülkelerde, tasarruflar yastık altında tutulmakta ve bu durum bireysel birikimlerin ulusal birikimlere dönüşmemesine neden olmaktadır. Bireysel emeklilik sistemi ile küçük fonlar toplanarak bir sistem dahilinde önemli fon birikimi sağlanabilmektedir. Fonların biriktirilmesi, finansal sistemin

genişlemesine ve derinleşmesinde de önemlidir. bireysel emeklilik sistemi kapsamında toplanan fonlar uzun vadeli fonlardır. Bu durum sermaye piyasasının uzun dönem yatırımlarını desteklemede önemli olarak görülmektedir. Kısa dönemli fonların aksine emeklilik sistemi kapsamında toplanmakta olan uzun dönem fonları, devletin uzun dönemli yatırımlarını desteklerken ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır.

Uzun vadeli fonlar, kısa vadeli fonlardan farklı olarak ekonomik dalgalanmaların önüne geçilmesini sağlamaktadır. Kısa dönemde ekonomik dalgalanmaların olmaması, ülkelerde finansal krizlerin önlenmesinde önemli olarak görülmektedir. Tüm bu açılardan bakıldığında bireysel emeklilik sisteminin fon sağlamada önemli etkilere sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Türkiye’de bireysel emeklilik sistemine olan talebin düşük olduğunu söylemek mümkündür. Bireysel emeklilik sistemine yönelik önyargılar ve sistem hakkındaki bilgi durumunun yetersizliği, bireysel emekliliğe olan talebi darıltmaktadır. Türkiye’de bireysel emeklilik sistemindeki bu talep darlığını giderebilmek adına otomatik katılım sistemine geçilmiştir. Otomatik katılım sistemine geçişle beraber bireysel emeklilik sistemine önemli düzeyde fon sağlanmıştır.

Otomatik katılım sistemi kapsamında özel sektörde belirli ölçekteki işyerlerinde çalışanlara ve kamu sektörü çalışanlarına bireysel emeklilik imkanı sunulmuştur. Sunulan emeklilik sisteminde katılımın çalışanlar için otomatik olarak gerçekleştirilmesi, 2 aylık dönemde önemli fon artışlarına neden olmuştur. Bireysel emeklilik sisteminde bireylerin bizzat başvuru yapmaları ve gönüllülük esaslı kriter olarak alınmakla beraber otomatik katılım sisteminde her ne kadar 2 ayın sonunda sistemden kesintisiz çıkış hakkı bulunsa da, sisteme dahil olan çalışanların devam etme isteklerinin olumlu yönde olduğunu söylemek mümkün olabilir. Bu durumun otomatik katılım sisteminin bireysel emeklilik sistemine önemli oranda fon sağladığını söylemek mümkündür.

Otomatik katılım sistemi kapsamında birçok çalışan emeklilik sistemine dahil olmuştur. Çalışanların emeklilik keseneklerinden yapılan kesintiler kapsamında sisteme dahil olmaları sağlanmıştır. Çalışanların sisteme dahil olmalarıyla beraber fon tutarlarında önemli artış kaydedilmiştir. 2017 Ocak ayı itibariyle geçilen otomatik katılım sistemiyle beraber fon tutarları 1 yılın sonunda önemli düzeyde artmıştır.

Otomatik katılım sistemi ve bireysel emeklilik sistemine ait fon tutarları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

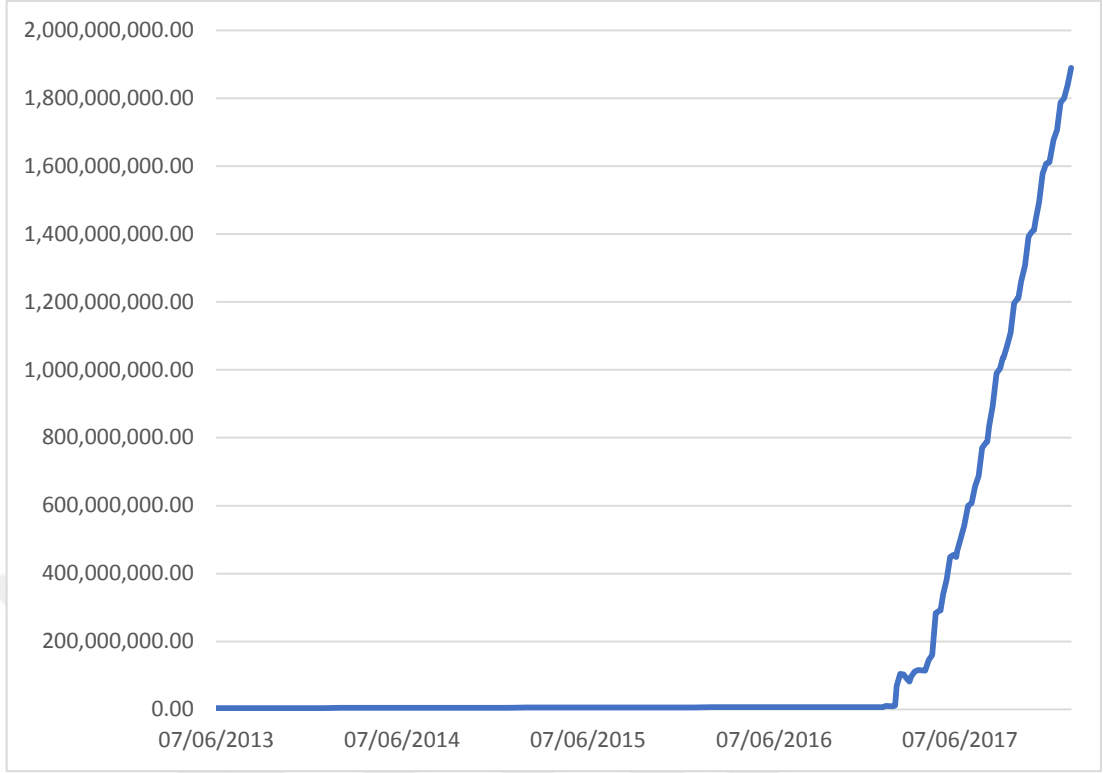
Tablo 7. Bireysel Emeklilik ve Otomatik Katılım Fon Tutarları

Tarih	Emeklilik Şirketi	Bireysel Emeklilik Kapsamında Katılımcıların Fon Tutarı (TL)	Otomatik Katılım Kapsamında Çalışanların Fon Tutarı (TL)
07.06.2013	Sektör Toplamı	22.955.796.631	
03.01.2014	Sektör Toplamı	25.128.360.746	
06.06.2014	Sektör Toplamı	29.252.084.872	
02.01.2015	Sektör Toplamı	34.830.173.093	
05.06.2015	Sektör Toplamı	37.982.214.134	
01.01.2016	Sektör Toplamı	42.979.056.589	
03.06.2016	Sektör Toplamı	47.853.914.195	
06.01.2017	Sektör Toplamı	53.872.920.438	
13.01.2017	Sektör Toplamı	54.613.148.952	3.301.003
03.02.2017	Sektör Toplamı	55.893.603.117	62.449.771
03.03.2017	Sektör Toplamı	56.626.997.609	89.718.325
07.04.2017	Sektör Toplamı	57.640.057.044	138.318.105
05.05.2017	Sektör Toplamı	58.694.397.330	331.898.826
02.06.2017	Sektör Toplamı	60.046.170.464	459.458.502
07.07.2017	Sektör Toplamı	61.027.308.301	650.394.513
14.07.2017	Sektör Toplamı	61.443.820.089	680.541.556
21.07.2017	Sektör Toplamı	61.863.541.259	763.685.350
28.07.2017	Sektör Toplamı	61.863.541.259	777.662.807
31.07.2017	Sektör Toplamı	62.025.167.455	781.070.852
04.08.2017	Sektör Toplamı	62.292.740.337	828.066.098
11.08.2017	Sektör Toplamı	62.295.197.673	887.295.031
18.08.2017	Sektör Toplamı	62.495.005.944	982.722.985
25.08.2017	Sektör Toplamı	62.809.580.872	997.333.744
31.08.2017	Sektör Toplamı	63.153.427.091	1.029.027.189
01.09.2017	Sektör Toplamı	63.153.289.707	1.029.027.539
08.09.2017	Sektör Toplamı	63.264.897.905	1.064.373.353
15.09.2017	Sektör Toplamı	63.367.158.782	1.102.454.307
22.09.2017	Sektör Toplamı	63.303.158.746	1.189.542.309
29.09.2017	Sektör Toplamı	63.487.882.889	1.203.287.281
30.09.2017	Sektör Toplamı	63.483.146.176	1.203.298.320

06.10.2017	Sektör Toplamı	63.863.435.753	1.254.538.700
13.10.2017	Sektör Toplamı	64.306.108.971	1.300.851.180
20.10.2017	Sektör Toplamı	64.564.897.106	1.385.923.186
27.10.2017	Sektör Toplamı	64.708.499.036	1.401.187.218
31.10.2017	Sektör Toplamı	65.022.770.127	1.404.691.189
03.11.2017	Sektör Toplamı	65.287.643.180	1.434.080.611
10.11.2017	Sektör Toplamı	65.215.103.685	1.487.499.380
17.11.2017	Sektör Toplamı	65.274.595.612	1.571.629.419
24.11.2017	Sektör Toplamı	65.437.882.945	1.600.158.390
30.11.2017	Sektör Toplamı	65.690.455.723	1.604.614.352
01.12.2017	Sektör Toplamı	65.803.958.627	1.613.463.599
08.12.2017	Sektör Toplamı	66.149.364.553	1.670.644.116
15.12.2017	Sektör Toplamı	66.474.630.877	1.699.097.899
22.12.2017	Sektör Toplamı	66.839.215.425	1.780.301.910
29.12.2017	Sektör Toplamı	67.681.433.293	1.793.068.070
05.01.2018	Sektör Toplamı	68.174.506.000	1.831.107.457
12.01.2018	Sektör Toplamı	68.228.969.229	1.882.363.323

Kaynak: (53).

Otomatik katılım sistemine geçişle beraber Ocak 2018 itibariyle otomatik katılım sisteminin bireysel emeklilik sistemine sağladığı fon miktarı 1.882.363.323TL'dir. bu miktar bireysel emeklilik sistenine oldukça fazla oranda fon sağlandığını göstermektedir. Bireysel emeklilik sistemindeki fon oranının arttırılmasında, otomatik katılım sisteminin payı oldukça büyük olmuştur. 1 senelik dönem itibariyle yaklaşık 2 milyarlık bir fon sağlanmıştır. Bu durum otomatik katılım sisteminin fon sağlama kapasitesinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Otomatik katılım sistemiyle beraber ekonomiye gerekli olan fonun bir kısmının sağlanabildiği ve bu durumun ekonomik büyümeye etkili olabileceğini söylemek mümkündür.

Şekil 19. Otomatik Katılım Sistemi ve Bireysel Emeklilik Sistemi Toplam Fon Tutarı

2013-2018 yılları arasında bireysel emeklilik kapsamında toplam fon tutarı incelenmiştir. Buna göre 2017 yılında hayata geçirilen otomatik katılım sistemiyle beraber çok büyük oranda fon tutarında artış kaydedilmiştir. Otomatik katılım sistemiyle beraber gerek özel sektörde gerekse de kamu sektöründe birçok çalışan emeklilik sistemine geçirilmiş ve bu durum fon tutarını yüksek ölçülerde arttırmıştır. Otomatik katılım sistemine geçiş öncesinde bireysel emeklilikte fon tutarı oldukça düşüktür. Bu durum Türkiye’de bireylerin tasarruf yapma eğilimlerinin az olması veya tasarruflarını, emeklilik sistemine aktarmamalarından kaynaklanıyor olabilir. Otomatik katılım sistemiyle beraber birçok çalışanın sisteme dahil olması, bireysel emeklilikte önemli artışa neden olmuştur.

4.3. OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNDE KATKI PAYI TUTARI ÜZERİNE ETKİSİ

Otomatik katılım sistemi kapsamında bireylerin tasarrufları önemli düzeyde bireysel emeklilik sistemine aktarılabilmektedir. Bunun en önemli göstergelerinden biri de katkı payı tutarıdır. Katkı payı tutarı, otomatik katılım sistemine geçişle beraber büyük ölçüde artmıştır. Bu durum tasarrufların ekonomiye kazandırılmasında önemli olarak görülmektedir.

Aşağıdaki taboda bireysel emeklilik sistemi ve otomatik katılım sistemi kapsamında katkı payı tutarları yer almaktadır.

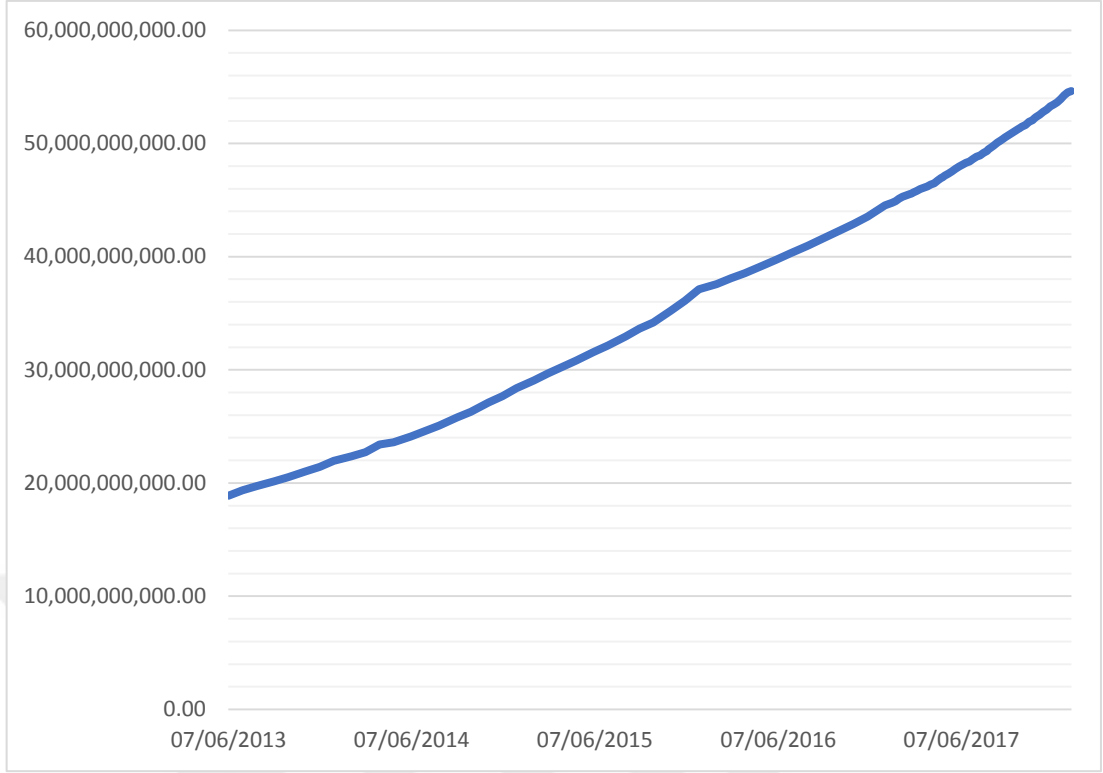
Tablo 8. Bireysel Emeklilik ve Otomatik Katılım Sistemi Katkı Payı Tutarları

		Bireysel Emeklilik Kapsamında Devlet Katkısı Fon Tutarı (TL)	Bireysel Emeklilik Kapsamında Katkı Payı Tutarı (TL)	Otomatik Katılım Kapsamında Çalışanların Katkı Payı Tutarı (TL)
07.06.2013	Sektör Toplamı	368.048.489	18.888.148.141	
03.01.2014	Sektör Toplamı	1.149.316.185	21.957.858.561	
06.06.2014	Sektör Toplamı	1.946.504.112	24.098.927.983	
02.01.2015	Sektör Toplamı	3.014.527.592	28.391.088.022	
05.06.2015	Sektör Toplamı	3.830.405.937	31.564.983.423	
01.01.2016	Sektör Toplamı	5.020.000.071	37.129.081.094	
03.06.2016	Sektör Toplamı	6.228.170.250	39.734.123.551	
06.01.2017	Sektör Toplamı	7.432.348.923	44.532.595.104	
13.01.2017	Sektör Toplamı	7.397.869.088	44.630.155.296	3.291.403
20.01.2017	Sektör Toplamı	7.401.210.474	44.765.029.406	2.854.480
03.02.2017	Sektör Toplamı	7.754.307.509	45.064.153.474	64.671.309
03.03.2017	Sektör Toplamı	7.962.025.301	45.585.537.577	91.380.051
07.04.2017	Sektör Toplamı	8.131.799.544	46.243.467.377	141.153.139
05.05.2017	Sektör Toplamı	8.481.647.504	46.826.444.213	342.885.766
02.06.2017	Sektör Toplamı	8.776.665.690	47.501.388.068	463.300.711
09.06.2017	Sektör Toplamı	8.753.121.602	47.614.813.207	499.596.628
16.06.2017	Sektör Toplamı	8.727.871.843	47.713.052.571	574.098.823
23.06.2017	Sektör Toplamı	8.760.422.182	47.828.765.710	586.466.171
30.06.2017	Sektör Toplamı	9.007.093.159	48.038.751.251	598.912.877
07.07.2017	Sektör Toplamı	8.940.590.386	48.189.051.590	650.229.593
14.07.2017	Sektör Toplamı	8.986.860.616	48.265.622.979	672.183.772
21.07.2017	Sektör Toplamı	9.004.881.073	48.414.105.356	755.346.007
28.07.2017	Sektör Toplamı	8.965.999.083	48.575.630.532	761.132.576
31.07.2017	Sektör Toplamı	8.962.476.833	48.701.876.558	777.891.234

04.08.2017	Sektör Toplamı	9.211.370.001	48.783.074.062	824.992.063
11.08.2017	Sektör Toplamı	9.158.290.971	48.940.773.252	881.304.250
18.08.2017	Sektör Toplamı	9.159.942.696	49.104.284.781	974.365.291
25.08.2017	Sektör Toplamı	9.443.737.786	49.279.962.331	982.598.658
31.08.2017	Sektör Toplamı	9.463.118.361	49.464.736.188	1.012.791.879
01.09.2017	Sektör Toplamı	9.463.118.309	49.477.035.258	1.013.665.380
08.09.2017	Sektör Toplamı	9.445.933.903	49.642.205.786	1.049.662.033
15.09.2017	Sektör Toplamı	9.427.646.997	49.787.241.184	1.100.541.267
22.09.2017	Sektör Toplamı	9.368.987.153	49.938.881.163	1.160.835.876
29.09.2017	Sektör Toplamı	9.607.634.318	50.124.937.971	1.176.462.879
30.09.2017	Sektör Toplamı	9.608.326.857	50.144.355.044	1.179.092.988
06.10.2017	Sektör Toplamı	9.578.698.548	50.264.033.965	1.230.902.126
13.10.2017	Sektör Toplamı	9.531.635.025	50.368.895.167	1.267.428.909
20.10.2017	Sektör Toplamı	9.492.848.356	50.562.989.137	1.344.890.946
27.10.2017	Sektör Toplamı	9.334.801.110	50.715.119.094	1.354.022.919
31.10.2017	Sektör Toplamı	9.386.062.755	50.865.811.948	1.363.510.899
03.11.2017	Sektör Toplamı	9.605.612.458	50.943.576.388	1.391.693.442
10.11.2017	Sektör Toplamı	9.500.585.058	51.093.457.794	1.442.204.395
17.11.2017	Sektör Toplamı	9.441.722.154	51.265.480.874	1.519.960.386
24.11.2017	Sektör Toplamı	9.342.971.013	51.435.452.348	1.541.339.109
30.11.2017	Sektör Toplamı	9.376.956.889	51.660.977.038	1.550.752.154
01.12.2017	Sektör Toplamı	9.685.687.528	51.694.579.477	1.565.015.469
08.12.2017	Sektör Toplamı	9.751.640.213	51.831.966.559	1.607.405.639
15.12.2017	Sektör Toplamı	9.717.545.657	51.996.724.241	1.646.508.660
22.12.2017	Sektör Toplamı	9.754.211.907	52.210.477.125	1.704.747.634
29.12.2017	Sektör Toplamı	10.141.204.873	52.539.176.257	1.722.891.787
05.01.2018	Sektör Toplamı	10.146.711.591	52.763.849.194	1.763.030.401
12.01.2018	Sektör Toplamı	10.110.573.806	52.823.468.804	1.797.659.392

Kaynak: (53).

Otomatik katılım sistemi kapsamında katkı payı tutarları önemli düzeyde artış göstermiştir. Katkı payı tutarı Ocak 2018 itibariyle 1.797.659.392TL olmuştur. Bu durum tasarrufların büyük ölçüde ekonomiye kazandırıldığının bir göstergesidir. Otomatik katılım sistemiyle beraber çalışanlardan yapılan kesintiler büyük miktarlara ulaşmıştır. Çalışanların tasarrufları ekonomiye katkı sağlamada önemli olmakla beraber aynı zamanda gelecek dönemde çalışanların emeklilik planlarının yapılmasını da olanaklı kılmıştır.

Şekil 20. Otomatik Katılım Sistemi ve Bireysel Emeklilik Sistemi Toplam Katkı Payı Tutarı

Otomatik katılım sisteminde ilk 3 yıl devlet katkısının %0 olması (53), otomatik katılım sisteminin bireysel emeklilik sisteminde olan etkisini katkı payı açısından önemli farkın olmamasında neden olmuştur. Toplam katkı payı yıllar itibariyle düzenli olarak artış kaydetmiştir.

4.4. OTOMATİK KATILIM SİSTEMİNİN BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNDE SERTİFİKA SAYISI ÜZERİNE ETKİSİ

Otomatik katılım sistemiyle beraber emeklilik sisteminde sertifika sayısı da olumlu yönde değişmiştir. Otomatik katılım sistemine geçişle beraber sertifika sayılarında önemli bir artış kaydedilmiştir. Bu durum otomatik katılım sisteminde fazlaca kişinin dahil olduğunu göstermektedir.

Tablo 9. Otomatik Katılım Sistemi ve Bireysel Emeklilik Sistemi Sertifika Sayısı

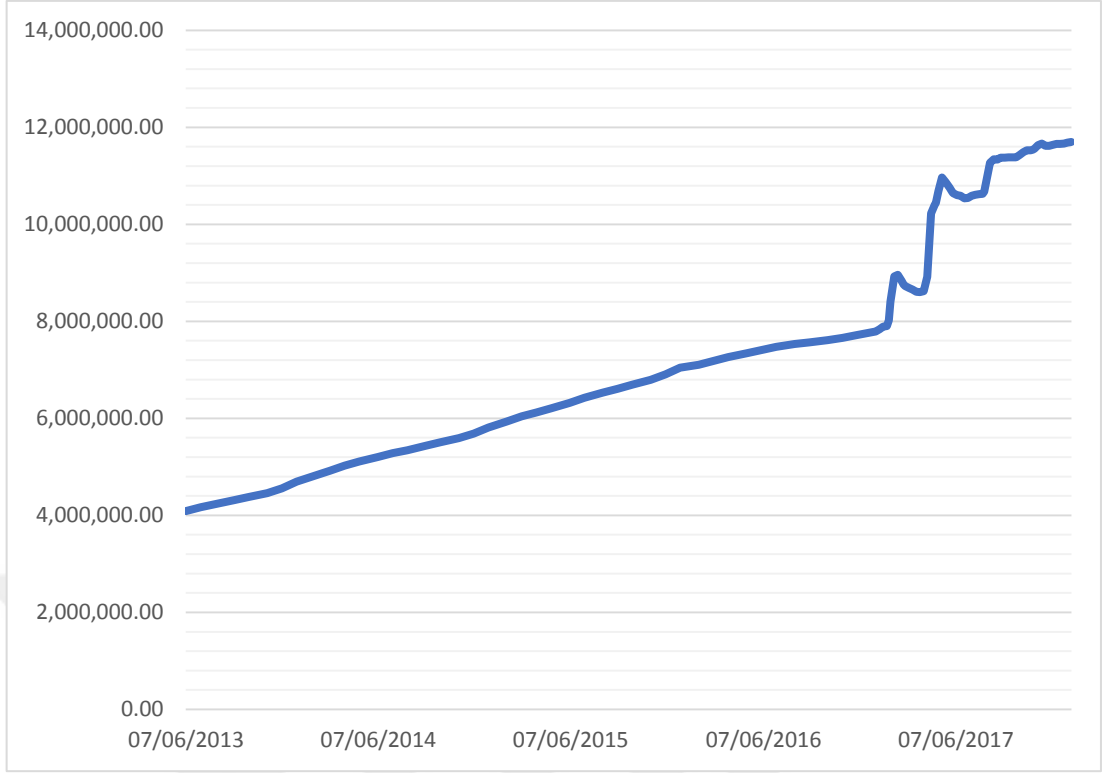
Tarih	Bireysel Emeklilik			Toplam	Otomatik Katılım Kapsamında Sertifika Sayısı
	Bireysel Emeklilik Sözleşmeleri	Gruba Bağlı Bireysel Emeklilik Sözleşmeleri	İşveren Grup Emeklilik Sertifikaları		
07.06.2013	3.022.815	831.614	231.457	4.085.886	
03.01.2014	3.443.985	966.452	285.361	4.695.798	
06.06.2014	3.793.603	1.070.716	336.183	5.200.502	
02.01.2015	4.246.449	1.188.138	379.185	5.813.772	
05.06.2015	4.569.965	1.321.991	425.362	6.317.318	
01.01.2016	5.084.316	1.486.768	470.552	7.041.636	
03.06.2016	5.374.872	1.537.551	494.450	7.406.873	
06.01.2017	5.732.542	1.548.750	512.456	7.793.748	
03.02.2017	5.768.653	1.549.599	581.769	7.900.021	505.543
03.03.2017	5.798.614	1.546.148	583.656	7.928.418	796.160
07.04.2017	5.811.233	1.536.339	584.541	7.932.113	690.651
05.05.2017	5.834.964	1.528.643	587.271	7.950.878	2.736.440
02.06.2017	5.866.125	1.524.837	589.915	7.980.877	2.662.078
07.07.2017	5.891.836	1.522.996	593.222	8.008.054	2.579.469
14.07.2017	5.893.804	1.518.449	592.855	8.005.108	2.601.212
21.07.2017	5.898.895	1.515.963	592.149	8.007.007	2.612.693
28.07.2017	5.901.848	1.520.830	591.742	8.014.420	2.612.620
31.07.2017	5.904.971	1.521.743	593.386	8.020.100	2.655.731
04.08.2017	5.906.148	1.521.032	593.571	8.020.751	2.884.886
11.08.2017	5.910.122	1.519.140	592.562	8.021.824	3.249.015
18.08.2017	5.911.940	1.517.555	591.828	8.021.323	3.322.118
25.08.2017	5.915.125	1.516.642	591.633	8.023.400	3.314.514
31.08.2017	5.919.084	1.518.507	593.406	8.030.997	3.342.699
01.09.2017	5.920.124	1.518.610	593.415	8.032.149	3.343.318
08.09.2017	5.918.807	1.517.174	593.400	8.029.381	3.345.452
15.09.2017	5.918.636	1.514.905	594.207	8.027.748	3.355.524
22.09.2017	5.923.789	1.513.851	593.801	8.031.441	3.348.172
29.09.2017	5.930.559	1.514.325	596.573	8.041.457	3.338.120

30.09.2017	5.931.581	1.515.188	597.869	8.044.638	3.342.209
06.10.2017	5.931.161	1.513.392	597.723	8.042.276	3.382.286
13.10.2017	5.950.943	1.510.715	597.760	8.059.418	3.425.162
20.10.2017	5.959.826	1.510.331	597.626	8.067.783	3.455.656
27.10.2017	5.966.808	1.508.383	596.866	8.072.057	3.456.247
31.10.2017	5.972.356	1.508.916	599.436	8.080.708	3.459.593
03.11.2017	5.976.382	1.508.987	599.498	8.084.867	3.471.867
10.11.2017	5.984.064	1.507.709	598.723	8.090.496	3.539.584
17.11.2017	5.993.298	1.507.723	598.724	8.099.745	3.563.968
24.11.2017	6.002.978	1.507.217	598.854	8.109.049	3.511.792
30.11.2017	6.015.756	1.508.783	601.334	8.125.873	3.492.651
01.12.2017	6.018.190	1.508.908	601.461	8.128.559	3.491.004
08.12.2017	6.023.089	1.507.782	601.329	8.132.200	3.507.540
15.12.2017	6.032.416	1.508.400	602.521	8.143.337	3.513.006
22.12.2017	6.041.529	1.507.481	602.106	8.151.116	3.505.870
29.12.2017	6.053.408	1.507.565	605.102	8.166.075	3.497.574
05.01.2018	6.061.650	1.508.939	604.982	8.175.571	3.511.956
12.01.2018	6.059.577	1.506.581	603.756	8.169.914	3.528.414

Kaynak: (53).

Otomatik katılım sistemiyle beraber 3.528.414 adet bireysel emeklilik sistemine yeni sertifika gelmiştir. Bu durum bireysel emeklilik sistemine katılan kişi sayısının oldukça fazla olduğunu göstermektedir. Bununla beraber sisteme katılım sonrasında ilk 2 aylık süre zarfında cayma hakkını kullanan çalışanlar nedeniyle, sertifika sayısında düşüşler meydana gelmiştir.

Otomatik katılım sistemi kapsamında sertifika sayılarının durumunun daha net anlaşılabilmesi açısından aşağıdaki şekil oluşturulmuştur.

Şekil 21. Otomatik Katılım Sistemi ve Bireysel Emeklilik Sistemi Toplam Sertifika Sayısı

Bireysel emeklilik sözleşmelerinde otomatik katılım sisteminin etkisi incelenmiş ve otomatik katılım sistemi kapsamında bireysel emeklilik sözleşme sayısının önemli düzeyde arttığı tespit edilmiştir. Sözleşme sayıları her ne kadar sistemden çıkışlarla beraber düşüş yaşamış olsa da, sisteme devam eden kişi sayısı oldukça fazladır.

Öncelikle özel sektör çalışanları otomatik katılım sistemine geçmiş ve önemli bir kısmı 2 aylık zaman diliminde sistemden ayrılmıştır. Kamu sektörünün otomatik katılıma geçmesiyle beraber ise yüksek oranda sertifika sayısı artmıştır. Bununla beraber özel sektör kadar yoğun olmamakla beraber kamu sektöründe de cayma hakkını kullanan çalışanlarla beraber sertifika sayısında azalma meydana gelmiştir.

4.5. ŞİRKET BAZINDA BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ TEMEL GÖSTERGELERİ

Otomatik katılım sistemi, emeklilik şirketlerinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Özel ve kamu sektöründe birçok çalışanın otomatik olarak bireysel emeklilik sistemine katılımlarının sağlanması, emeklilik şirketlerinde sertifika sayısını ve katkı payını önemli düzeyde arttırmıştır.

Aşağıdaki tabloda emeklilik şirketlerinin Şubat 2018 tarihi itibarıyla mevcut durumlarına yer verilmiştir.

Tablo 10. Şubat 2018 İtibarıyla Şirket Bazında İnceleme

Emeklilik Şirketi	Katılımcı Sayısı	Katılımcıların Fon Tutarı (TL)	Devlet Katkısı Fon Tutarı (TL)	Katkı Payı Tutarı (TL)	Sözleşme ve Sertifika Sayısı	Yatırıma Yönelen Tutar (TL)
Aegon Emeklilik ve Hayat	40.883	148.757.436	16.310.022	103.118.619	46.664	100.636.950
Allianz Hayat ve Emeklilik	108.516	2.287.332.617	305.784.674	1.667.759.854	125.198	1.651.930.894
Allianz Yaşam ve Emeklilik	772.889	9.491.582.978	1.119.683.787	6.955.160.034	927.064	6.850.407.295
Anadolu Hayat Emeklilik	1.152.670	12.835.883.789	2.085.172.398	9.853.847.699	1.335.106	9.712.945.772
Avivasa Emeklilik ve Hayat	880.968	13.578.797.055	1.910.856.376	10.403.273.330	1.115.461	10.225.338.680
Axa Hayat ve Emeklilik	35.851	315.258.796	64.103.163	257.438.274	44.553	254.048.556
Bereket Emeklilik ve Hayat	110.267	333.115.512	71.501.064	261.746.969	115.269	259.871.408
BNP Paribas Cardif Emeklilik	183.578	1.870.283.340	273.885.154	1.458.131.833	221.721	1.441.617.514
Cigna Finans Emeklilik ve Hayat	105.313	673.770.013	126.968.381	534.368.973	113.021	522.698.613

Fiba Emeklilik ve Hayat	42.863	491.120.355	62.512.953	415.494.463	51.543	413.010.084
Garanti Emeklilik ve Hayat	1.194.502	10.429.548.445	1.626.541.452	7.984.957.181	1.271.667	7.834.601.175
Groupama Emeklilik	55.354	871.135.266	99.692.990	610.898.371	62.668	604.960.294
Halk Hayat ve Emeklilik	503.618	2.764.318.427	533.365.864	2.366.017.702	571.578	2.345.209.373
Katılım Emeklilik ve Hayat	199.198	856.634.949	176.522.600	769.704.224	264.453	752.372.677
Metlife Emeklilik ve Hayat	188.340	1.352.645.419	235.010.052	1.114.664.418	206.972	1.099.796.137
NN Hayat ve Emeklilik	267.076	2.579.264.307	387.881.810	1.948.340.082	310.786	1.920.079.467
Vakıf Emeklilik ve Hayat	496.378	5.256.204.014	764.887.773	4.109.620.531	724.691	4.072.293.183
Ziraat Hayat ve Emeklilik	588.185	2.989.965.603	587.129.606	2.512.139.413	667.367	2.480.553.592

Kaynak: (53).

Otomatik katılım sistemiyle beraber birçok emeklilik şirketi sistemden pay almışlardır. Bununla beraber Anadolu Hayat Emeklilik ve Garanti Emeklilik ve Hayat şirketleri 1 milyonun üzerinde katılımcıya sahiptir.

BÖLÜM 5 SONUÇ

Türkiye ekonomisinin en önemli sorunlarından biri bireysel tasarrufların ekonomiye aktarılamamasıdır. Türkiye’de düşük tasarruf oranları ile yatırımların desteklenememesi, ekonomik daralmaya neden olmaktadır. Türkiye’de sürdürülebilir bir büyümenin yakalanabilmesi için tasarrufların artması önemlidir. Tasarrufların artmasının sağlanmasında bireysel emeklilik sistemi önemli bir yere sahiptir. Bireysel emeklilik sistemi kapsamında düzenli ve sistematik olarak bireysel tasarruflar ulusal tasarrufa dönüştürülmektedir. Ülkelerin sürdürülebilir büyümeleri için gerekli olan tasarruflar etkin bir bireysel emeklilik sistemi ile sağlanabilmektedir. Bununla beraber Türkiye’de bireysel emeklilik sistemine yönelik tutumun zayıf olduğu ve sisteme katılım gösteren bireylerin az olduğu görülmektedir.

Türkiye’de 2017 Ocak tarihi itibarıyla bireysel emeklilik sisteminin genişlemesi ve derinleştirilmesi adına otomatik katılım sistemi getirilmiştir. Kademe kademe özel ve kamu sektörü çalışanların otomatik katılım sistemine dahil edilmişlerdir. Çalışanların sisteme kayıtları otomatik olarak yapılmış ve 2 aylık cayma hakkı verilmiştir. Ayrıca çalışanların 2 ay sonunda sisteme devam etmelerinin sağlanabilmesi adına devlet teşvikleri sunulmuştur. Böylece sisteme dahil olan ve devam eden çalışan sayısının artırılarak, bireysel emeklilik sisteminin genişletilmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırmada otomatik katılım sisteminin bireysel emeklilik sistemine olan katkıları incelenmiştir. Araştırma sonucunda 1 yıllık süreçte otomatik katılım sistemine geçişle beraber bireysel emeklilik sistemine kaydedilen ve bireysel emeklilik sistemine devam eden kişi sayısının oldukça arttığı görülmüştür.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda otomatik katılım sisteminin bireysel emeklilik sistemine olan katkılarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Otomatik katılım sistemiyle beraber bireysel emeklilik sistemine dahil olan katılımcı sayısı hızla artmıştır.

- Otomatik katılım sistemiyle beraber artan kullanıcı sayısı, toplam fon tutarını da önemli düzeyde arttırmıştır.
- Otomatik katılım sistemi ile çalışanların bireysel tasarruf düzeylerinin artması sağlanmıştır. Buda tasarrufların ülke ekonomisine katkı sağlaması adına önemlidir.

Türkiye’de yurtiçi tasarrufların artırılması amacıyla uygulamaya koyulan otomatik katılım sistemi ile tasarrufların önemli düzeyde artacağı kesindir. Bununla beraber tasarrufların etkin şekilde artırılmasında sisteme ilişkin bazı sorunların çözümlendirilmesi önemlidir. Bunlar şu şekilde sıralanabilir:

- Türkiye’de finansal okuryazarlık oranı oldukça düşüktür. Bu nedenle bireysel emeklilik sistemine olan önyargılar fazladır. Çalışanların finansal okuryazarlık durumlarının artırılması ve sisteme kayıt oranlarının yükseltilmesi, sistemin işleyişi açısından önemlidir.
- Türkiye’de kadın istihdam oranı düşüktür. Bu durum otomatik katılım sistemi kapsamında sisteme dahil olan ve emekli olacak kadınların az olacağını göstermektedir. Kadınların bireysel emeklilik sistemine katılımlarının artırılması adına farklı stratejiler geliştirilebilir.
- Türkiye’de çalışanların gelirlerindeki düşüklük, tasarruf eğilimlerini azaltmaktadır. Bu durum bireysel emeklilik sistemine yönelik en önemli engeller arasında gösterilebilir.

KAYNAKÇA

1. Isseveroglu, G., & Hatunoglu, Z. (2012). Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sisteminin Makro Ekonomik Dinamiklere Etkisi Kapsamında SWOT Analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (56).
2. Şimşek, H. (2010). “Bireysel Emeklilik Sistemi ve Emeklilik Yatırım Fonlarında Performansa Bağlı Risk Analizi”, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Matematik Mühendisliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
3. Satır, A. (2008). “Bireysel Emeklilik Sistemi ve Türkiye’deki Uygulaması”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum
4. Çıltık, M. M. (2010). “Türkiye’de Bireysel Emeklilik Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.
5. Natof, A. (2010). “Türkiye’de Bireysel Emeklilik Sistemini Oluşturan Emeklilik Fonları ve Alternatif Sermaye Araçları İle Karşılaştırılması: 2003’den Günümüze kadar”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Para, Sermaye Piyasaları ve Finansal Kurumlar Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
6. Kaya, B. (2013). “Katılım Bankalarında Bireysel Emeklilik Sistemi ve İşleyiş”, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara
7. Gustafsson, B.A. , Klevmarken N.A. (1989). “The Political Economy Of Social Security”, Elsevier Science Publishers B.V, North-Holland
8. Saylı, M. (2013). “Tax Advantage vs. Contribution Matching in Turkey, Who Benefits From The Policy Change in Individual Pension System?” Koç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonomi Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul

9. Dursunluer, E. (2010). "Private Pension System Decision Support Tool", Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
10. Dinçel, R. E. (2010). "Bireysel Emeklilik Sisteminde Geleceğin Planlanması ve Emeklilik Fonlarının Performans Analizi", Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Edirne
11. Kayhan, İ. (2007). "Türk Hukukunda Bireysel Emeklilik Sistemi", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya
12. Bağlan, C. (2006). "Dünya'da ve Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sistemi", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya
13. Uyar, H. İ. (2011). "Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sistemi İle Ekonomik Gelişmişlik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonometri Anabilim Dalı, Isparta
14. Yüceer, V. (2010). "Bireysel Emeklilik Sistemi ve Türkiye'deki Bireysel Emeklilik Fonlarının Performanslarının Ölçülmesi", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Finansal Piyasalar ve Yatırım Yönetimi Bilim Dalı, İstanbul
15. Öztürk, D. (2010). "Bireysel Emeklilik Sistemi ve Bireysel Emeklilik Hizmeti Sunan Şirketlerin Etkinlik Analizi", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya
16. Ünüvar, S. (2006). "Bireysel Emeklilik Sistemi ve İş Tatmini", İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, İstanbul, s. 31-36. www.bireyselemeklilik.gov.tr
17. Yıldırım, A. (2010). "Bireysel Emeklilik Sisteminde Fonların Yönetimi, Türkiye Uygulamaları, Örnek Ülkelerle Karşılaştırılması", Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Bilimleri Enstitüsü Sigortacılık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
18. Çağlı, A. İ. (2010). "Bireysel Emeklilik Sisteminin Genel Yapısı ve Emeklilik Şirketlerinin Fon Performanslarına Göre Topsıs Yöntemi İle Değerlendirilmesi", Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü Sigortacılık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

19. Karadeniz, Y. (2007). “Türkiye’de Bireysel Emeklilik Sisteminin Sermaye Piyasalarına Etkileri”, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe ve Finansman Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Manisa
20. Ercan, N. (2006). “Türk Sosyal Güvenlik Sisteminde Reform İhtiyacı ve Bireysel Emeklilik Sistemi”, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İşletme Eğitimi Bölümü Bankacılık Eğitimi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara
21. Sezer, F. (2008). “Bireysel Emeklilik Sistemi ve Fonların Performans Değerlendirmesi”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Finansal Piyasalar ve Yatırım Yönetimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
22. Tuğsel, E. (2007). “Ülkemizde Bireysel Emeklilik Sistemi ve Fonların Kaynağını Etkileyen Unsurlar”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Finansman Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
23. EGM, www.egm.org.tr, Sıkça Sorulan Sorular, (27.11.2016).
24. Sönmez, D. (2008). “Bireysel Emeklilik Sistemi ve Beklentiler”, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
25. Şener, O., ve Akın, F. (2010). Özel Emeklilik Fonları ve Türkiye’de Bireysel Emeklilik Sistemine Giriş Kararlarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 28(1), 291-312.
26. Yanardağ, M. Ö. (2010). “Türkiye’de Sosyal Güvenlik Sistemi ve Bireysel Emeklilik Sisteminin Etkinliği: Muğla İli Üzerine Ampirik Bir İnceleme” Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Muğla
27. Akpınar, O. (2007). “Bireysel Emeklilik Sistemi ve Türkiye’deki Yatırım Fonlarının Performans Çözümlemesi”, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli

28. Aydın, A. (2008). “Türkiye’de ve Dünya’da Bireysel Emeklilik Sistemi”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Bolu
29. Özel, Ö. , & Yalçın, C. (2013). “Yurtiçi Tasarruflar ve Bireysel Emeklilik Sistemi: Türkiye’deki Uygulamaya İlişkin Bir Değerlendirme”, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, Çalışma Tebliği No: 13/04, s. 28-29.
30. Akın, O. Ş (2010). “Özel Emeklilik Fonları ve Türkiye’de Bireylerin Emeklilik Sistemine Giriş Kararlarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma”, Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İstanbul
31. Kaydu, Z. (2006). “Bireysel Emeklilik Sisteminde Tüketici Profillerinin Karşılaştırılması; Antalya ve Isparta İllerinin Karşılaştırılması”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Isparta
32. TCMB Finansal İstikrar Raporu. (2011). <http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TCMB+TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Finansal+Istikrar+Raporu/2011/Sayi+13/>, Erişim Tarihi: 15.01.2018.
33. Erdem, T. (2013). Bireysel Emeklilik Sistemine Yönelik Değişikliklerin Eleştirisi. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 104, 73-116.
34. Şimşek, G. (2013). “Bireysel Emeklilik Süresini Etkileyen Faktörlerin Yaşam Çözümlemesi İle İncelenmesi”, Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim ve Sınav Yönetmenliğinin Aktüerya Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi
35. Baran, T. (2008). “Bireysel Emeklilik Sistemi ve Türkiye Uygulaması”, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı İşletme Yönetimi Programı” Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
36. Korkmaz, T., & Uygurtürk, H. (2012). Türk Emeklilik Fonlarının Performans Ölçümünde Regresyon Analizinin Kullanılması. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 3(5), 37-52.
37. Akın, F. (2016). Otomatik Katılım Sisteminin Bireysel Emeklilik Sektörüne Etkileri. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(1).

38. Peker, İ. (2016). Türkiyede Bireysel Emeklilik Sistemindeki Maliyetlerin Düşürülmesi Ve Otomatik Katılım Sistemi Üzerine Öneriler. Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (33).
39. Sancak, E., & Demirci, N. (2012). Ulusal tasarruflar ve Türkiye’de sürdürülebilir büyüme için tasarrufların önemi. AİBÜ-İİBF Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi.
40. Özlale, Ü., & Karakurt, A. (2012). Türkiye’de tasarruf açığının nedenleri ve kapatılması İçin politika Önerileri. Bankacılar Dergisi, 83, 1-33.
41. Avivasa, Emeklilik Dönemi Tasarruf Açığı Araştırması Türkiye Raporu Ekim 2016, s. 5.
42. Akgiray, V., Peksevim, S., Şener, E. (2016) Emeklilik Fonları ve Finansal İstikrar: Şili ve Türkiye Örneklerinden Dersler, Finans ve Bankacılık Çalışmaları Dergisi, İJFBS, CİLT 5 SAYI 2, 1-20.
43. SEBİLCİOĞLU, E. (2016), Sigortacı Gazetesi, <http://www.sigortacigazetesi.com.tr/beste-otomatik-katilim-tamam>, Erişim Tarihi: 18.01.2018.
44. Paklina, Nina (2014), Role of Pension Supervisory Authorities in Automatic Enrolment, IOPS Working Papers on Effective Pensions Supervision, No.22, pp. 28-29.
45. OECD, Pension Market in Focus, 2016, p. 29.
46. Kara, T. (2006). “Türk Sosyal Güvenlik Sistemi’nde Finansman Krizi ve Bireysel Emeklilik Sistemi”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme(Finansman) Anabilim Dalı, Eskişehir
47. Şener, O., & Akın, F. (2015). Özel Emeklilik Fonları Ve Türkiye’de Bireylerin Bireysel Emeklilik Sistemine Giriş Kararlarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. MU İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 29(2), 291-321.
48. Bloomberght, <http://www.bloomberght.com/haberler/haber/1880308-imf-turkiyenin-tasarruf-oraninda-dusus-bekliyor> Erişim Tarihi: 10.01.2018.
49. PWC (2016) Bireysel Emeklilik Sisteminde Otomatik Katılım, Bankacılık ve Sermaye Piyasaları Bülteni.

50. T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Sigor-tacılık Genel Müdürlüğü (2016), İşverenlere Yönelik Otomatik Katılım Sistemi Tanıtım Kılavuzu.
51. T.C. Kalkınma Bakanlığı (2016), 2017 Yılı Programı, www.kalkinma.gov.tr, Erişim Tarihi: 05.01.2018.
52. <https://www.sabah.com.tr/ekonomi/2017/08/04/beste-cayma-suresi-uzayacak>, Erişim Tarihi: 05.01.2018.
53. Emeklilik Gözetim Merkezi, http://web2.egm.org.tr/webegm2/chart/besgosterge/wg_sirketview_oto_tablolu.asp?raportar1=13.01.2017&raportar2=12.01.2018&sirketlist=100&raportip=25&yayin=T
54. T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, İşverenlere Yönelik Otomatik Katılım Sistemi Tanıtım Kılavuzu. Sigortacılık Genel Müdürlüğü, http://www.calismailiskileri.com/wp-content/uploads/2016/10/kilavuz_bes.pdf
55. OECD, (2014), Pension Markets in Focus, OECD Publishing, Paris
56. Paklına, N. (2014), Role of Pension Supervisory Authorities in Automatic Enrolment, IOPS Working Papers on Effective Pensions Supervision, No.22, IOPS, Paris.
57. Rıncaldı, A., (2011), Pension Awareness and Nation-Wide Auto-Enrolment: The Italian Experience, Working Paper, No 104/11, CERP Working Papers from Center for Research on Pensions and Welfare Policies, Turin.
58. Özdağ, K. (2014) Bireysel Emeklilik Sistemi'nde Otomatik Katılım, Birlikten, Nisan-Haziran 2014 Sayı: 36, s.12-14, İstanbul
59. Milliyet Gazetesi, <http://www.milliyet.com.tr/calisanlar-otomatik-beslenecek/ekonomi/detay/2220715/default.htm>, Erişim Tarihi: 10.01.2018.
60. EGM (2012). Bireysel Emeklilik Sistemi Gelişim Raporu. <http://www.egm.org.tr/bes2015gr.asp>, Erişim Tarihi: 10.01.2018.
61. EGM (2015). Bireysel Emeklilik Sistemi Gelişim Raporu. <http://www.egm.org.tr/bes2015gr.asp>, Erişim Tarihi: 10.01.2018.
62. IOPS (2012) Supervising Default Investment Funds, IOPS Working Papers on Effective Pensions Supervision, No.18, IOPS, Paris

63. Hernandez, D.G., Stewart, F. (2008), Comparison of Costs Fees In Countries With Private Defined Contribution Pension System, Working Paper No. 6. IOPS, Paris.
64. EGM (2017). Bireysel Emeklilik Sistemi Gelişim Raporu. <http://www.egm.org.tr/bes2015gr.asp>, Erişim Tarihi: 10.01.2018.
65. EGM, (2014), Bireysel Emeklilik Sistemi Gelişim Raporu 2013, İstanbul: Emeklilik Gözetim Merkezi. İnternet erişimi: <http://www.egm.org.tr/bes2013gr.asp>, Erişim Tarihi: 20.01.2018.
66. Gallagher, L., Ryan, F. (2015) Designing a Feasible National Auto-Enrolment Pension Scheme: The case of Ireland, 17. Dünya Kongresi Sunumu, ILERA, Cape Town.
67. Yazıcı, S. (2015). Bireysel Emeklilik Sistemi Ve Türkiye Uygulaması. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi.
68. Janssen, R., Kramer, B., Boender, G. (2013) Life Cycle Investing: From Target-Date to Goal-Based Investing, The Journal of Wealth Management, 16.1, 23-32.
69. The Pensions Regulator (2016). <http://www.thepensionsregulator.gov.uk/press/press-releases-2016.aspx>, Erişim Tarihi: 19.01.2018.

ÖZGEÇMİŞ

İstanbul Kartal ilçesinde 30 Ocak 1991 tarihinde doğdum. Eğitim Öğretim hayatımı Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Yüksekokulu Sigortacılık Bölümünü tamamladıktan sonra 2015 yılından beri Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı İşletme bölümünde devam etmekteyim. 2013 yılında Gülsoy Sigorta ve Reasürans Broker'lığında başladığım iş hayatımı Mayıs 2014 yılından bu yana Vakıf Emeklilik A.Ş. de devam ettirmekteyim.